

สารนิพนธ์

เรื่อง ภาพแทนความเป็นเพศในประเทศญี่ปุ่นผ่านภาพยนตร์เรื่อง Close-Knit

โดย

นางสาวปัญญาพร อุ่นบริบูรณ์

รหัสนักศึกษา 05590691

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตร์บัณฑิต

สาขาวิชาเอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2562

ลิขสิทธิ์ของคณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ชื่อสารนิพนธ์	ภาพแทนความเป็นเพศในประเทศญี่ปุ่นผ่านภาพยนตร์เรื่อง Close-knit
ผู้เขียน	นางสาวปัญญาพร อุ๋นบริบูรณ์
อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์	ผู้ช่วยศาสตราจารย์นาตยา อยู่คง
สาขาวิชา	เอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์
ปีการศึกษา	2562

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์เรื่องภาพแทนความเป็นเพศในประเทศญี่ปุ่นผ่านภาพยนตร์เรื่อง Close-knit มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาพแทนความเป็นเพศและความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างเพศที่ปรากฏในภาพยนตร์ ซึ่งเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพที่มีวิธีการศึกษาคือ การรวบรวมข้อมูลจากการค้นคว้าและการดูภาพยนตร์ โดยใช้แนวความคิดการสร้างภาพแทน (Representation) ของ สจ๊วต ฮอลล์ และแนวคิดเรื่องเพศภาวะ เพศวิถี และสตรีนิยม มาใช้ในการวิเคราะห์

ผลการศึกษาพบว่า ภาพยนตร์เรื่อง Close-Knit มีการนำเสนอภาพแทนความเป็นเพศที่หลากหลาย แต่ยังคงมีภาพเหมารวมและสร้างมายาคติในแบบเดิม ได้แก่ ภาพแทนผู้ชายโง่ผาง, ภาพแทนผู้ชายอบอุ่น, ภาพแทนผู้หญิงสมัยเก่า, ภาพแทนผู้หญิงสมัยใหม่ซึ่งมีทั้งผู้หญิงที่ดีและไม่ดี, ภาพแทนเพศที่สามเป็นเกย์ซึ่งมีทั้งวัยเด็กและผู้ใหญ่ และภาพแทนเพศที่สามที่เป็นหญิงข้ามเพศ

ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างเพศพบว่า ผู้ชายจะมีอำนาจมากที่สุดรองลงมาก็คือผู้หญิง ส่วนเพศที่สามจะมีอำนาจน้อยที่สุด พื้นที่ส่วนตัวและพื้นที่สาธารณะผู้หญิงจะมีสถานะเป็นรองต่อผู้ชาย เนื่องจากการสนับสนุนสถาบันความเป็นแม่และการลดทอนงานบ้านในพื้นที่ส่วนตัว ส่วนเพศที่สามพบว่าในพื้นที่ส่วนตัวและพื้นที่สาธารณะจะมีสถานะเป็นรองต่อทั้งผู้ชายและผู้หญิง ด้วยการถูกมองว่าแปลกแยกและเป็นบุคคลชายขอบ อีกทั้งพบว่า ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างเพศที่สามกับเพศที่สาม เพศที่สามที่เป็นหญิงข้ามเพศจะมีสถานะเป็นรองต่อเพศที่สามที่เป็นเกย์

คำสำคัญ : ภาพแทน, ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ, Close-Knit, หญิงข้ามเพศ

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์เรื่อง ภาพแทนความเป็นเพศในประเทศญี่ปุ่นผ่านภาพยนตร์เรื่อง Close-Knit เป็นส่วนหนึ่งของรายวิชา 450112 การศึกษาเอกเทศ (INDEPENDENT STUDY)

สารนิพนธ์ชิ้นนี้สามารถสำเร็จได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับการกรุณาอย่างสูงจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์นาตยา อยู่คง อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย ที่กรุณาให้คำแนะนำและให้คำปรึกษาตลอดจนการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง จนทำให้งานวิจัยในครั้งนี้เสร็จสมบูรณ์ ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณอาจารย์อย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณครอบครัวที่คอยสนับสนุน ให้คำแนะนำ และเป็นกำลังใจที่ดีให้ตลอดระยะเวลาที่ผู้วิจัยได้ทำสารนิพนธ์

ขอขอบพระคุณสุภาพ ปารมี ศุภิศร และเพื่อนๆทุกคนที่อยู่เคียงข้างผู้วิจัย ตลอดจนให้กำลังใจเสมอ ซึ่งเป็นแรงผลักดันให้การศึกษาวิจัยในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณผู้ผลิตสื่อและผู้เขียนหนังสือทุกๆเล่มที่ผู้วิจัยหยิบยกเอาความรู้อันเป็นประโยชน์มาใช้ประกอบการทำสารนิพนธ์เล่มนี้

ผู้วิจัยหวังว่า งานวิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจ หากมีข้อบกพร่องหรือข้อผิดพลาดประการใด ข้าพเจ้าก็ขออภัยไว้ ณ ที่นี้

ปัญญาพร อุ่นบริบูรณ์

สารบัญ

บทคัดย่อ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ข
สารบัญ	ค
สารบัญภาพ	ง
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญ.....	1
1.2 คำถามวิจัย	3
1.3 วัตถุประสงค์	3
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
1.5 ขอบเขตการศึกษา	3
1.6 วิธีการดำเนินการวิจัย	3
1.7 แผนการดำเนินงาน.....	4
1.8 แผนการเขียนเนื้อหา.....	5
บทที่ 2 การทบทวนแนวความคิดและงานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย	8
2.1 แนวความคิดทางสังคมศาสตร์	8
2.1.1 แนวความคิดเรื่องภาพแทน	8
2.1.1 แนวความคิดเรื่องเพศภาวะ เพศวิถี และสตรีนิยม	12
2.2 งานศึกษาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	20
2.2.1 งานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องภาพแทนความเป็นเพศ	20
2.2.2 งานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างเพศ	28
2.3 กรอบการศึกษาและการวิเคราะห์.....	35

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ 3 ข้อมูลของภาพยนตร์เรื่อง Close-Knit	37
3.1 ข้อมูลการผลิต	38
3.2 ค่าโครงและเนื้อเรื่องย่อ	39
3.3 ตัวละครที่สำคัญ	39
3.4 วิธีการดำเนินเรื่อง	44
3.5 สรุปท้ายบท	45
บทที่ 4 ภาพแทนความเป็นเพศของภาพยนตร์เรื่อง Close-Knit.....	47
4.1 การนำเสนอภาพแทนความเป็นเพศของภาพยนตร์เรื่อง Close-Knit.....	47
4.1.1 ภาพแทนความเป็นชาย	47
4.1.2 ภาพแทนความเป็นหญิง	50
4.1.3 ภาพแทนความเป็นเพศที่สาม	57
4.2 สรุปท้ายบท	65
บทที่ 5 ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างเพศที่ปรากฏในภาพยนตร์เรื่อง Close-Knit.....	66
5.1 ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้ชายกับผู้หญิง.....	67
5.1.1 ผู้ชายมีอำนาจมากกว่าผู้หญิง.....	67
5.1.2 ผู้ชายกับผู้หญิงมีความเสมอภาคกัน	69
5.2 ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้ชาย ผู้หญิง และเพศที่สาม.....	69
5.2.1 ผู้ชายและผู้หญิงมีอำนาจมากกว่าเพศที่สาม	69
5.3 ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างเพศที่สามกับเพศที่สาม	73
5.3.1 เพศที่สามที่เป็นเกย์มีอำนาจมากกว่าเพศที่สามที่เป็นหญิงข้ามเพศ	74
5.4 สรุปท้ายบท	74

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ 6 สรุปผลและข้อเสนอแนะ	76
6.1 สรุปผลการวิจัย.....	76
6.2 อภิปรายผลการวิจัย.....	77
6.3 ข้อเสนอแนะ	78
บรรณานุกรม.....	79
ประวัติของผู้วิจัย.....	82
แบบโอนลิขสิทธิ์ภาคินพนธ์	83

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1 กรอบความคิดจากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	36
ภาพที่ 2 โปสเตอร์ภาพยนตร์เรื่อง Close-Knit	37
ภาพที่ 3 คุณครูสอนพละ	40
ภาพที่ 4 โยชิโอะกับฟูมิโกะ	40
ภาพที่ 5 โทโมะกำลังกอดฮิโรมิ	41
ภาพที่ 6 โทโมะกำลังมีความสุข.....	41
ภาพที่ 7 ฟูมิโกะ	42
ภาพที่ 8 คุณนายโอภาวะ.....	42
ภาพที่ 9 มาคิโอะ	43
ภาพที่ 10 รินโกะ	43
ภาพที่ 11 ไคและคุณแม่	44
ภาพที่ 12 คุณครูพละกับฟูมิโกะ.....	48
ภาพที่ 13 โยชิโอะตักอาหารให้ทุกคนทาน	50
ภาพที่ 14 คุณนายโอภาวะตักเตือนโทโมะ	51
ภาพที่ 15 โทโมะพับผ้า.....	53
ภาพที่ 16 รินโกะพูดตักเตือนฮิโรมิ	54
ภาพที่ 17 ฮิโรมิแอบไปหาแม่	54
ภาพที่ 18 นมปลอมของรินโกะ	56
ภาพที่ 19 ฟูมิโกะถักไหมพรมเป็นรูปเต้านมให้รินโกะ	56
ภาพที่ 20 รินโกะ โทโมะ และมาคิโอะถักไหมพรม.....	58
ภาพที่ 21 มาคิโอะปลอมรินโกะ.....	59

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่ 22 การรับประทานอาหารของครอบครัว	59
ภาพที่ 23 ไคมองดูเต่าทอง	60
ภาพที่ 24 ไคกำลังลบกระดาน	61
ภาพที่ 25 รินโกะกรีดร้องในวิชายูโด	62
ภาพที่ 26 ภาพรินโกะในหัวของมาคิโอะ	63
ภาพที่ 27 รินโกะกำลังมัดผมให้โทโมะ	64
ภาพที่ 28 รินโกะกอดโทโมะ	64
ภาพที่ 29 รินโกะในสถานสงเคราะห์คนชรา	68
ภาพที่ 30 ยาที่วางเป็นรูปปลา	71
ภาพที่ 31 เด็กนักเรียนชายกำลังเขียนกระดาน	71
ภาพที่ 32 รินโกะ โทโมะ และมาคิโอะ	72
ภาพที่ 33 สายตาของเจ้าหน้าที่ศูนย์คุ้มครองเด็กมองรินโกะ	74

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศญี่ปุ่นมีการนำเสนอความเป็นเพศผ่านสื่อหลายแขนงทั้งรายการโทรทัศน์ ละคร ภาพยนตร์ โดยเฉพาะสื่อที่เกี่ยวกับเพศที่สามในประเทศญี่ปุ่นแท้จริงแล้วสามารถพบเห็นได้ทั่วไป ถึงแม้ว่ามุมมองเชิงลบที่มีต่อคนรักเพศเดียวกันในญี่ปุ่นจะมีอิทธิพลมาก แต่ก็มีการ์ตูนที่บอกเล่าถึงความรักระหว่างชายกับชาย ภาพยนตร์เฉพาะกลุ่มเพศที่สามก็มีวางขายอยู่ทั่วไป แต่พื้นฐานความคิดที่ว่า คนกลุ่มนี้เป็น “คนอื่น” เป็นความผิดปกติ เป็นรสนิยมที่เบี่ยงเบนก็ยังคงมีอิทธิพลกับคนญี่ปุ่นอยู่นั่นเอง (โอชะกะฟู ฮันไดเปียวอิน อังใน รัตนาศิสร, 2559)

ปัจจุบันสื่อต่าง ๆ ในประเทศญี่ปุ่นได้พยายามนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับเพศที่สามออกมา ทั้งในรูปแบบเกมสโตร์ที่มักจะให้ผู้ชายแต่งตัวเป็นผู้หญิงและแสดงท่าที่ตลก สร้างความบันเทิงให้แก่คนดู ในเรียลลิตี้เอน์ก็มีการเปิดเผยเรื่องราวชีวิตจริงของเพศที่สาม โดยจะมีกล้องติดตามชีวิตประจำวัน เพื่อคนดูจะได้ค่อย ๆ เห็นพัฒนาการที่ผู้ชายคนหนึ่งเปลี่ยนแปลงไปเป็นอีกเพศหนึ่ง ซึ่งในช่วงสุดท้ายเขาตัดสินใจกลับไปบอกความจริงกับพ่อแม่ เมื่อทั้งสองรู้ก็ตกใจและร้องไห้ (Ki_Sama, 2558) รายการนี้เป็นที่นิยมอย่างมากในประเทศญี่ปุ่น และเป็นการตีแผ่เรื่องเพศที่สามอย่างเป็นทางการด้วยการตอกย้ำถึงเรื่องเพศวิถีอย่างชัดเจน นอกจากนี้ การแสดงความสามารถของคนข้ามเพศก็มีให้พบเห็นอย่างโอซูกิและฟิโอะโกะ ผู้ชายที่แต่งหญิงก็เป็นนักจัดรายการทีวีที่เป็นเกย์ ซึ่งมักจะมาวิจารณ์ภาพยนตร์และแฟชั่นทางทีวี (นฤพนธ์ ด้วงวิเศษ, 2556)

ทั้งนี้ วงการภาพยนตร์ญี่ปุ่นเองก็ได้นำเสนอประเด็นเรื่องเพศที่สามอย่างภาพยนตร์ญี่ปุ่นหลายเรื่อง เช่น เรื่อง No Touching at All เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับชายรักชายที่ได้รับกระแสตอบรับอย่างดีจากคนญี่ปุ่น ในความสัมพันธ์ระหว่างเจ้านายกับลูกน้องที่ต้องปิดซ่อนความรู้สึกเอาไว้ หรือเรื่อง Love My Life ที่เกี่ยวกับเด็กสาวสองคนที่มีความรู้สึกมากกว่าพี่น้อง (allaboutjapan, 2560) ซึ่งภาพยนตร์สามารถกำหนดแนวความคิดของคนในชาติผ่านภาพและเสียงหรือแม้กระทั่งการสร้าง

นิยามและความหมาย (กาญจนา แก้วเทพ, 2553 : 628) สิ่งเหล่านี้เป็นการสร้างภาพแทนของเพศที่สามต่อผู้เสพสื่อนั่นเอง

ภาพยนตร์ญี่ปุ่นเรื่อง Close-Knit เป็นภาพยนตร์ที่เกี่ยวกับเพศที่สาม เรื่องล่าสุด ในปี 2017 โออิคามิ นาโอโกะ ได้สร้างสรรค์ภาพยนตร์เรื่องหนึ่งที่มีแรงบันดาลใจจากบทความในหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับแม่ที่ลักหน้าอกปลอมให้ลูกชายที่มีจิตใจเป็นผู้หญิง โดยเนื้อเรื่องจะเริ่มจาก โทโมะ เด็กหญิงที่อาศัยอยู่กับแม่เลี้ยงเดี่ยวที่ไม่ค่อยใส่ใจ เธอเติบโตด้วยข้าวปั้นจากร้านสะดวกซื้อ แม่ของเธอมักจะหายจากบ้านไปครั้งละหลาย ๆ วัน โทโมะจึงมักไปขออาศัยอยู่กับมาคิโอะน้าชายของเธอ ซึ่งเขาอาศัยอยู่กับรินโกะหญิงข้ามเพศที่ครบเครื่องทั้งงานเรือนและงานนอกบ้าน รินโกะเอาใจใส่โทโมะราวกับแม่คนหนึ่งพึงทำให้ลูก ไม่ว่าจะเป็นการทำกล่องเบนโตะ อาหารกลางวัน สอนให้ถักไหมพรม โอบกอด เด็กหญิงให้ได้รับความอบอุ่น จนเธอปรารถนาโทโมะมาเป็นลูกแท้ ๆ ของตัวเอง ทั้งสามอยู่ร่วมกันราวกับเป็นครอบครัวหนึ่ง (Womjapan, 2561) ภาพยนตร์เรื่องนี้จะนำเสนอความเป็นเพศในสังคมญี่ปุ่น โดยมีประเด็นในเรื่องของความเป็นแม่ที่ดีจะนำไปสู่การมีครอบครัวที่อบอุ่น และเล่าถึงชีวิตความเป็นอยู่ของคนที่เป็นเพศที่สามในสังคมญี่ปุ่นตั้งแต่เด็กจนโต การถูกมองว่าแปลกแยกจากสังคม แต่รินโกะพยายามพิสูจน์ตนเองเพื่อให้ถูกยอมรับ และประเด็นในเรื่องของกฎหมายเกี่ยวกับการแต่งงานของเพศที่สามที่จะสามารถนำไปสู่การรับรองเลี้ยงดูบุตรสำหรับเพศที่สามอีกด้วย

จากที่กล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสนใจศึกษาภาพยนตร์ญี่ปุ่นเรื่อง Close-Knit ที่มีการนำเสนอประเด็นเกี่ยวกับเพศที่สามในมุมมองที่แปลกใหม่ ต่างจากสื่อเกี่ยวกับเพศที่สามในประเทศญี่ปุ่นที่จะนำเสนอในเชิงสื่อเพื่อความบันเทิงเป็นส่วนมาก ส่วนในภาพยนตร์เกี่ยวกับเพศที่สามส่วนมากก็จะเป็นเรื่องราวที่ต้องปิดบังความรู้สึกและไม่แสดงออกว่าตนเป็นเพศที่สาม โดยเฉพาะประเด็นในเรื่องเพศวิถีที่ไม่ได้ถูกจำกัดตามบริบททางสังคมอีกต่อไป รวมไปถึงสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ผู้ผลิตสื่อต้องการสร้างภาพตัวแทนเกี่ยวกับเพศที่สามที่มีความหมายใหม่ เพื่อตอบสนองต่อความหลากหลายที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบัน จากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวกับงานวิจัยแล้ว มีผู้ที่ทำวิจัยเรื่องภาพแทนความเป็นเพศผ่านการ์ตูนญี่ปุ่นและวิเคราะห์แค่ความเป็นหญิงชายเท่านั้น แต่ยังไม่มีการนำเสนอภาพแทนความเป็นเพศในประเทศญี่ปุ่นผ่านภาพยนตร์เรื่อง Close-Knit ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาเพื่อให้เข้าใจมากขึ้นเกี่ยวกับ การนำเสนอภาพแทนความเป็นเพศของภาพยนตร์เรื่องนี้ โดยใช้แนวความคิดเรื่อง

ภาพแทนและแนวความคิดเรื่องเพศ มาวิเคราะห์ความหมายและสัญลักษณ์ของเพศชาย เพศหญิง และเพศที่สาม และศึกษาความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างเพศของภาพยนตร์เรื่อง Close-Knit

1.2 คำถามวิจัย

1.2.1 ภาพแทนความเป็นเพศในประเทศญี่ปุ่นของภาพยนตร์เรื่อง Close-Knit เป็นอย่างไร

1.2.2 ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างเพศที่ปรากฏในภาพยนตร์เป็นอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์

1.3.1 เพื่อศึกษาภาพแทนความเป็นเพศในประเทศญี่ปุ่นของภาพยนตร์เรื่อง Close-Knit

1.3.2 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างเพศที่ปรากฏในภาพยนตร์

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.4.1 ทำให้เข้าใจเกี่ยวกับภาพแทนความเป็นเพศในประเทศญี่ปุ่นของภาพยนตร์

1.4.2 ทำให้เข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างเพศที่ปรากฏในภาพยนตร์

1.4.3 ทำให้ได้ฝึกฝนทักษะการค้นคว้าการอ่านและการวิเคราะห์ข้อมูล

1.5 ขอบเขตการศึกษา

งานวิจัยเรื่องนี้มุ่งศึกษาการนำเสนอภาพแทนความเป็นเพศในประเทศญี่ปุ่นของภาพยนตร์เรื่อง Close-Knit ออกฉายในปี 2017

1.6 วิธีการดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

1.6.1 ศึกษาจากการดูภาพยนตร์เรื่อง Close-Knit จากสื่อประเภทมัลติมีเดีย

1.6.2 ศึกษาวิธีการนำเสนอภาพแทนผ่านบุคลิกและบทบาทของตัวละครและฉากของภาพยนตร์ แล้วนำมาวิเคราะห์การนำเสนอภาพแทนความเป็นเพศของภาพยนตร์ญี่ปุ่นเรื่อง Close-Knit

1.6.3 ศึกษาความสัมพันธ์ของตัวละครเพศชาย เพศหญิง และเพศที่สาม แล้วนำมาวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างเพศที่ปรากฏในภาพยนตร์

1.7 แผนการดำเนินงาน

จากการศึกษางานวิจัยเรื่องภาพแทนความเป็นเพศในประเทศญี่ปุ่นผ่านภาพยนตร์เรื่อง Close-Knit ผู้วิจัยมีแผนการดำเนินงานดังนี้

กิจกรรม	ระยะเวลาการดำเนินงาน									
	ก.ค. 62	ส.ค. 62	ก.ย. 62	ต.ค. 62	พ.ย. 62	ธ.ค. 62	ม.ค. 63	ก.พ. 63	มี.ค. 63	เม.ย. 63
1. ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	←————→									
2. เก็บรวบรวมข้อมูล					←————→					
3. วิเคราะห์ข้อมูล							←————→			
4. สรุปผลการวิจัย								←————→		
5. จัดทำรายงานการวิจัยสมบูรณ์										←————→

1.8 แผนการเขียนเนื้อหา

งานวิจัยเรื่องภาพแทนความเป็นเพศในประเทศญี่ปุ่นผ่านภาพยนตร์เรื่อง Close-Knit มีเนื้อหารวม 6 บทดังนี้

บทที่ 1 บทนำ

- 1.1 ที่มาและความสำคัญปัญหาของการวิจัย
- 1.2 คำถามวิจัย
- 1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย
- 1.5 ขอบเขตการศึกษา
- 1.6 วิธีการดำเนินการวิจัย
- 1.7 แผนการดำเนินงาน
- 1.8 แผนการเขียนเนื้อหา

บทที่ 2 การทบทวนแนวความคิดและงานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

- 2.1 แนวความคิดทางสังคมศาสตร์
 - 2.1.1 แนวความคิดเรื่องภาพตัวแทน (Representation) ของสจวร์ต ฮอลล์
 - 2.1.2 แนวความคิดเรื่องเพศภาวะ เพศวิถี และสตรีนิยม
- 2.2 งานศึกษาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 2.2.1 งานศึกษาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องภาพแทนความเป็นเพศ
 - 2.2.2 งานศึกษาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างเพศ
- 2.3 กรอบแนวคิดในการศึกษาและวิเคราะห์

บทที่ 3 ข้อมูลของภาพยนตร์เรื่อง Close-Knit

3.1 ข้อมูลการผลิต

3.2 ค่าโครงเรื่องและเนื้อเรื่องย่อ

3.3 ตัวละครที่สำคัญ

3.4 วิธีการดำเนินเรื่อง

3.5 สรุปท้ายบท

บทที่ 4 ภาพแทนความเป็นเพศของภาพยนตร์เรื่อง Close-Knit

4.1 การนำเสนอภาพแทนความเป็นเพศของภาพยนตร์เรื่อง Close-Knit

4.1.1 ภาพแทนความเป็นชาย

บุคลิกและบทบาท

4.1.2 ภาพแทนความเป็นหญิง

บุคลิกและบทบาท

4.1.3 ภาพแทนความเป็นเพศที่สาม

บุคลิกและบทบาท

4.2 สรุปท้ายบท

บทที่ 5 ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างเพศของภาพยนตร์เรื่อง Close-Knit

5.1 ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้ชายกับผู้หญิง

5.1.1 ผู้ชายมีอำนาจมากกว่าผู้หญิง

พื้นที่ส่วนตัว

พื้นที่สาธารณะ

5.1.2 ผู้ชายกับผู้หญิงมีความเสมอภาคกัน

พื้นที่ส่วนตัว

5.2 ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้ชาย ผู้หญิง และเพศที่สาม

5.2.1 ผู้ชายและผู้หญิงมีอำนาจมากกว่าเพศที่สาม

พื้นที่ส่วนตัว

พื้นที่สาธารณะ

5.3 ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างเพศที่สามกับเพศที่สาม

5.3.1 เพศที่สามที่เป็นเกย์มีอำนาจมากกว่าเพศที่สามที่เป็นหญิงข้ามเพศ

พื้นที่ส่วนตัว

พื้นที่สาธารณะ

5.4 สรุปท้ายบท

บทที่ 6 สรุปผลและข้อเสนอแนะ

6.1 สรุปผลการวิจัย

6.2 อภิปรายผลการวิจัย

6.3 ข้อเสนอแนะ

บทที่ 2

ทบทวนแนวความคิดและงานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

งานวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาเรื่อง “ภาพแทนความเป็นเพศในประเทศญี่ปุ่นผ่านภาพยนตร์เรื่อง Close-Knit” เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการศึกษาผู้วิจัยจึงได้ค้นคว้างานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยและข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา โดยสามารถแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้ดังนี้

2.1 แนวความคิดและทฤษฎีทางสังคมศาสตร์

- แนวคิดการสร้างภาพแทน (Representation) ของ สจวร์ต ฮอลล์
- แนวความคิดเรื่องเพศภาวะ เพศวิถี และสตรีนิยม

2.2 งานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

2.3 กรอบความคิดการวิเคราะห์

2.1 แนวความคิดและทฤษฎีทางสังคมศาสตร์

การศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเพื่อใช้แนวความคิดและทฤษฎีดังกล่าวมาใช้เป็นกรอบในการอธิบายและวิเคราะห์ข้อมูลที่ผู้วิจัยมีอยู่โดยแบ่งเป็นแนวคิดได้ 2 แนวคิด ดังนี้

2.1.1 แนวคิดการสร้างภาพแทน (Representation)

สจวร์ต ฮอลล์ อ้างถึง เอกรัฐ เลาทท์ยวาณิชย์ (ม.ป.ป.) ที่เสนอแนวคิดการสร้างภาพแทนโลกาภิวัตน์ และแนวคิดการบริโภค ไว้ดังนี้

ความหมายของภาพแทน (Representation) คือผลผลิตความหมายของสิ่งที่คิด (concept) ในสมองของมนุษย์ผ่านภาษา เป็นการเชื่อมโยงระหว่างความคิดและภาษา ซึ่งทำให้สามารถอ้างอิงถึงโลกวัตถุจริง ๆ ผู้คน เหตุการณ์ หรือจินตนาการถึงโลกสมมุติ ผู้คน และเหตุการณ์สมมุติได้การสร้างภาพแทนนั้น

ระบบการสร้างภาพแทน ประกอบไปด้วย 2 ระบบที่สัมพันธ์กัน ได้แก่

ระบบแรก คือ ระบบที่จะช่วยในการจัดจำแนกวัตถุ ผู้คน และเหตุการณ์ที่มีความสัมพันธ์กับชุดความคิด หรือ ภาพแทนในความคิด ซึ่งมีอยู่ในสมองของมนุษย์ ถ้าไม่มีระบบนี้ จะไม่สามารถตีความโลกแห่งความหมายได้ ซึ่งความหมายนั้นขึ้นอยู่กับระบบความคิดและภาพที่ถูกสร้างขึ้นในความคิดของเราซึ่งสามารถใช้แทนที่ หรือ อ้างอิงโลกวัตถุ ทำให้สามารถที่จะอ้างอิงถึงสิ่งต่าง ๆ ทั้งที่อยู่ในสมองและนอกสมองได้ การที่เรียกระบบที่ช่วยจำแนกแยกแยะว่า เป็นระบบการสร้างภาพแทน ก็เพราะสิ่งนั้นไม่ได้ประกอบไปด้วยความคิดที่เป็นปัจเจกเท่านั้น แต่มีความหลากหลายในการรวบรวมการจัดกลุ่ม การจัดหมวดหมู่ การจัดประเภทของความคิด และสร้างความสัมพันธ์อันซับซ้อนระหว่างกันได้ นอกจากนี้ยังมีกฎเกณฑ์อื่น ๆ ในการจัดการแยกแยะซึ่งทั้งหมดทำงานภายใต้ระบบความคิด เช่น การจัดลำดับก่อนหลัง ความคิดใดมาก่อนและความคิดใดมาทีหลัง หรือ การจัดลำดับตามหลักเหตุผล อะไรเป็นสาเหตุของอะไร เป็นต้น ความคิดนั้นไม่ได้ถูกเก็บรวบรวมแบบสุ่ม แต่ความคิดถูกรวบรวม จัดการ และจำแนกเข้าสู่ความสัมพันธ์อันซับซ้อนกับสิ่งอื่น

ระบบที่สอง เมื่อเรามีแนวความคิดหรือแผนที่ทางความคิดแล้ว เราจำเป็นต้องมีการสื่อสารแนวความคิดของเราออกไปโดยผ่านระบบ “สัญญาณ” ซึ่งสัญญาณอาจจะอยู่ในรูปของคำพูด เสียง หรือภาพ สัญญาณเหล่านี้จะมาแทนที่แนวความคิดที่เรามีในสมองแปลออกไปเป็น “ภาษา” เพื่อสร้างความหมาย ซึ่งภาษาที่มีความหมายกว้างขวางมากอาจอยู่ในรูปของภาษาเขียน ภาษาพูด ภาพ ภาษาของการแสดงความรู้สึกทางสีหน้า ท่าทาง ภาษาของแฟชั่น เสื้อผ้า ไฟจราจร สิ่งใด ๆ ที่ทำหน้าที่ในฐานะสัญญาณ ซึ่งสามารถแสดงความหมายได้ล้วนถูกจัดเป็นภาษาทั้งสิ้น หัวใจสำคัญของการผลิตความหมายของภาษาในระบบนี้คือ ความสัมพันธ์ระหว่างสรรพสิ่ง (things) แนวความคิด (concept) และสัญญาณ (sign) โดยมีกระบวนการที่เชื่อมโยงองค์ประกอบ 3 สิ่งนี้เข้าด้วยกัน กระบวนการนั้นเรียกว่า ภาพตัวแทน (representation)

สัญญาณกับภาพแทน จากแนวคิดเรื่องภาพแทนจะเห็นว่า “สัญญาณ” มีความสัมพันธ์ในกระบวนการของภาพแทน ซึ่งสามารถแปรความหมายของภาพแทนได้

สัญญาณ ถูกควบคุมโดย “ภาษา” ทำให้สามารถแปลงจากความคิดไปสู่ถ้อยคำ เสียงหรือภาพ และทันทีที่มีการใช้สัญญาณ ก็จะถูกปฏิบัติการณ์ในฐานะภาษา ที่แสดงความหมายและสื่อสารความคิดไป

ถึงผู้อื่น คำว่า ภาษา ในที่นี้นั้นมีความหมายกว้างขวาง ระบบการเขียนที่มีความเฉพาะ หรือระบบการพูดที่มีความเฉพาะทั้งสองสิ่งนี้ถูกจัดเป็น ภาษา อย่างไม่มีข้อสงสัย แต่ภาษาหมายรวมถึงภาพต่าง ๆ ที่เห็น แม้ว่าจะสร้างขึ้นโดยใช้มือ เครื่องจักร อิเล็กทรอนิกส์ ดิจิตอล หรืออื่น ๆ เมื่อสิ่งนั้นถูกใช้ แสดงความหมายก็จัดเป็นภาษา และยังรวมถึงสิ่งอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ “ภาษาศาสตร์” ซึ่งใช้แสดงความรู้สึกโดยทั่วไป

กาญจนา แก้วเทพ และสมสุข หินวิมาน (2560 : 406) ได้สรุปคุณสมบัติของสัญญาะไว้สามด้าน ดังนี้

1. สัญญาะต้องมีลักษณะทางกายภาพ หมายความว่า ต้องสัมผัสได้ด้วยอายตนะหรือประสาทสัมผัสทั้งห้าเช่น ภาพ เสียง ตัวอักษร คำพูด อากัปกริยา เป็นต้น
2. สัญญาะต้องเกิดจากความตั้งใจของผู้ส่งสารที่จะสื่อความหมายบางอย่างออกไป เช่น หากเมฆที่ดำครึ้มเป็นสัญญาณที่บ่งชี้ว่าฝนจะตก เมฆดังกล่าวจะไม่มีสถานะเป็นสัญญาะ เนื่องจากเมฆไม่ได้มีเจตจำนงในการส่งสารไปยังมนุษย์ผู้ใด แต่หากเมฆเป็นสิ่งที่ผู้กำกับจิตใจใส่เข้ามาในฉากใดฉากหนึ่งของหนัง เพื่อสื่อสารความรู้สึกของตัวละครที่กำลังเศร้า จึงจะกลายเป็นสัญญาะขึ้นมาได้ ด้วยเหตุนี้ วัตถุสิ่งใด ๆ ก็ตามจะเป็นสัญญาะหรือไม่เป็นสัญญาะขึ้นอยู่กับ การปฏิบัติกร (practice) บางอย่างในการมอบความหมายให้กับสิ่งนั้น ๆ หรือที่เรียกว่า การประกอบสร้างความหมาย (construction of meaning)
3. สัญญาะต้องมีความหมายที่มากกว่าตัวมันเอง เช่น ถ้าดอกกุหลาบแดงถูกรู้ว่าเป็นเพียงดอกไม้สีแดงดอกหนึ่ง ดอกกุหลาบนั้นก็ยังไม่ใช่สัญญาะ จนกว่ามันจะถูกรับรู้ความหมายที่มากกว่าดอกไม้ว่า เป็นตัวแทนความรักที่ผู้ชายมอบให้ผู้หญิง

สจิว์รต ฮอลล์ อ้างถึง สุรเดช โชติอุดมพันธ์ (2548) ได้เสนอวิธีการวิธีการนำเสนอภาพแทนในเชิงการสร้างความหมาย ไว้ดังนี้

การนำเสนอภาพตัวแทนในเชิงการสร้างความหมาย (constructionist approach) ซึ่งตั้งอยู่บนความเชื่อพื้นฐานที่ว่า การนำเสนอภาพตัวแทนนั้นไม่ได้เป็นกระบวนการที่โปร่งใส หรือเป็นเพียงการถ่ายทอดสิ่งรอบข้างโดยตรงโดยไม่ได้มีการบิดเบือน หากแต่เป็นกระบวนการที่แอบแฝงการ

ผลิตความหมาย กล่าวคือในขณะที่สิ่งรอบข้างไม่ได้มีความหมายในตัวของมันเอง หากแต่ผู้สร้างนำเสนอภาพแทนนั้น ใส่ความหมายลงไปในกระบวนการนำเสนอ จากแง่มุมดังกล่าว ผู้สร้างนั้นมีความสำคัญอย่างมาก เนื่องจากเป็นผู้กำหนดกรอบและให้ความหมายกับสิ่งรอบข้างที่ไม่ได้มีความหมายในตัวมันเอง ตัวอย่างเช่น “ผู้หญิง” ไม่ได้มีความหมายในตัวมันเอง หากแต่เกิดจากการประกอบสร้างขึ้นจาก วัฒนธรรมและค่านิยมทางสังคมและการนำเสนอภาพแทนซ้ำ ๆ ทำให้เกิดผู้หญิงขึ้น โดยผู้สร้างที่กำหนดความหมายและบทบาทของผู้หญิงให้เป็นไป ในยุคที่ชายเป็นใหญ่ผู้หญิงจะถูกสร้างให้อ่อนแอ ทำงานในบ้าน แต่เมื่อมีการเรียกร้องสิทธิสตรีจากสตรีนิยมมากขึ้น ภาพแทนของผู้หญิงจึงเปลี่ยนไป เป็นผู้หญิงออกมาทำงานนอกบ้านได้ มีความสามารถทัดเทียมผู้ชาย เป็นต้น โดยภาพ ตัวแทนดังกล่าว จะถูกสร้างผ่านละครโทรทัศน์ การ์ตูน สื่อโฆษณา เป็นต้น

แนวทางการศึกษาในเรื่องภาพแทนแบ่งเป็นแนวทางหลัก ๆ ได้ 3 แนวทาง

1. ภาพสะท้อน (reflective approach) แนวทางการศึกษาภาพแทนที่เชื่อว่าภาพแทน คือ ภาพสะท้อน แนวทางนี้เชื่อว่า ความหมายอยู่ในวัตถุ ผู้คน ความคิด หรือเหตุการณ์ที่อยู่บนโลกแห่งความจริง และภาษาทำหน้าที่เหมือนกับกระจก เพื่อสะท้อนความหมายที่แท้จริงซึ่งปรากฏบนโลก
2. เจตจำนง (intentional approach) แนวทางการศึกษาภาพแทนที่เชื่อว่าภาพแทน คือ ความตั้งใจหรือเจตจำนง แนวทางนี้เชื่อว่า ผู้แต่ง ผู้พูด เป็นคนกำหนดความหมายต่าง ๆ บนโลก ผ่านภาษา คำต่าง ๆ จึงมีความหมายตามที่คุณแต่งตั้งใจที่จะให้มีความหมาย
3. การประกอบสร้าง (constructionist approach) แนวทางการศึกษาภาพแทนที่เชื่อว่าภาพแทน คือ การประกอบสร้าง ความหมายผ่านภาษา แนวทางนี้เชื่อว่า ไม่มีสิ่งใด หรือแม้กระทั่งปัจเจกผู้ใช้ภาษาคนใดสามารถจะคงความหมายต่าง ๆ ในภาษาไว้ได้ สิ่งต่าง ๆ ไม่ได้มีความหมายใด แต่เป็นเราที่สร้างความหมายขึ้นมา โดยการใช้ระบบภาพแทน

จากแนวความคิดการสร้างภาพแทน ทำให้เข้าใจถึงการเกิดขึ้นของภาพแทน และการสร้างความหมายของสัญลักษณ์ที่ไม่ได้มีความหมายในตัวมันเอง แต่เกิดจากการประกอบสร้างและผลิตซ้ำทางวัฒนธรรม ส่งผลให้เกิดการประมวลผลเพื่อตีความหมายสิ่งนั้นออกมาเป็นภาพแทน โดยจะเห็นว่าการสร้างภาพแทนสามารถใช้สื่อเป็นตัวแปรในการสร้างความหมายบางอย่างได้ จากแนวทางการศึกษาภาพแทนอาจกล่าวได้ว่า ภาพยนตร์เป็นสื่อชนิดหนึ่งที่สามารถสะท้อนเจตจำนงของผู้ผลิตซึ่งอาจแฝง

นัยยะในเชิงอคติและไม่เป็นกลาง ดังนั้น จึงสามารถนำแนวคิดดังกล่าวมาวิเคราะห์และอธิบายภาพแทนความเป็นเพศที่ถูกนำเสนอผ่านภาพยนตร์เรื่อง Close-Knit ได้ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1

2.1.2 แนวความคิดเรื่องเพศภาวะ เพศวิถี และสตรีนิยม

นาคยา อยู่คง (ม.ป.ป : 1-3) เขียนเอกสารประกอบการสอนเรื่องแนวความคิดเพศสภาวะและเพศวิถี และกฤตยา อาชวนิจกุล (2554 : 44) ได้เขียนบทความเรื่องเพศวิถีที่กำลังเปลี่ยนไปในสังคมไทย โดยให้ความหมายเพศสภาวะและเพศวิถีไว้ ดังนี้

แนวคิดเรื่องเพศภาวะ (Gender)

เพศภาวะ(Gender) เป็นสิ่งที่สังคมสร้างขึ้นมาจากวิถีคิดหรือองค์ความรู้ที่มีต่อเพศสรีระ (Sex) เช่น บางสังคมมองว่าลักษณะร่างกายของผู้หญิงต้องตั้งครรรภ์ เป็นแม่ สามารถให้นมลูกได้จึงจำเป็นต้องเป็นฝ่ายเลี้ยงดูลูก ทำให้ผู้หญิงต้องเป็นแม่บ้าน พื้นที่สำหรับผู้หญิงคือบ้าน ส่วนผู้ชายมีบทบาทหน้าที่นอกบ้าน เช่น ค้าขาย ติดต่อกับโลกภายนอก แต่ในบางสังคมมีวิถีคิดต่อเพศสรีระที่ต่างออกไป ผู้หญิงก็อาจจะมียุทธศาสตร์ทางเศรษฐกิจ ทางสังคมและศาสนา พิธีกรรม

ดังนั้น วิถีคิดเรื่องเพศสรีระที่แตกต่างกันก็จะนำไปสู่ความแตกต่างของเพศภาวะของแต่ละสังคมด้วยเช่นเดียวกัน หากสังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงสถานะทางเพศว่า อาจมาจากองค์ประกอบอื่น ๆ นอกเหนือจาก เพศสรีระ สถานะทางเพศก็จะมีเพิ่มมากขึ้น เช่น เกย์ กะเทย ทอม ดี ฯลฯ อันจะนำไปสู่การกำหนดบทบาทเพศต่าง ๆ ที่มากกว่าหญิงและชาย

Gender หรือ เพศภาวะ จะต่างจากคำว่า Sex หรือ เพศสรีระ เป็นเพศทางธรรมชาติ หมายถึง ความแตกต่างระหว่างชายและหญิงด้านร่างกายหรือข้อเท็จจริงทางสรีระ ซึ่งมีความแตกต่างด้านอวัยวะเพศ ฮอรโมน และโครโมโซม ซึ่งไม่สามารถเปลี่ยนแปลงไปมาระหว่างกันได้เอง

แนวคิดเรื่องเพศวิถี (Sexuality)

เพศวิถี (Sexuality) วิถีชีวิตทางเพศที่ถูกหล่อหลอมสร้างจากค่านิยม บรรทัดฐาน และระบบวิถีคิด วิถีปฏิบัติที่เกี่ยวกับความปรารถนาและการแสดงออกทางเพศ ความคิดเกี่ยวกับคู่รัก คู่ชีวิตในอุดมคติ และกามกิจ ซึ่งเป็นระบบความคิดและพฤติกรรมที่มีความหมายทางสังคม สัมพันธ์กับมิติทาง

การเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ที่กำหนดและสร้างความหมายให้แก่เรื่องเพศในหลากหลายแง่มุม

กลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ (gender diversity)

กลุ่มเพศที่สาม LGBT (Lesbian Gay Bisexual) เป็นคำศัพท์และแนวคิดที่พัฒนาในประเทศตะวันตกช่วงศตวรรษที่ 20 โดยอธิบายถึง ผู้ที่มีความชอบและการแสดงออกทางเพศอีกกลุ่มหนึ่ง นอกเหนือจากกลุ่มคนที่รักต่างเพศ (heterosexual)

L = Lesbian หญิงรักหญิงเป็นบุคคลรักเพศเดียวกันที่มีเพศกำเนิดเป็นหญิง

G = Gay ชายรักชาย คือ กลุ่มชายรักชายเป็นบุคคลรักเพศเดียวกันที่มีเพศกำเนิดเป็นชาย

B = Bisexual บุคคลที่รักสองเพศ คือ หญิงรักหญิงที่เลือกเป็นหญิงรักชายได้ด้วย หรือชายรักชายที่เลือกเป็นชายรักหญิงได้ด้วย

T = Transgender คนข้ามเพศ บุคคลที่เลือกดำเนินชีวิตเป็นหญิงหรือชายแตกต่างจากเพศกำเนิด มีคำเรียกอื่น ๆ ว่ากะเทย สาวประเภทสอง คือ คนที่มีความต้องการเปลี่ยนเพศของตนให้เป็นอีกเพศ กล่าวคือ ร่างหญิงแต่ใจเป็นชาย และร่างชายแต่ใจเป็นหญิง

ชีรา ทองกระจาย (ม.ป.ป) ได้ให้ความหมายของเพศวิถี ไว้ดังนี้

เพศวิถี (Sexuality) หมายถึง วิถีชีวิตทางเพศในทางกามารมณ์ และในด้านความรักความรู้สึก ซึ่งหมายรวมถึงรสนิยมทางเพศ ความรู้สึกดึงดูด ความปรารถนาทางเพศ ความรู้สึกรักใคร่ชอบพอ หรือพฤติกรรม ในความสัมพันธ์ทางเพศของบุคคล ซึ่งสามารถแบ่งออกได้ ดังนี้

การรักเพศตรงข้าม (Heterosexuality) หมายถึง การที่บุคคลรักใคร่ชอบพอ ฟังพอใจ หรือมีความรู้สึกดึงดูดทางเพศต่อบุคคลที่มีอัตลักษณ์หรือการแสดงออกทางเพศที่ตรงข้ามกับตนเอง เช่น ความรักระหว่างชายกับหญิง

การรักเพศเดียวกัน (Homosexuality) หมายถึง การที่บุคคลรักใคร่ชอบพอ ฟังพอใจ หรือมีความรู้สึกดึงดูดทางเพศต่อบุคคลที่มีอัตลักษณ์หรือการแสดงออกทางเพศแบบเดียวกับตนเอง

การรักสองเพศ (Bisexuality) การที่บุคคลรักใคร่ชอบพอ พึงพอใจ หรือมีความรู้สึกดึงดูดทางเพศต่อบุคคลที่มีอัตลักษณ์หรือการแสดงออกทางเพศที่ตรงข้ามกับตนเองและบุคคลที่มีอัตลักษณ์หรือการแสดงออกทางเพศแบบเดียวกับตนเอง (ทั้งนี้ไม่ได้หมายถึงการรักหรือมีความสัมพันธ์กับคน2คนในเวลาเดียวกัน)

นอกจากนี้ในสังคมปัจจุบันยังมีการนิยามบุคคลที่ระบุว่าตนเองไม่ได้รัก ไม่ได้ชอบเพศใด ๆ หรือไม่ได้ชอบบุคคลแบบหนึ่งแบบใดเลย ในภาษาอังกฤษเรียกว่า Asexual และบุคคลที่ระบุว่าตนเองรักและพึงพอใจบุคคลใดบุคคลหนึ่งได้ โดยไม่มีข้อจำกัดในเรื่องเพศ ทั้งเพศสรีระ เพศสภาพ และ เพศวิถี ในภาษาอังกฤษเรียกบุคคลกลุ่มนี้ว่า Pansexual

แนวคิดเรื่องความไม่เท่าเทียมกันระหว่างเพศ

เย็นจิตร ถิ่นขาม (2555) ได้อธิบายแนวคิดของสตรีนิยมที่สนใจเรื่องความไม่เท่าเทียมกันระหว่างเพศ ไว้ดังนี้

สตรีนิยมสามารถแบ่งแยกย่อยได้หลายสายตามการพัฒนามาจากแนวความคิดหลัก ได้แก่

1.สตรีนิยมสายเสรีนิยม การพัฒนาแนวคิดเสรีนิยมในคริสต์วรรษที่18 เกิดขึ้นจากกลุ่มที่ต่อต้านกลุ่มกระฎุมพี และพวกศักดินา ภายใต้ระบบศักดินา ฐานะสังคมถูกกำหนดมาแต่กำเนิด แนวคิดเสรีนิยมยืนยันว่าฐานะทางสังคมควรจะถูกกำหนดโดยความสามารถและทักษะของปัจเจกบุคคล และวัดโดยความสำเร็จของบุคคลในการแข่งขันกับบุคคลอื่น ซึ่งสตรีนิยมสายเสรีนิยมถือว่าเป็นสำนักคิดแรกและถูกมองว่าเป็นแนวคิดกระแสหลักของสตรีนิยม เพราะคนส่วนใหญ่จะคุ้นเคยกับแนวคิดนี้ สตรีนิยมสายเสรีนิยมได้รับอิทธิพลอย่างสูง

จากแนวคิดเสรีนิยมที่ให้ความสำคัญกับความเท่าเทียมกันของมนุษย์โดยเฉพาะในทางกฎหมาย ให้ความสำคัญต่อปัจเจกนิยมที่มีเหตุผล ทำให้นักสตรีนิยมในแนวนี้มักเรียกร้องให้ผู้หญิงเปลี่ยนแปลงตนเองให้เป็นคนมีเหตุผล ปรับปรุงตัวเองให้เหมือนกับผู้ชาย เช่น ต้องไม่ใช้อารมณ์ ไม่แสดงความอ่อนแอ และเชื่อว่าผู้หญิงและผู้ชายไม่มีความแตกต่างกัน เป็นมนุษย์เหมือนกัน

ดังนั้นผู้หญิงควรมีโอกาสที่จะทำทุกอย่างให้ได้เหมือนผู้ชาย เรียกร้องให้ผู้หญิงมีโอกาสที่เท่าเทียมในการแข่งขันภายในระบบสังคมที่เป็นอยู่โดยเฉพาะในปริมนทลสาธารณะ ให้ความสำคัญต่อ

การเปลี่ยนแปลงทางกฎหมาย ทางการเมือง เพื่อสิทธิของปัจเจกบุคคลในการแข่งขันในตลาด
สาธารณะ เพราะเชื่อว่าถ้าผู้หญิงมีโอกาสที่เท่าเทียมแล้ว ผู้หญิงจะเป็นเหมือนผู้ชายได้ทุกอย่าง

การต่อสู้หลักของสตรีนิยมสายนี้คือ การต่อสู้ผ่านทางการแก้ไขกฎหมาย หรือการแก้ไขใน
แนวสังคมสงเคราะห์ ไม่ให้ความสำคัญกับการแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงที่โครงสร้างสังคม นักสตรีนิยม
สายเสรีนิยมถูกวิจารณ์ค่อนข้างมากโดยเฉพาะการให้ความสำคัญเฉพาะประเด็นของกฎหมาย เพราะ
ความด้อยโอกาสของผู้หญิงหลายประการไม่สามารถแก้ไขผ่านทางการแก้ไขกฎหมาย เช่น ไม่มี
กฎหมายใดระบุว่าผู้หญิงต้องเป็นหลักในการดูแลลูก แต่ผู้หญิงก็ต้องทำแม้ว่าอาจจะไม่ต้องการทำ

2.สตรีนิยมสายมาร์กซิสต์ สตรีนิยมสายนี้เชื่อว่าระบบทุนนิยมอุตสาหกรรมทำให้เกิดการแบ่ง
การทำงานออกเป็น งานบ้านที่ถือว่าเป็นงานที่ไม่ก่อให้เกิดผลผลิต ไม่มีคุณค่าและไม่มีค่าตอบแทน
และงานนอกบ้านซึ่งเป็นงานที่ก่อให้เกิดผลผลิตมีค่าตอบแทน ระบบทุนนิยมพยายามที่จะให้เก็บ
ผู้หญิงไว้ทำงานบ้าน การกระทำเช่นนี้ถือว่าเป็นประโยชน์ต่อทุนนิยมเพราะผู้ชายสามารถทำงานได้
อย่างเต็มที่โดยไม่เสียเวลาในการทำงานบ้านหรือทำอาหาร และนายทุนไม่จำเป็นต้องจ่ายค่าแรงงาน
สูงขึ้นเพื่อนำมาจ่ายให้กับคนทำงานบ้านเพราะมีผู้หญิงหรือภรรยาทำให้ฟรีอยู่แล้ว ในกรณีที่ผู้หญิงได้
มีโอกาสทำงานนอกบ้าน ภายใต้ระบบทุนนิยมที่เป็นอยู่ งานที่ผู้หญิงส่วนใหญ่ทำถูกถือว่าเป็น “งาน
ของผู้หญิง” เช่น งานพยาบาล งานเย็บผ้า งานเลขานุการ ซึ่งเชื่อว่าเป็นงานที่คล้ายคลึงกับงานที่
ผู้หญิงทำที่บ้าน จึงทำให้งานเหล่านั้นได้รับค่าตอบแทนต่ำเมื่อเทียบกับงานที่ผู้ชายส่วนใหญ่ทำ เพราะ
งานบ้านถูกตัดสินว่าเป็นค่าที่ไม่มีคุณค่าในระบบทุนนิยม ระบบเศรษฐกิจโดยเฉพาะเศรษฐกิจแบบทุน
นิยมจึงถือว่าเป็นสาเหตุที่สำคัญที่สุดของความเป็นรองของผู้หญิง

ดังนั้น การต่อสู้ของผู้หญิงสำหรับสตรีนิยมสายนี้ คือต้องเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจที่ไม่
เป็นธรรมที่เป็นอยู่ การเสนอดังกล่าวทำให้สตรีนิยมสายมาร์กซิสต์ถูกวิจารณ์ว่ามองไม่เห็นการกดขี่
ผู้หญิงในรูปแบบอื่น ๆ ที่สำคัญ เช่น การกดขี่ที่ผู้หญิงได้รับในโลกส่วนตัว หรือภายในครอบครัว มอง
ไม่เห็นว่าการกดขี่ผู้หญิงมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากการกดขี่ทางชนชั้น

3.แนวคิดสตรีนิยมสายถอนรากถอนโคน มองว่าการกดขี่ผู้หญิงเกิดขึ้นเพราะเธอเป็นผู้หญิง
หรือผู้หญิงถูกกดขี่เพราะเพศของเธอ ความไม่เท่าเทียมกันทางเพศที่เกิดขึ้นเป็นผลมาจาก อุดมการณ์ชาย
เป็นใหญ่ (Patriarchy) ระบบชายเป็นใหญ่ หมายถึง ระบบของโครงสร้างสังคมและแนวการปฏิบัติที่

ผู้ชายมีความเหนือกว่า กดขี่และเอาเปรียบผู้หญิง หรือ เป็นระบบที่ผู้ชายมีความเหนือกว่าผู้หญิงในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็น เศรษฐกิจ การเมือง หรือวัฒนธรรม กลุ่มแนวคิดนี้ให้ความสนใจต่อสถานะที่เป็นรองของผู้หญิงและมองว่าความเป็นรองที่เกิดขึ้น มีสาเหตุมาจากความต้องการเหนือกว่าของผู้ชาย และอุดมการณ์ชายเป็นใหญ่ได้พยายามสร้างความชอบธรรมต่อความเหนือกว่าของผู้ชาย (ผู้ชายเข้มแข็งกว่า ฉลาดกว่า มีเหตุผลมากกว่า คิดอะไรที่ลึกซึ้งได้มากกว่า) และทำให้ความเหนือกว่านี้ดำรงอยู่ในความเชื่อของคนในสังคมผ่านทางกระบวนการขัดเกลาทางสังคมในรูปแบบต่าง ๆ

4.สตรีนิยมสายสังคมนิยม มีความคล้ายคลึงกับสตรีนิยมสายมาร์กซิสต์อยู่หลายประการ ไม่ว่าการเชื่อว่าผู้หญิงกับผู้ชายมีความเหมือนกันหรือการวิเคราะห์สังคมโดยแบ่งเป็นโลกส่วนตัวและโลกสาธารณะ รวมทั้งการเสนอให้ผลักดันโลกส่วนตัวเข้าไปอยู่ในโลกสาธารณะ แต่สิ่งที่แตกต่างกัน คือ สตรีนิยมสายสังคมนิยมมองว่าการอธิบายถึงการกดขี่ผู้หญิงจำเป็นต้องทำความเข้าใจต่อโลกหรือพื้นที่ส่วนตัวด้วย เช่น ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างเพศหญิงกับเพศชายและหน้าที่การให้กำเนิดเด็กของผู้หญิง

ดังนั้น สตรีนิยมสายนี้จึงเสนอว่า ความไม่เท่าเทียมกันทางเพศ เป็นผลจากการปฏิสัมพันธ์กันของระบบชายเป็นใหญ่และระบบทุนนิยมในสังคม หรือกล่าวได้ว่า เมื่อทั้งระบบความเป็นเพศและระบบเศรษฐกิจมาสัมพันธ์กันในยุคสมัยหนึ่ง ๆ ได้ทำให้เกิดโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมที่ผู้ชายอยู่ในฐานะที่ได้เปรียบ ส่วนผู้หญิงอยู่ในฐานะที่เสียเปรียบ เช่น ระบบชายเป็นใหญ่ได้สร้างความเชื่อที่ว่า คุณค่าของผู้หญิงอยู่ที่ความสวยและความสาว (คุณค่าของผู้ชายอยู่ที่ความสามารถ การประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน) ความเชื่อนี้เมื่อปฏิสัมพันธ์กับเศรษฐกิจแบบตลาดที่ต้องการขายสินค้าให้ได้มาก ดังนั้น ผ่านทางการโฆษณา ผู้หญิงจึงตกเป็นเหยื่อทางการค้าของธุรกิจเครื่องสำอางหลากหลายชนิดอย่างเต็มใจ เพื่อต้องการสวยและรักษาความสาว

5.สตรีนิยมสายหลังสมัยใหม่ สตรีนิยมแนวคิดต่าง ๆ ข้างต้นถูกมองว่าเป็นผลผลิตของแนวคิดในยุคสมัยใหม่ (ยกเว้นนักสตรีนิยมสายจิตวิเคราะห์บางคน) และถูกวิจารณ์จากสตรีนิยมสายแนวคิดหลังสมัยใหม่ว่ามีข้อบกพร่องโดยเฉพาะประเด็นการเสนอภาพผู้หญิงที่เป็นหนึ่งเดียว คือ เชื่อว่าผู้หญิงทั้งโลกมีความเหมือนกัน ไม่คำนึงถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรม ทางชาติพันธุ์ ทางชนชั้น สตรีนิยม

สายหลังสมัยใหม่ ซึ่งได้รับความสนใจอย่างสูงตั้งแต่ทศวรรษที่ 1980 เป็นต้นมา ได้ให้ความสำคัญต่อความแตกต่างของกลุ่มผู้หญิง รวมทั้งความหลากหลายที่มีอยู่ของผู้หญิงแต่ละคน

อีกทั้งยังปฏิเสธความคิดสารัตถะนิยม โดยเสนอว่าไม่มีผู้หญิง ไม่มีความเป็นผู้หญิง ทุกอย่างล้วนสร้างผ่านปฏิบัติการทางวาทกรรม จึงไม่มีความเป็นผู้หญิงที่แท้ คงที่ตายตัวและไม่เปลี่ยนแปลง การเสนอว่าไม่มี “ผู้หญิง” ของสตรีนิยมหลังสมัยใหม่ได้นำไปสู่การถกเถียงอย่างรุนแรงจากนักสตรีนิยมสายอื่น ๆ ว่าทำให้การต่อสู้เพื่อสถานะที่ดีขึ้นของผู้หญิงเป็นเรื่องเป็นไปไม่ได้เพราะไม่มีสิ่งที่เรียกว่าผู้หญิงเสียแล้ว ถือเป็นการทำลายความชอบธรรมของขบวนการเคลื่อนไหวของผู้หญิง

นาถฤดี เต็นดวง (2552 : 40-41) อธิบายความไม่เป็นธรรมในความสัมพันธ์หญิงชายไว้ดังนี้

ความสัมพันธ์ระหว่างหญิงชาย (Gender relations) ที่ผู้หญิงนั้นมีสถานภาพเป็นรอง และจำเป็นต้องการขจัดความเป็นรองให้หมดสิ้นไป ดังนั้น ความเป็นหญิง ความเป็นชาย จึงเหลื่อมทับซ้อนไปกับแนวคิดสตรีนิยม มีการใช้ถ้อยคำ ศัพท์แสงที่มีความหมายคล้ายกัน คือ การอธิบายถึงสถานภาพที่เป็นรองของผู้หญิงและการขจัดความเป็นรองของสถานะภาพผู้หญิง ซึ่งมีที่มาจากความเป็นชายและอำนาจความสัมพันธ์ที่ชายกระทำต่อหญิง

นักสตรีนิยมอธิบายว่า การที่สตรีนิยมหันมาใช้ความสัมพันธ์ระหว่างหญิงชาย เป็นศูนย์กลางในการอธิบายการถูกเอาเปรียบของผู้หญิงนั้น จะทำให้ได้รับการยอมรับ และถูกต้องน้อยกว่าการใช้แนวคิดชายเป็นใหญ่ นอกจากนี้ความสัมพันธ์หญิงชาย ยังสามารถอธิบายร่วมกับความสัมพันธ์สังคมอื่น ๆ อาทิ ชนชั้น ชาติพันธุ์และอายุ และยังไม่จำเป็นต้องเน้นหนักเฉพาะปัญหาของผู้หญิงหรือให้ความสำคัญเฉพาะความเป็นหญิงหรือการถูกเอาเปรียบของผู้หญิงเพียงด้านเดียว (Pre-Female) เพราะอาจจะแข็งและอยู่ในกฎเกณฑ์มากเกินไป แต่เปิดโอกาสให้มีการศึกษาผู้ชาย หรือความเป็นชายในมิติต่าง ๆ และความเข้าใจในความสัมพันธ์ระหว่างหญิงชายอีกด้วย

ความเป็นหญิงชายนั้นเป็นความสัมพันธ์แบบชนชั้น คือ การครอบงำของระบบชายเป็นใหญ่ นั้น ทำให้แบ่งความหญิงและชายทางสังคมขึ้น ความสัมพันธ์เชิงอำนาจนี้ ทำให้ผู้ชายสามารถกระทำครอบงำหรือขูรีดต่อผู้หญิงในฐานะคนอีกกลุ่มหนึ่ง ความเป็นหญิงชายจึงเกิดขึ้นเพราะการกดขี่ครอบงำของระบบชายเป็นใหญ่

แนวความคิดเรื่องควีเรียร์

นฤพนธ์ ตัวงวิเศษ (2015) ได้อ้างถึง Teresa de Lauretis ในบทความเรื่อง การทำความเข้าใจเบื้องต้นเรื่อง Queer Theory (เพศวิทยา) ไว้ดังนี้

ควีเรียร์และกระบวนทัศน์หลังยุคสมัยใหม่ (Postmodern Paradigm) ได้ตั้งข้อสังเกตและตั้งคำถามต่อการจัดระเบียบคู่ตรงข้ามว่าทำให้เกิดการแบ่งแยกกีดกันทางสังคมใช่หรือไม่ เพราะการสร้างระบบคู่ตรงข้ามจะมาพร้อมกับการจัดช่วงชั้น ซึ่งจะมีด้านหนึ่งดีกว่าอีกด้านหนึ่ง เช่น การจัดประเภทของเพศตามสรีระ เพศชายจะถูกยกให้เหนือกว่าเพศหญิง เพศชายจะเปรียบเสมือนความแข็งแรง ส่วนเพศหญิงคือความอ่อนแอ การจัดเพศภาวะแบบนี้ถูกวิจารณ์จากแนวคิดสตรีนิยมหรือเฟมินิสต์ว่าเป็นอคติของสังคมที่ปกครองโดยผู้ชาย ผู้หญิงจึงถูกมองในเชิงลบและถูกปิดกั้นจากสังคม

ควีเรียร์ไม่ได้มองแบบเฟมินิสต์ ควีเรียร์พยายามชี้ให้เห็นว่าอิทธิพลความรู้ของเพศศาสตร์ (sexology) ซึ่งอธิบายเพศของมนุษย์จากปัจจัยทางชีววิทยา เข้ามาครอบงำความคิดเรื่องเพศภาวะ (Gender) ทำให้สังคมเชื่อว่าเพศสรีระคือสิ่งที่กำหนดความเป็นหญิงและชาย (Femininity and Masculinity) ควีเรียร์มองว่าเพศภาวะหญิงชายไม่ได้เกิดจากฮอร์โมนหรือยีน แต่เป็นเพราะวิชาเพศศาสตร์ที่ก่อกำเนิดในช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 ทำให้มนุษย์มองเพศสรีระเป็นความจริงเชิงประจักษ์ และมองอารมณ์ปรารถนาทางเพศของตัวเองจากสรีระ ฮอร์โมน และอวัยวะเพศ เรือนร่างของมนุษย์จึงกลายเป็นพื้นที่สำหรับการสร้างความหมายของการมีเพศภาวะหญิงหรือชาย สรีระจึงเป็นเครื่องมือของอำนาจความรู้เพศศาสตร์ (Butler, 1993) การเอาเพศสรีระเป็นตัวตัดสินอารมณ์ทางเพศนี้มาพร้อมกับการสร้างวาทกรรมทางเพศ ที่อธิบายว่าอารมณ์รักต่างเพศถูกต้องตามธรรมชาติ ส่วนอารมณ์รักเพศเดียวกันหรือรักสองเพศเป็นสิ่งที่ผิดธรรมชาติ วาทกรรมของเพศวิถีนี้นี้คือ การสำแดงอำนาจทางสังคม (Manifestation of Power) ซึ่งวัฒนธรรมตะวันตกพยายามควบคุมพฤติกรรมทางเพศของมนุษย์ให้อยู่ในนิยามของ “เพศวิถี” สิ่งนี้สะท้อนความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างร่างกายตามธรรมชาติกับกฎระเบียบทางสังคม ความสัมพันธ์เชิงอำนาจนี้เรียกว่า Bio-power disciplinary (Foucault, 1978)

ควีเรียร์อธิบายว่าในสังคมตะวันตกช่วงการปฏิวัติอุตสาหกรรมเป็นต้นมา ระบบทุนนิยมและอุดมการณ์ประชาธิปไตยต้องการจัดระเบียบความสัมพันธ์ทางเพศของมนุษย์ให้สอดคล้องกับวิถีการ

ผลิตและการสร้างครอบครัวที่รองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ทำให้เพศสรีระหญิงชายกลายเป็นสิ่งที่ตัดสินอารมณ์ปรารถนาทางเพศ การจับคู่เพศหญิงเพศชายเพื่อตอบสนองการสร้างครอบครัวและการมีบุตรเป็นอุดมการณ์ของทุนนิยมสมัยใหม่ที่สอดคล้องกับคำสอนในคริสต์ศาสนา วัฒนธรรมตะวันตกจึงให้ความหมายต่อเพศสัมพันธ์ระหว่างหญิงชายว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องและเป็นธรรมชาติ บรรทัดฐานของรักต่างเพศ (Heteronormativity) (Warner 1998) จึงมีความเข้มแข็งและมีอำนาจในการจัดระเบียบสังคม คู่ความสัมพันธ์ทางเพศที่ไม่สอดคล้องกับการสร้างครอบครัวและการมีบุตรจะถูกปฏิเสธ และถูกดูหมิ่นเหยียดหยาม

การวิจารณ์และท้าทายบรรทัดฐานของรักต่างเพศ เพราะบรรทัดฐานนี้นำไปสู่การสร้างอคติทางเพศต่อคนข้ามเพศ (cross-gender people) และคนรักเพศเดียวกัน (people who have same-sex relation) การวิจารณ์นี้ทำให้เกิดการทำลายวิธีการจัดระเบียบและการจัดช่วงชั้นของเพศภาวะและเพศวิถี (Sexuality) แบบตะวันตก (Sedgwick 1990) ซึ่งในวัฒนธรรมอื่น ๆ ย่อมจะมีวิธีการจัดจำแนกเพศแตกต่างออกไป แต่ระเบียบทางเพศของตะวันตกแผ่อำนาจไปสู่ดินแดนอื่น ๆ ในยุคอาณานิคม และคนผิวขาวก็นำกฎหมายและบรรทัดฐานรักต่างเพศไปตัดสินพฤติกรรมทางเพศของคนพื้นเมือง ทำให้คนเหล่านั้นกลายเป็นคนบาป หรือ คนผิดปกติทางจิต (mental disorder people) (Bleys, 1996) ผลที่ตามมาอีกอย่างหนึ่งคือ วัฒนธรรมของการเกลียดคนที่มีพฤติกรรมรักเพศเดียวกัน หรือ homophobia และ เกลียดคนข้ามเพศ หรือ transphobia

นอกจากนี้เคเวียร์ยังชี้ให้เห็นว่าสังคมตะวันตกเติบโตมาพร้อมกับความรู้แบบวิทยาศาสตร์และคริสต์ศาสนา และใช้ระบบทุนนิยมในการพัฒนาเศรษฐกิจ ใช้ระบอบประชาธิปไตยในการปกครองสังคม อุดมการณ์เหล่านี้ล้วนมาจากบรรทัดฐานรักต่างเพศแทบทั้งสิ้น ดังนั้น ไม่ว่าจะขุดคุ้ยหาแก้ปัญหาของอคติทางเพศ เชื้อชาติ ศาสนา ชนชั้น และฐานะทางสังคม ก็จะพบบรรทัดฐานของรักต่างเพศและการสร้างเพศภาวะคู่ตรงข้ามแบบหญิงชายเป็นต้นตอของปัญหาต่าง ๆ (Butler, 2004)

เป้าหมายของเคเวียร์ คือ การกระเทาะเปลือกสิ่งที่เป็นบรรทัดฐานทางสังคมทั้งหมด แม้แต่ในสังคมเกย์เลสเบียนสมัยใหม่ก็ถูกท้าทายจากเคเวียร์ด้วยเช่นกัน เพราะวัฒนธรรมเกย์เลสเบียนได้ตกอยู่ใต้วิธีคิดและอุดมการณ์แบบรักต่างเพศ ซึ่งทำให้เกย์เลสเบียนมองอัตลักษณ์ทางเพศของตัวเองเป็นคู่ตรงข้ามกับชายหญิง และเชื่อว่าเป็นสิ่งที่มีแก่นแท้และธรรมชาติสร้างอารมณ์ปรารถนาแบบรักเพศ

เดียวกัน วิธีคิดดังกล่าวนี้ ไม่ได้ทำให้เกย์เลสเบี้ยนหลุดออกไปจากบรรทัดฐานทางสังคมที่เป็นผลผลิตจากวิธีคิดแบบวิทยาศาสตร์ ที่มองอัตลักษณ์ทางเพศเป็น Essence และภายใต้ชุมชนเกย์เลสเบี้ยนเอง ก็มีการสร้างบรรทัดฐานของรักเพศเดียวกันขึ้นมา (Homonormativity) (Duggan, 2002) จนทำให้เกิดการสร้างอคติ กีดกัน และเลือกปฏิบัติ เช่น เกย์ชนชั้นกลางตะวันตกจะดูหมิ่นเกย์ที่เป็นคนผิวดำ เป็นต้น

จากการทบทวนแนวความคิดเรื่องเพศ โดยสามารถแบ่งเป็น เพศสรีระ (Sex) เพศภาวะ (Gender) และเพศวิถี (Sexuality) ซึ่งในสังคมจะกำหนดบทบาทความเป็นเพศชาย เพศหญิง และเพศที่สาม ภายใต้บริบทของสังคมชายเป็นใหญ่ ทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันระหว่างเพศ ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ที่มีอคติกับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือมีฝ่ายที่ถูกเอารัดเอาเปรียบในสังคม และนำไปสู่ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างเพศที่ไม่เท่าเทียมกันทั้งเพศชาย เพศหญิง และเพศที่สาม ดังนั้น จึงสามารถนำแนวความคิดเรื่องเพศมาวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างเพศที่ปรากฏในภาพยนตร์เรื่อง Close-Knit ได้ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2

2.2 งานศึกษาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.2.1 งานศึกษาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาพแทนความเป็นเพศ

ผู้วิจัยพบงานศึกษาเกี่ยวกับภาพแทนความเป็นเพศในเอกสาร 2 ประเภท ได้แก่ บทความ และงานวิจัย จึงขอแบ่งออกเป็น 2 หัวข้อย่อยตามประเภทของเอกสารดังต่อไปนี้

ก. งานวิจัยเกี่ยวกับภาพแทนความเป็นเพศ

ภาพแทนความเป็นเพศชาย

สิลาพร เจริญสาธิต (2553) วิจัยเรื่อง “การนำเสนอภาพความเป็นชายผ่านโฆษณาบนหน้านิตยสารสำหรับผู้ชายในสังคมเมืองในบริบทของสังคมไทยในปัจจุบัน” ได้อธิบายการนำเสนอภาพความเป็นชายผ่านโฆษณาบนหน้านิตยสาร ไว้ดังนี้

จากตัวอย่างข้อมูลในเว็บไซต์ของเครือข่าย Media Awareness Network กล่าวถึงผลวิจัยขององค์กร Children Now ในงานวิจัยเรื่อง Boys to men: Media Message about Masculinity

เกี่ยวกับผลกระทบของสื่อที่มีต่อเยาวชน โดยได้ทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเด็กอายุ 10-17 ปี ถึงการรับรู้ภาพความเป็นชายที่ปรากฏในสื่อโดยได้ผลสรุป ดังนี้ (วุฒิชัย กฤษณะประกรกิจ, 2549)

1. ผู้ชายส่วนใหญ่มุ่งความสนใจไปที่เพศตรงข้าม
2. ผู้ชายส่วนใหญ่โกรธและใช้ความรุนแรง
3. ผู้ชายส่วนใหญ่เป็นผู้นำในการแก้ไขปัญหา
4. ผู้ชายส่วนใหญ่สนุกสนานประสบความสำเร็จเชื่อมั่นในตนเองและแข็งแรงเหมือนนักกีฬา
5. แทบจะไม่เคยเห็นผู้ชายร้องไห้หรือแสดงความเศร้าโศกเสียใจ
6. ผู้ชายส่วนใหญ่ไม่มีอารมณ์อ่อนไหว
7. ผู้ชายส่วนใหญ่มักปรากฏในที่ทำงานมากกว่าที่บ้าน
8. แทบจะไม่เคยเห็นผู้ชายทำงานบ้าน

โดยผลการวิจัยยังเผยให้เห็นอีกว่าถึงแม้ว่าเด็กที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่สามารถระบุได้ว่า ผู้ชายที่ปรากฏในสื่อเหล่านั้นไม่ใช่ผู้ชายในโลกแห่งความเป็นจริงอย่างไรก็ตามภาพความเป็นชายที่ปรากฏในสื่อเหล่านั้นก็สามารถนำมาสรุปเป็นภาพเหมารวม (Stereotype) ของความเป็นชายไว้ดังนี้

1. The Joker เป็นภาพเหมารวมของผู้ชายที่นิยมมากที่สุดในหมู่เด็กผู้ชาย เพราะพวกเขาจะอาศัยเสียงหัวเราะเป็นฉากบังหน้าความเป็นชายให้กับตน โดยแสดงให้เห็นว่าตนไม่ทุกข์ร้อนไม่สะดุ้ง สะเทือนไม่ใส่ใจหรือเห็นปัญหาใดที่มีความสำคัญ
2. The Joke คือ ภาพเหมารวมของผู้ชายที่ทำตัวเกะกะเกรเป็นอันธพาล มักนำพาตัวเองเข้าสู่เหตุการณ์ทะเลาะวิวาทชกต่อยต่อสู้กันและคิดว่าผู้ชนะในการชกต่อยสามารถเอาชนะใจผู้หญิง
3. The Strong Slent Type คือ ภาพเหมารวมของผู้ชายที่สงบนิ่งเงียบขรึมไม่แสดงออกทางอารมณ์เพื่อให้เห็นว่าตัวเองสามารถควบคุมสถานการณ์ทุกอย่างเอาไว้ได้แล้ว
4. The Big Shot คือ ภาพเหมารวมของผู้ชายที่ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานมีฐานะการเงินมั่นคงมีชื่อเสียงได้รับการยอมรับในวงสังคม

5. The Action Hero คือ ภาพเหมารวมของผู้ชายแบบพระเอกหนังมักจะเอาชนะศัตรูหรือคนเลวได้ด้วยคามรุนแรง

จากการวิจัยสรุปได้ว่า การนำเสนอภาพความเป็นชายในโฆษณามักสัมพันธ์กับแนวคิดหลักของสังคมในสมัยนั้น เช่น ในยุคเกษตรกรรมหรืออุตสาหกรรมที่มีผู้ชายเป็นใหญ่เน้นพลังอำนาจของผู้ชาย โฆษณาก็จะนำเสนอภาพความเป็นชายจากความสำเร็จ ความเป็นผู้นำ เป็นเจ้าของอำนาจชอบเสี่ยงภัย ต่อมาเมื่อสังคมเริ่มเกิดแนวคิดเรื่องปัจเจกบุคคลที่มาพร้อมกับตลาดสินค้าประเภทความสวยความงาม ภาพของความเป็นชายก็ได้เปลี่ยนแปลงไปด้วย

โฆษณาก็มีสัมพันธ์ภาพสองทางกับสังคม คือ สร้างภาพใหม่ให้เกิดขึ้นในสังคมและสะท้อนภาพความเป็นจริงที่มีอยู่แล้วในสังคม ดังนั้น เราสามารถศึกษาถึงลักษณะและรูปแบบความเป็นชาย โดยผ่านการวิเคราะห์สัญลักษณ์ที่เป็นตัวแทน ในการแสดงออกถึงความเป็นชายที่สื่อสารผ่านทางโฆษณา

ภาพแทนความเป็นเพศหญิง

ปนิดา ตันตเมืองยศ (2557) ปริญญาโทเรื่อง “ภาพผู้หญิงที่สะท้อนในวรรณกรรมเรื่องฟุตง” ได้นำเสนอภาพลักษณ์ความเป็นเพศหญิงในสังคมญี่ปุ่น ไว้ดังนี้

จากข้อมูลที่ได้จากเรื่องฟุตงสามารถนำมาวิเคราะห์ได้ 3 ประเด็นดังนี้

1.ภาพผู้หญิงในอุดมคติที่สะท้อนในวรรณกรรมเรื่องฟุตง

ผู้หญิงในอุดมคติในสมัยเมจิ คือ ผู้หญิงที่สามารถเป็นแม่ที่ดีและภรรยาที่ฉลาด นอกจากการทำงานบ้านและดูแลสามีแล้วผู้หญิงควรจะมีความรู้การศึกษาเพื่อที่จะเลี้ยงลูกให้เป็นคนที่มีคุณภาพของประเทศได้

2.ทัศนคติของสังคมที่มีต่อผู้หญิงหัวสมัยใหม่

ผู้หญิงควรมีศีลธรรมรักนวลสงวนตัวและซื่อสัตย์ หากไม่แล้วจะถูกมองว่าเป็นผู้หญิงที่ไม่ดี นอกจากนี้ สังคมยังไม่เปิดโอกาสให้ผู้หญิงมีสิทธิเท่าเทียมกับผู้ชาย โดยการสอนในโรงเรียนให้ผู้หญิงมีความรู้ที่ต่ำกว่าผู้ชาย และไม่สนับสนุนให้ผู้หญิงทำการกระทำที่เป็นของผู้ชาย อย่างการเขียนนวนิยาย

3. การอยู่ใต้ระบบชายเป็นใหญ่ของผู้หญิงหัวสมัยใหม่

การคาดหวังของสังคมที่ต้องให้ผู้หญิงเป็นภรรยาที่ดีและแม่ที่ฉลาด ส่งผลในระบบการศึกษาของผู้หญิงที่ไม่เทียบเท่ากับการศึกษาของผู้ชาย โดยเน้นการเรียนการสอนด้านความเป็นแม่บ้านและการเย็บปักถักร้อย ความรู้ของผู้หญิงจึงมีน้อยกว่า ไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้ ผู้หญิงจึงต้องพึ่งพาผู้ชายและอยู่ในการควบคุมดูแลของผู้ชาย และผู้หญิงเองก็ยินยอมที่จะอยู่ภายใต้การดูแลควบคุมของผู้ชาย

จากผลการศึกษาทั้งหมดนี้สรุปได้ว่า ผู้หญิงหัวสมัยใหม่ที่มีการศึกษานั้นไม่สามารถหลุดออกมา จากกรอบที่สังคมคาดหวังให้ผู้หญิงเป็นเพียงแม่และภรรยาที่อยู่ในบ้านเท่านั้น เพราะอยู่ในสังคมที่ผู้ชายเป็นใหญ่และยังถูกกดให้อยู่ต่ำกว่า ชื่อเรื่องชุดนั้น แปลว่า พุกนอน สื่อถึงความคิดถึงอาลัย อารมณ์ของโทคิโอะที่มีต่อโยชิโอะจนต้องดมกลืนกายของโยชิโอะที่อยู่ในพุกนอน นอกจากนั้นยังแฝงอุดมการณ์ชายเป็นใหญ่ ที่มองผู้หญิงเป็นวัตถุทางเพศ โดยใช้พุกนอนเป็นตัวแทนของโยชิโอะ เป็นสิ่งระบายนความต้องการของโทคิโอะ

ภาพแทนความเป็นเพศชายและหญิง

กุลวรา เลหาสุวรรณพานิช (2559) วิจัยเรื่อง “ความกลัวกับความเป็นเพศ กรณีศึกษากำตูนเรื่อง Your Lie in April” ได้นำเสนอภาพแทนความเป็นเพศเกี่ยวกับความกลัวที่อยู่ภายใต้มายาคติแบบสังคมชายเป็นใหญ่ ไว้ดังนี้

จากการศึกษามายาคติที่ปรากฏในกำตูนเรื่อง Your Lie in April พบว่ามายาคติเกี่ยวกับเรื่องความเป็นชายและความเป็นหญิงนั้น มีที่มาจากความคิดแบบสังคมชายเป็นใหญ่ สังคมเพศชายที่มีโอกาสในด้านต่าง ๆ มากกว่าเพศหญิง และเป็นสังคมที่มีระบบอาวุโสแบบสังคมญี่ปุ่น คือ ระบบที่ผู้น้องต้องให้ความเคารพแก่ผู้อาวุโสกว่า ทำให้เรื่องของวัยไม่สามารถแยกออกมาจากมายาคติเรื่องความเป็นเพศได้อย่างชัดเจน วัยในที่นี้จึงเป็นส่วนหนึ่งของบทบาทหน้าที่ที่ตัวละครได้รับและส่งผลให้มีวิธีการนำเสนอความกลัวต่างกันไป

ในส่วนของเพศชายนั้น แม้จะถูกมองว่าเป็นเพศที่มีความแข็งแรง มีความเข้มแข็ง ถูกมองว่ามีความสามารถมากกว่าเพศหญิง และต้องมีความเป็นผู้นำ แต่ในวัยเด็กนั้นก็ยังคงถูกมองว่าเป็นวัยที่อ่อนแอ การนำเสนอความกลัวจึงมีลักษณะท่าทางของการปกป้องตนเอง และการขอความช่วยเหลือ ในวัยรุ่น

นั้นด้วยความที่มีอายุมากขึ้นบทบาทและประสบการณ์ที่ได้รับจึงมากขึ้นตามไปด้วย เป็นวัยที่ต้องเรียนรู้ที่จะเป็นผู้นำต้องรู้จักควบคุมอารมณ์ ทั้งยังเป็นวัยที่ถูกคาดหวังสูงจากสังคม จากพ่อแม่ในเรื่องของอนาคต ทำให้มีวิธีการนำเสนอความกลัวในเชิงของการข่มกลั่นอารมณ์และปฏิเสธความกลัว แต่ในขณะเดียวกันก็ยังเป็นวัยที่พบเจอปัญหาหรือความกลัวมากกว่าวัยอื่นอยู่ซึ่งต่างจากในวัยผู้ใหญ่ที่เป็นวัยที่มีประสบการณ์ชีวิตสูง ทำให้มีความเป็นผู้นำสูงขึ้นตามรู้จักการวางตัว มีหน้าที่และครอบครัวที่ต้องรับผิดชอบ จึงเป็นที่มาของวิธีการนำเสนอความกลัวที่ไม่นิยมให้มีการแสดงออกอย่างชัดเจน สังคมแบบชายเป็นใหญ่นี้จะมองว่าเพศหญิงนั้นอ่อนแอพึ่งพาตนเองไม่ได้ต้องรอคอยความช่วยเหลือจากเพศชายเสมอ ทำให้วิธีการนำเสนอความกลัวในเพศหญิงมีการเห็นความกลัวได้อย่างชัดเจน รวมถึงมีการนำเสนอให้เพศหญิงดูอ่อนหวานนุ่มนวลอ่อนโยน ซึ่งเป็นลักษณะของเพศหญิง แม้ตัวละครหญิงที่ปรากฏจะมีวัยและประสบการณ์ที่มากขึ้น อย่างเพศหญิงวัยผู้ใหญ่ที่มักจะมีบทบาทของผู้เป็นแม่เพิ่มขึ้นมา แต่เมื่อเผชิญหน้ากับความกลัว ก็ยังคงใช้วิธีการแสดงความอ่อนแอ และสื่อว่าไม่สามารถจัดการกับความกลัวด้วยตนเองได้ ตามแบบฉบับของเพศหญิงในสังคมชายเป็นใหญ่อยู่ดี ซึ่งในเพศหญิงนั้นวัยที่ได้รับความคาดหวังกดดันจากสังคมสูงก็ยังคงเป็นวัยรุ่นเช่นเดียวกับในเพศชาย

ถึงแม้ว่าทั้งในเพศชายและเพศหญิงในช่วงวัยรุ่นต่างก็ได้รับความคาดหวังความกดดันจากสังคม ทำให้มีจำนวนการนำเสนอความกลัวสูงเหมือนกัน แต่ในเพศชายก็ยังมีจำนวนฉากการนำเสนอความกลัวสูงกว่าเพศหญิงอยู่มาก เพราะในสังคมเช่นนี้สิ่งที่เพศชายได้รับนั้น ไม่ได้มีเพียงแค่ออกกำลังกายต่าง ๆ เท่านั้น แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องแบกรับความคาดหวังให้ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานให้ประสบความสำเร็จในชีวิตรวมถึงความกดดันจากรอบข้างมากขึ้นตามไปด้วย จึงมีโอกาที่จะเกิดความกลัวมากกว่าเพศหญิง ทำให้แม้จะมีความสามารถในการจัดการควบคุมความกลัวได้ดีแค่ไหน ก็ยังประสบปัญหาในการรับมือกับความกลัว เช่นเดียวกับในเพศหญิงอยู่ดี ในขณะที่เพศหญิงที่มีการปรากฏของฉากความกลัวน้อยกว่าก็เป็นเพราะการที่สังคมแบบนี้มองว่าเพศหญิงอ่อนแอนั้น ทำให้เพศหญิงมักจะพึ่งพาฝ่ายชายแทนที่จะพึ่งความสามารถของตนเองจึงกลายเป็นเพศที่หลีกเลี่ยงการรับภาระหรือกลัวความลำบากนั่นเอง

การนำเสนอของสื่อในเรื่องนี้ มีวิธีการนำเสนอภาพแทนความเป็นเพศเกี่ยวกับความกลัวที่อยู่ภายใต้ทัศนคติแบบสังคมชายเป็นใหญ่ สังคมที่มีผู้ชายซึ่งถูกมองว่ามีความเข้มแข็งเป็นผู้นำผู้หญิงที่ถูกมองว่าอ่อนแอเป็นผู้ตาม ทำให้ถึงแม้การ์ตูนเรื่อง Your Lie in April จะเป็นการ์ตูนที่มีความเป็น

สมัยใหม่มากขึ้นทั้งเนื้อเรื่องและวิธีการนำเสนอ รวมทั้งยังมีการนำเสนอในมุมซึ่งหาได้ยาก อย่างเรื่องของ การที่เพศชายถูกกดดันในสังคมเช่นนี้ แต่ถึงอย่างนั้น สื่อเรื่องนี้ก็ยังคงไม่สามารถหลุดพ้นจากกรอบความคิด ที่มองว่าผู้หญิงเป็นเพศที่อ่อนแอและควรเป็นช่างเท้าหลังเดินตามการชี้แนะของผู้ชาย อยู่ดี

ภาพแทนความเป็นเพศที่สาม

บุญวีร์ จตุรวิทยากรณ์ (2560) วิจัยเรื่อง “เพศที่สามในสังคมเวียดนาม” ได้นำเสนอ ความแตกต่างภาพแทนของเกย์และภาพแทนของเลสเบี้ยนในภาพยนตร์สองเรื่อง” ได้ดังนี้

จากการศึกษาภาพแทนของเกย์และภาพแทนของเลสเบี้ยนในภาพยนตร์เวียดนาม 2 เรื่อง คือเรื่อง Hot Boy Noi Loan กับเรื่อง Choi voi ทำให้เห็นความแตกต่างในการนำเสนอภาพยนตร์ทั้งสองเรื่อง ดังนี้

ภาพยนตร์เรื่อง Hot Boy Noi Loan เป็นภาพยนตร์ที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับเกย์จะมีบทบาทและหน้าที่บนพื้นที่สาธารณะหรือมีบทบาททางสังคมมากกว่า สามารถเปิดเผยในสิ่งที่ตนเป็นได้มากกว่า คือคนที่เป็นเกย์ยังสามารถใช้ชีวิตประจำวันได้อย่างปกติ สามารถทำงานนอกบ้านได้เหมือนผู้ชายทั่วไป และยังสามารถแสดงความรู้สึกได้โดยไม่จำเป็นต้องหลบซ่อน อีกทั้งยังมีร่างกายที่แข็งแรง

ต่างจากภาพยนตร์เรื่อง Choi voi ที่เป็นภาพยนตร์เกี่ยวกับเลสเบี้ยนจะมีบทบาทและหน้าที่บนพื้นที่สาธารณะหรือมีบทบาททางสังคมน้อยกว่า ไม่สามารถเปิดเผยได้ การทำงานที่มีพื้นที่แคภายในบ้านการแสดงความรู้สึกที่ไม่สามารถแสดงออกมาได้ตรง ๆ ต้องหลบซ่อนความรู้สึกเอาไว้ อีกทั้งมีร่างกายที่อ่อนแอกว่าผู้หญิงทั่วไป

ดังนั้น จากภาพยนตร์ทั้ง 2 เรื่องทำให้ผู้วิจัยได้ทราบว่า ถึงแม้ว่าจะเป็นภาพยนตร์ที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับเพศที่สามเหมือนกัน แต่ก็ยังมีการแบ่งแยกออกไปอีกว่า ถ้าเป็นเพศชายถึงแม้ว่าจะเป็นเกย์ แต่ก็ยังคงมีบทบาท และสามารถแสดงตัวตนบนพื้นที่สาธารณะได้มากกว่าเพศหญิง ที่เป็นเลสเบี้ยน ทั้งนี้เป็นเพราะความคิดความเชื่อของคนในสังคมเวียดนาม ที่มีค่านิยมแบบขงจื้อหรือระบบชายเป็นใหญ่อยู่ จึงทำให้ภาพยนตร์ให้น้ำหนักในเรื่องของผู้ชายมากกว่าผู้หญิงอีกด้วย

การสร้างภาพแทนของเพศที่สามในสื่อสารมวลชนเวียดนามผ่านละครเรื่อง Hot Boy Ni Loan และภาพยนตร์เรื่อง Chari yai ทำให้ทราบถึงการสร้างภาพแทนของความเป็นเพศที่สามในสื่อเวียดนามที่มีการสะท้อนถึงค่านิยมและความเชื่อแบบขงจื้อ (ระบบชายเป็นใหญ่) และยังคงมองว่าการเป็นเพศที่สามเป็นเรื่องที่ผิดต่อค่านิยมของคนในสังคมเวียดนาม อีกทั้งการนำเสนอภาพแทนของเกย์และเลสเบี้ยนยังมีการนำเสนอที่ไม่เท่ากัน โดยภาพยนตร์จะให้ความสำคัญกับผู้ชายมากกว่าผู้หญิง ถึงแม้จะเป็นเกย์แต่จะมีตัวตนบนพื้นที่สาธารณะมากกว่าเพศหญิง

ธัญชนก กันทะวงศ์ (2561) วิจัยเรื่อง ภาพแทนเพศทางเลือกในภาพยนตร์ไทย ได้วิเคราะห์ภาพแทนเพศทางเลือก ไว้ดังนี้

การศึกษาวิจัยเรื่อง ภาพแทนเพศทางเลือกในภาพยนตร์ไทย โดยใช้วิธีศึกษาจากภาพยนตร์ไทยคัดสรรจำนวน 5 เรื่อง ได้แก่ เรื่องเพลงสุดท้าย เรื่องรักแห่งสยาม เรื่องหอแถวแตก เรื่องแถวเตะตีนระเบิด เรื่องไม่ได้ขอให้มารัก เพื่อนำมาใช้ในการศึกษาภาพแทนของเพศทางเลือกที่ปรากฏในภาพยนตร์ไทย เพื่อตอบคำถามว่า ภาพแทนของเพศทางเลือกในภาพยนตร์ไทยถูกนำเสนอแบบไหน และมีลักษณะเช่นไร

ผู้วิจัยได้สรุปผลไว้ดังนี้ เมื่อพิจารณาและสังเกตจากภาพยนตร์ที่เกี่ยวข้องกับเพศทางเลือกแล้วพบว่า ผู้ผลิตภาพยนตร์มีการให้ภาพตัวละครเพศทางเลือกไว้อย่างหลากหลาย ซึ่งการให้ภาพแต่ละอย่างนั้น คือ สร้างจากความเป็นจริงในสังคมที่กลุ่มคนเพศทางเลือกต้องพบเจอ โดยแต่ละเรื่องได้สร้างให้ตัวละครเพศทางเลือกเป็นทั้งตัวเอกและตัวสมทบในเรื่อง แต่ละเรื่องนั้นมีการให้ภาพที่ทั้งแตกต่างและเหมือนกัน ส่วนใหญ่ภาพยนตร์แต่ละเรื่องมักจะให้ภาพของเพศทางเลือกในลักษณะคล้าย ๆ กันเกือบทุกเรื่อง โดยต้องการให้ภาพของความไม่สมบูรณ์แบบในชีวิตของเพศทางเลือกไม่ว่าจะเป็นรูปลักษณะภายนอกหรือเรื่องราวในชีวิตที่มักไม่ราบรื่นและสวยงามเหมือนคนทั่วไป เช่น เรื่องความรัก เรื่องหน้าที่การงาน รวมไปถึงเรื่องสิทธิและเสรีภาพต่าง ๆ ที่เพศทางเลือกไม่ได้มีโอกาสเหมือนกับคนทั่วไป โดยสังคมนั่นเองที่เป็นคนปิดกั้นการแสดงตัวตนของกลุ่มคนเพศทางเลือกในภาพยนตร์ได้มีการสร้างบทบาทและเรื่องราวชีวิตของเพศทางเลือกไว้ทั้งที่เป็นความจริงและเกินจริง เนื่องจากต้องการสะท้อนความคิด ความต้องการของกลุ่มคนเพศทางเลือกที่ต้องการจะแสดงตัวตน ให้คนในสังคมยอมรับพวกเขามากขึ้น และจะสามารถอยู่ร่วมกับคนอื่น ๆ ได้โดยไม่ถูกรังเกียจ จึงต้องนำเสนอ

เรื่องราวของภาพยนตร์ให้เกินจริง เพื่อให้คนในสังคมได้เข้าใจความรู้สึกของเพศทางเลือกอย่างลึกซึ้ง หากสังเกตภาพยนตร์ที่เกี่ยวกับเพศทางเลือกแล้วจะพบว่า มีการสร้างภาพยนตร์แนวตลกมากกว่า แนวรามาชีวิตหรือความรัก เนื่องจากคนในสังคมนิยมบริโภคภาพยนตร์แนวตลกมากกว่า เพราะคิดว่าเพศทางเลือกนั้นต้องมีบุคลิกและพฤติกรรมที่ตลกอยู่เสมอ แต่ในความเป็นจริงแล้วเพศทางเลือกนั้นก็เหมือนกับเพศปกติ แต่เพราะว่าคนในสังคมชอบที่จะให้พวกเขาแสดงพฤติกรรมตลกหรือพยายามให้ภาพว่าพวกเขานั้นตลกเสมอ กลุ่มคนเพศทางเลือกจึงต้องแสดงพฤติกรรมที่ตลกออกมา เพื่อให้คนอื่นพึงพอใจและอยู่ร่วมกันในสังคมได้ ถึงแม้ว่าจะเป็นการฝืนความรู้สึกก็ตาม

ข. บทความเกี่ยวกับเพศที่สามในประเทศญี่ปุ่น

นฤพนธ์ ต้วงวิเศษ (2556) ได้สรุปบทความเรื่อง *Gay Men, Masculinity and the Media in Japan* ไว้ดังนี้

ภาพของแนวโน้มนั้นในสื่อกระแสหลักที่หันไปสนใจเกย์ในประเด็นเพศภาวะที่แตกต่าง เกย์ถูกมองว่ามีความเป็นหญิงมากกว่าผู้ชาย ซึ่งควรจะมีชีวิตอยู่ในวงการบันเทิงหรือเป็นเพื่อนที่ดีของผู้หญิง ในสื่อเชิงพาณิชย์ เกย์จะเป็นคนที่มีความเป็นชายสูง ซึ่งกำลังแสดงให้เห็นถึงการชอบเซ็กส์ที่มีความก้าวร้าวซึ่งเป็นคุณลักษณะของผู้ชายที่สื่อกระแสหลักนำเสนอ จากประเด็นนี้ จะพบว่าเกย์มีอะไรที่เหมือนกับผู้ชายมากกว่าการอยู่กับผู้หญิง การแบ่งแยกชัดเจนที่นำเกย์ไปไว้ในซีกหนึ่งของเพศภาวะเริ่มมีความซับซ้อนมากขึ้น โดยการนำเสนอของสื่อที่ผลิตโดยเกย์นักกิจกรรมและโดยสื่อทางอินเทอร์เน็ตที่จัดทำโดยเกย์และเพื่อให้เกย์ใช้ เกย์ในญี่ปุ่นมีความหลากหลายเช่นเดียวกับผู้ชาย ไม่มีตัวแบบเดียวไม่ว่าจะเป็นเกย์หรือเป็นผู้ชาย

ในขณะที่ยังคงมีการต่อต้านไลฟ์สไตล์และอัตลักษณ์นอกจารีตประเพณีจากคนบางกลุ่ม การมีสื่อจำนวนมากและเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่สนับสนุนคนกลุ่มน้อยทางเพศ อย่างอินเทอร์เน็ต ช่วยสร้างคำยืนยันเกี่ยวกับการผ่อนคลายของการยึดในอัตลักษณ์ทางเพศที่สังคมกำหนด

กิตเดนส์ (1991) เคยกล่าวว่าสังคมสมัยใหม่เช่นญี่ปุ่นและที่อื่น ๆ กำลังเผชิญกับการเปลี่ยนผ่านและความหลากหลายของแบบแผนชีวิตซึ่งทำลายแบบแผนและบทบาททางเพศตามจารีตประเพณี อินเทอร์เน็ตช่วยสร้างหน้าต่างที่เปิดไปสู่ประสบการณ์ของเกย์ ซึ่งเป็นประโยชน์และเป็นพื้นที่สำหรับการเรียนรู้อัตลักษณ์ในโลกออนไลน์ที่เกย์จำนวนมากนำไปใช้ในชีวิตจริง เมื่อเกย์ได้เห็น

เรื่องเล่าของการเปิดเผยตัวในอินเทอร์เน็ตเนี่ยตมากขึ้น พวกเขาจะมีความกล้าที่จะใช้ชีวิตแบบเกย์ในชีวิตประจำวัน ความรู้สึกโดดเดี่ยวและอ้างว้างในการเป็นเกย์ที่เกิดขึ้นในเรื่องเล่าในวัยเด็กของเกย์หลายคนก่อนที่จะมีอินเทอร์เน็ตแพร่หลาย แสดงให้เห็นว่าวัยรุ่นจำนวนมากค้นพบวิธีของตัวเองในการใช้อินเทอร์เน็ตและค้นพบความหลากหลายของพื้นที่เกย์ในญี่ปุ่น ในเว็บไซต์ชื่อ Sindbad bookmarks มีการกล่าวไว้ในหน้าแรกของเพจว่า ทุก ๆ คนโปรดมีเพื่อนเยอะ ๆ และเข้ามาค้นหาตามด้วยประโยคที่ว่า “เราไม่โดดเดี่ยว” ความคิดที่เชื่อว่าโฮโมเซ็กซ์ชวลเป็นความผิดปกติ หรือเป็นคุณลักษณะที่พบไม่บ่อยนักจะกลายเป็นสิ่งที่สึกกร่อนเมื่อต้องเผชิญกับความหลากหลายในการแสดงตัวตนของเกย์ในอินเทอร์เน็ต

ในขณะที่สังคมยุคใหม่ของญี่ปุ่นไม่มีสวรรค์สำหรับคนที่อยู่นอกกระแสหลัก ยังมีสิ่งที่ปรากฏให้เห็น นั่นคือญี่ปุ่นไม่ใช่กรณีพิเศษซึ่งหลุดไปจากกระแสการเปลี่ยนแปลงที่กำลังท้าทายความคิดเกี่ยวกับเพศภาวะ เพศวิถี ความสัมพันธ์ และไลฟ์สไตล์ ซึ่งกำลังเกิดขึ้นในสังคมต่าง ๆ ทั่วโลก เกย์ในญี่ปุ่นและที่อื่น ๆ กำลังแสดงบทบาทสำคัญในกระบวนการเปลี่ยนผ่านเหล่านี้

จากการทบทวนงานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับภาพแทนความเป็นเพศ ผู้วิจัยได้ประเด็นความรู้ในงานวิจัยของ สิลลาพร เจริญสาธิต เกี่ยวกับภาพแทนความเป็นเพศชาย ในงานวิจัยของ ปนิตา ตันตเมืองยศ ได้ความรู้เกี่ยวกับภาพแทนความเป็นเพศหญิง ในงานวิจัยของ กุลวรา เลหาสุวรรณพานิช ได้ความรู้เกี่ยวกับภาพแทนความเป็นเพศชายและหญิง และในงานวิจัยของ ปุณยวีร์ จตุรวิทยาภรณ์ และงานวิจัยของ ธันย์ชนก กันทะวงค์ ก็ได้ความรู้เกี่ยวกับภาพแทนความเป็นเพศที่สามหรือเพศทางเลือก รวมไปถึงบทความของ นฤพนธ์ ดั่งวิเศษ เรื่องเกย์ในประเทศญี่ปุ่น ทำให้เข้าใจบุคลิกและบทบาทของแต่ละเพศว่าจะแตกต่างกันออกไป แต่ในแต่ละเพศก็จะมีภาพเหมารวมซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะที่ถูกนำเสนอออกมา ซึ่งผู้วิจัยจะนำประเด็นความรู้ที่ได้มาใช้ในการศึกษาภาพแทนความเป็นเพศในประเทศญี่ปุ่นของภาพยนตร์เรื่อง Close-Knit ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1

2.2.2 งานศึกษาที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างเพศ

ผู้วิจัยพบงานศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างเพศในเอกสาร 2 ประเภท ได้แก่ บทความ และงานวิจัย จึงขอแบ่งออกเป็น 2 หัวข้อย่อยตามประเภทของเอกสารดังต่อไปนี้

ก. งานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างเพศ

ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างเพศชายและหญิง

วิภาดา รัตนติลก ฌ ฎุเกีต (2560) วารสารอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีที่ 39 ฉบับที่ 2 ได้สรุป ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างความเป็นชาย-ความเป็นหญิงในหนังสือชุด “เมื่อคุณตาคุณยายยังเด็ก” ได้ดังนี้

จากผลการวิเคราะห์ด้วยทฤษฎีให้เห็นว่า “ภาษา” เป็นเครื่องมือสำคัญที่ผู้ผลิตวาทกรรมใช้ประกอบสร้างต่อกันและผลิตซ้ำอุดมการณ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่าง “ผู้ชาย-ผู้หญิง” หรือก็คือ “ความเป็นชาย-ความเป็นหญิง” ผ่านหนังสือสำหรับเด็กชุด “เมื่อคุณตาคุณยาย ยังเด็ก” ทั้งการสร้างเรื่องเล่าซึ่งเป็นกลวิธีทางภาษาระดับตัว บทที่สื่ออุดมการณ์ได้ทั้งในลักษณะที่เป็น “ความจริง” เช่น การบรรยายเหตุการณ์ การบรรยายการกระทำ หรือสภาพ ของตัวละครหรือลักษณะที่เป็น “ความคิด” ผ่านคำ พูด หรือความรู้สึกนึกคิดของตัวละคร อุดมการณ์จึงถูกถ่ายทอดผ่านตัวละครได้อย่างแนบเนียน ลักษณะของ “ความจริง” และ “ความคิด” ที่เรื่องเล่าสร้างขึ้นทำให้ผู้อ่านอาจไม่ทันตระหนักรู้ ตั้งคำถาม หรือคิดต่างไปจากสิ่งที่ตัวบทเลือกนำเสนอ ส่วนกลวิธีทางภาษาในตัวบทปรากฏทั้งสิ้น 10 กลวิธี ได้แก่ การใช้คำศัพท์ การใช้คำแสดงทัศนภาวะ การใช้มูลบท การกล่าวอ้างการใช้สทบท การใช้โครงสร้างประโยคกรรมการใช้โครงสร้างประโยคคำสั่ง การใช้โครงสร้างประโยคเงื่อนไข การเชื่อมโยงความแบบเป็นเหตุเป็นผล และการเชื่อมโยงความแบบขัดแย้ง ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้ชาย - ผู้หญิง เป็นอุดมการณ์ในลักษณะที่ผู้ชายมีอำนาจเหนือกว่าผู้หญิงทุกประการ ประกอบด้วยชุดความคิดย่อยดังต่อไปนี้

ชุดความคิดย่อยที่ 1 ผู้ชายไม่ต้องรับผิดชอบต่อหน้าที่บางอย่างที่สังคมถือว่าเป็นหน้าที่ของผู้หญิง แม้ผู้ชาย จะเป็นผู้สร้างความเสียหาย

ชุดความคิดย่อยที่ 2 ผู้ชายมีอิสระเสรีภาพในการใช้ชีวิต ขณะที่ผู้หญิงถูกจำกัดกรอบ

ชุดความคิดย่อยที่ 3 ผู้ชายมีบทบาทหน้าที่สำคัญกว่าผู้หญิง พื้นที่นอกบ้านเป็นพื้นที่ของผู้ชาย ขณะที่ผู้หญิง ถูกจำกัดพื้นที่ภายในบ้าน

ชุดความคิดย่อยที่ 4 ผู้ชายมีอำนาจในการเลือกคู่ครอง ขณะที่ผู้หญิงเป็นฝ่ายรอและถูกเลือก

นอกจากนี้ การวิเคราะห์วิถีปฏิบัติทางวาทกรรม เผยให้เห็นว่าผู้มีอำนาจในสังคมกลุ่มหนึ่งได้แก่

1. ผู้เขียน เป็นนักเขียนที่ได้รับความนิยมและยอมรับจากสังคมเป็นผู้ผลิตตัวบทในชั้นแรก
2. กระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้เลือกและกำหนดให้หนังสือชุดนี้เป็นหนังสืออ่านนอกเวลาตามหลักสูตรการศึกษาภาคบังคับจึงถือเป็นผู้ผลิตตัวบทในชั้นที่สอง
3. สำนักพิมพ์และผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการผลิตและกระจายตัวบทไปยังผู้บริโภคตัวบทได้แก่

เด็กอายุระหว่าง 12-18 ปีที่อยู่ในระบบการศึกษาภาคบังคับ ซึ่งเป็นเป้าหมายหลักของตัวบทและผู้อ่านทั่วไป อย่างไรก็ตาม การตีความของผู้บริโภคตัวบทขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ทั้งจากตัวผู้บริโภคและปัจจัยแวดล้อม เช่น ภาพในความคิด (mental model) เกิดจากการประมวลความรู้ใหม่ ประสบการณ์ที่ผ่านมา ความรู้ของแต่ละคน และข้อมูลที่มีสมาชิกในสังคมมีส่วนร่วม ด้วยเหตุนี้ผู้บริโภคแต่ละคนจึงอาจตีความตัวบทและถูกครอบงำทางความคิดในระดับที่แตกต่างกัน

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาวิถีปฏิบัติทางสังคมและวัฒนธรรมปรากฏว่าวาทกรรมหรือตัวบทได้ถูก ประกอบสร้างผ่านการเลือกใช้ “ภาษา” เพื่อแสดง หรือปิดบังอุดมการณ์บางอย่างที่สอดคล้องกับผลประโยชน์ของผู้มีอำนาจในสังคมบางกลุ่ม รวมทั้งเพื่อธำรงรักษาอำนาจนั้น วาทกรรมจึงมีอิทธิพลต่อสังคม ขณะเดียวกันสังคมก็มีอิทธิพลต่อวาทกรรมดังจะเห็นได้จากผลการวิเคราะห์ อุดมการณ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ปรากฏในตัว บทล้วนเป็นอุดมการณ์ที่สอดคล้องกับอุดมการณ์ที่มีอยู่เดิมและยังคงไหลเวียนในสังคม ได้แก่ แนวคิดเรื่องระบบอาวุโส (seniority system) แนวคิดเรื่องระบบชายเป็นใหญ่ (patriarchy) และแนวคิดเรื่องลักษณะสังคมแบบรวมหมู่ (collectivism society)

ดังนั้น หนังสือชุด “เมื่อคุณตาคุณยายยังเด็ก” จึงเป็นพื้นที่หนึ่งของ “สารทางอุดมการณ์” เกี่ยวกับความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างความเป็นชายและความเป็นหญิง ในลักษณะที่ “ผู้ชายมีอำนาจเหนือกว่าผู้หญิง” อุดมการณ์ นี้ยังคงถูกตอกย้ำผลิตซ้ำและไหลเวียนอยู่ในสังคมไทย ซึ่งมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการปลูกฝัง ขัดเกลา หล่อหลอม และควบคุมเด็กรวมถึงสมาชิกอื่น ๆ ในสังคมอันธำรงรักษา ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ การเอื้อประโยชน์หรือการได้-เสีย ประโยชน์ของคนบางกลุ่ม ความเหลื่อมล้ำ ความไม่เท่าเทียมในสังคมต่อไป

ข. บทความเกี่ยวกับความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างเพศ

อนินท์ญา ชันขาว (2561) ได้เขียนบทความเรื่อง “อำนาจ(เพศ)นิยม” ไว้ดังนี้

อำนาจที่เหนือกว่า (Power over) เป็นอำนาจที่เป็นการควบคุม เอาเปรียบ แสวงหาอำนาจ และเป็นอำนาจหนึ่งที่มีมากที่สุดที่สุดในสังคมไทย ถ้าเปรียบเทียบกับ การใช้อำนาจร่วม (Power sharing) คือ การรับฟัง ปรีกษา สนับสนุนซึ่งกันและกัน และอำนาจภายใน (Power within) คือ การรับมือกับปัญหาอุปสรรคและความท้าทายด้วยตัวเอง โดยใช้ทักษะความสามารถของตนเอง อำนาจที่เหนือกว่า สามารถมองในหลายมิติซึ่งผู้เขียนจะมองใน ระดับอำนาจ (Power level) 3 ระดับ คือ

1. ระดับครอบครัว จะมีการใช้อำนาจผ่านอำนาจหน้าที่ และอำนาจโดยผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่าคือ พ่อแม่จะใช้อำนาจทั้งสองอย่างต่อลูก ในการตีกรอบหรือตัดสินใจแทน เช่น เรื่องเรียน คู่ครอง การปลูกฝังค่านิยมความเชื่อ หรือวัฒนธรรมอันดีงามต่อลูก ทั้งด้านบวกและบางเรื่องเป็นด้านลบ นอกจากนี้ประเด็นที่น่าสนใจในการสร้างค่านิยมเรื่องเพศหญิงเพศชาย สังคมไทยมักจะยึดสองเพศเป็นหลักผ่านกระบวนการขัดเกลาในครอบครัวและสังคมคือ มักจะแบ่งเพศให้เห็นหลายเรื่อง เช่น การใช้ทางเสียง ค่ะคะกับครับ การแต่งกายผู้หญิงต้องมาคู่กับสีชมพู การเล่นของเด็กผู้หญิงต้องเล่นขายของเล่นเป็นแม่ สิ่งเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งในการหล่อหลอมและการใช้อำนาจหน้าที่ของพ่อแม่ในการสร้างคนออกมาตามแนวทางที่อยากให้เป็นอย่างมากกว่าปล่อยให้เด็กมีเสรีภาพในการเลือกดำเนินชีวิตของตนเอง เลือกเอง อีกประการที่น่าสนใจคือ การที่เกิดมาแล้วถูกระบุเพศชายหญิง หรือศาสนาตามพ่อหรือแม่ลงในบัตรประชาชน เป็นต้น

2. ระดับการศึกษาและการทำงาน แน่นอนว่าสังคมมีการใช้อำนาจแบบเส้นแนวตั้งการบังคับบัญชา ทำให้มีความสัมพันธ์ในแบบของ หัวหน้า ลูกน้อง อาจารย์ นักศึกษา รุ่นพี่รุ่นน้อง การเหยียดทางเพศโดยที่สังคมยังมีค่านิยมผู้ชายนำอยู่ ในระบบการศึกษาเอง หัวหน้าห้อง หัวหน้างาน ผู้บริหารมักจะเป็นผู้ชาย พี่ว้ากส่วนใหญ่ก็เป็นผู้ชาย ทำให้บทบาทของผู้หญิงก็ยังคงไม่เท่ากับผู้ชายในปัจจุบันหรือการทำงานเอง หลายอาชีพก็เลือกปฏิบัติกับผู้หญิงหรือผู้ที่ข้ามเพศ (Transgender) ด้วยการกำหนดไว้ในคุณสมบัติ ด้วยอำนาจของผู้ชายที่มีมากกว่าในสังคม จึงถูกมองว่าอาชีพทหาร ตำรวจ เป็นของเพศชาย

3. ระดับสังคม ซึ่งค่อนข้างกว้างหากมองในเรื่องอำนาจจะมีคนที่มีอำนาจมาก เนื่องจากปัจจัยหลายอย่าง เช่น วงศ์ตระกูล ตำแหน่งหน้าที่ ฐานะทางเศรษฐกิจ ทำให้คนกลุ่มนี้สามารถใช้อำนาจและอิทธิพลกระทำต่อคนกลุ่มหนึ่งได้อย่างง่ายดาย หากมองในมิติทางเพศวิถี ซึ่งก็สืบเนื่องมาจากครอบครัว สถานศึกษา การการขัดเกลาทางสังคม รวมไปถึงการปลูกฝังจนเป็นความเชื่อ ทำให้การยอมรับในเรื่องเพศทางสังคมในด้าน การมองเพศสภาพอื่นแตกต่างไปไม่เหมือนกับความคิดเดิมว่ามีสองเพศ แต่ก็มีการพัฒนาและยอมรับมากขึ้นจากในอดีต แต่ก็ยังคงมีกลุ่มความเชื่อ ทศนคติเดิมหลงเหลืออยู่อย่างแน่นอนในสังคม ค่านิยมความเสียสละที่คนมักจะวิจารณ์ถึงในเรื่องการสละที่นั่งให้เพศหญิง การใช้สำนวน คำที่ดูถูกดูแคลนผู้หญิง ผู้หญิงเป็นข้างต่ำหลัง รักนวลสงวนตัว เป็นต้น มีการเชื่อมโยงถึงศาสนาผู้หญิงกับประจำเดือนเป็นของต่ำ มีพื้นที่ที่ผู้หญิงไม่สามารถเข้าได้ แต่ด้วยวะเพศของผู้ชายถูกราบไว้บูชา มันแสดงให้เห็นว่าค่านิยมและการขัดเกลาของสังคมไทยเกิดขึ้นตั้งแต่เกิดโดยการใช้อำนาจในครอบครัวในการกำหนดหรือครอบงำความคิด เมื่อไปสู่สถาบันการศึกษา การทำงาน สังคม ก็จะมีลักษณะแนวคิดที่คล้ายกัน

การสะท้อนความคิด ความเชื่อในการแบ่งงานทางสังคมเชิงเพศภาวะ (Gender structure) คือ การที่สังคมมีวัฒนธรรมค่านิยมในเรื่องเพศเกี่ยวกับ การกำหนดบทบาทหน้าที่ผ่านการประกอบอาชีพ โดยผู้หญิงมีความเท่าเทียมไม่เท่ากับผู้ชายแม้ว่าจะมีความพยายามทำให้เท่ากันแต่ ในความเป็นจริงจากอดีตจนถึงปัจจุบันเห็นได้ว่า ผู้ชายมักจะมียบทบาทหน้าที่ในตำแหน่งที่เหนือกว่าและมีรายได้มากกว่าผู้หญิง เช่น ผู้บริหารระดับสูง นักการเมือง ข้าราชการตำแหน่งสูง ๆ แพทย์ ผู้พิพากษา เป็นต้น ในขณะที่เดียวกันผู้หญิงประกอบอาชีพบริการ ทั้งนวดแผนโบราณ ช่างตัดผม ร้านเสริมสวย ซึ่งรายได้ไม่มากเท่าผู้ชาย แสดงให้เห็นถึงอำนาจทางเพศที่ผู้ชายมักมีพลังบางอย่างที่อยู่สูงกว่าผู้หญิง อีกด้านหนึ่งในเรื่องพื้นที่ ในพื้นที่ส่วนตัว ผู้หญิงถูกกอดอยู่ในกรอบอำนาจของสังคมที่ต้องอยู่บ้าน เลี้ยงลูก แต่ผู้ชายมักออกไปทำงานปฏิสัมพันธ์กับผู้คนในพื้นที่สาธารณะมากกว่า ถึงแม้ว่าสังคมกำลังเปลี่ยนแต่ค่านิยมวัฒนธรรมของสังคมยังคงเป็นลักษณะนี้

นรุตม์ ศุภวรรณกุล (2561) ได้เขียนบทความเรื่อง ญีปุ่น : จากโลกใต้ดินสู่โลกเบื้องบน

ประเทศญี่ปุ่นดูเหมือนเป็นเมืองที่เต็มไปด้วยวัฒนธรรมที่หลากหลายในเรื่องเพศ ตั้งแต่เซ็กซ์ทอย ภาพยนตร์เอวี บาร์โฮสต์ บาร์สำหรับชายแต่งหญิง ไปจนถึงกระแสสาววาย หรือ ร็อคเกอร์ชาย

แนววิซัวร์ (Visual Style **ヴィジュアル系**) ที่ทั้งแต่งหน้าและแต่งหญิง อย่างไรก็ตามหากถามคนไทยที่ได้มีโอกาสอยู่ในสังคมญี่ปุ่นเป็นระยะเวลาไม่นานจะพบว่า ในความเป็นจริงแล้วสังคมญี่ปุ่นมีระเบียบเคร่งครัด และไม่ใช่เรื่องง่ายที่คนญี่ปุ่นจะใช้ชีวิตนอกค่านิยมชายจริงหญิงแท้ อันเนื่องมาจากว่าสังคมญี่ปุ่นไม่ได้มีแนวคิดเรื่องตัวตนที่ชัดเจน คนญี่ปุ่นถูกปลูกฝังให้มองตนเองเป็นอนุเล็ก ๆ ในสังคมมากกว่าที่จะปัจเจกบุคคลที่มีอิสระจากกันและกัน พวกเขาจะมีตัวตนในสังคมได้นั้นก็ต่อเมื่อเขาสามารถทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากสังคมได้สำเร็จ ความหวาดกลัวหนึ่งของคนญี่ปุ่น คือ การถูกตัดขาดสายสัมพันธ์จากผู้อื่นและการไม่ได้รับการยอมรับให้เป็นส่วนหนึ่งของสังคม ค่านิยมของสังคมญี่ปุ่นจึงส่งผลให้ความล้มเหลวส่วนบุคคล เช่น การสอบไม่ติดมหาวิทยาลัยที่ดี การหางานไม่ได้ กลายเป็นปัญหาส่วนรวมที่จะทำลายรากฐานที่มั่นคงของสังคมญี่ปุ่นได้ ด้วยสาเหตุนี้คนญี่ปุ่นจึงต้องแบกรับความคาดหวังของสังคมไว้ที่ตัวเอง ความเครียดดังกล่าวถูกแสดงออกผ่านปัญหาทางสังคมในญี่ปุ่นจำนวนมาก

โดยเฉพาะอย่างยิ่งชนกลุ่มน้อยทางเพศที่ได้รับแรงกดดันจากสังคมรอบข้างให้ทำตามค่านิยมชายจริงหญิงแท้ (Inochi Respect White Ribbon Campaign, 2014, p. 12) และเมื่อพวกเขาไม่สามารถทำแบบนั้นได้ การฆ่าตัวตายกลายเป็นทางออกเดียวที่พวกเขาหนีออกเพื่อหนีจากความเครียดเหล่านั้น เมื่อพูดถึงคนข้ามเพศแล้ว ไม่ใช่เรื่องง่ายที่จะพบกะเทยหรือทอมเดินปะปนกับคนกลุ่มอื่นอย่างที่เราเห็นในสังคมไทย

ญี่ปุ่นเองมีภาพลักษณ์ของกะเทย หรือ โอะคะมะ (**オカマ**) และ นิวฮาร์ฟ (**ニューハーフ**) ไม่ได้แตกต่างจากกะเทยของไทยมากนัก กลุ่มเพศที่สาม คือ ผู้ที่ให้ความบันเทิง สร้างเสียงหัวเราะ ความประหลาดใจ และให้ความสุขทางเพศกับลูกค้าบางกลุ่มที่มีรสนิยมทางเพศชอบชายแต่งหญิง หรือ ผู้หญิงมีงู ด้วยสาเหตุนี้ กะเทย ทอม ชายแต่งหญิง หญิงแต่งชาย จึงมีอิสระที่จะเป็นตัวของตัวเองได้แค่ในวงการบันเทิงหรือในโลกกลางคืนเท่านั้น โลกของเพศที่สามจึงไม่ต่างจากโลกใต้ดินซึ่งจะครึ้นเครงในเวลากลางคืนและเงียบเหงาในเวลากลางวัน กลายเป็นชุมชนที่ถูกแยกออกจากสังคมญี่ปุ่นอย่างชัดเจน และจนถึงทุกวันนี้ความรู้ความเข้าใจของคนญี่ปุ่นที่มีต่อการข้ามเพศนั้นยังถือว่าน้อยมาก อีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้สังคมญี่ปุ่นเข้าใจว่าการข้ามเพศคือการแสดงเพื่อความบันเทิงนั้นอาจจะต้องมองย้อนไปถึงรากฐานทางวัฒนธรรมของญี่ปุ่นเอง ในภาษาญี่ปุ่นคำว่า เกะ-อิ (**芸 - ギイ**) ซึ่งแปลว่า ศิลปะแขนงต่าง ๆ พ้องเสียงกับคำว่า เกะ-อิ (**ゲイ**) หรือ เกย์ ที่เป็นคำยืมจากภาษาอังกฤษในการเรียกชาย

รักชาย ชาวญี่ปุ่นจำนวนหนึ่งจึงมองว่าการเป็นเกย์ หรือ การแต่งหญิง เลียนแบบกิริยาของผู้หญิง เป็นศาสตร์แสดงแขนงหนึ่ง ไม่ต่างจากการแสดงคาบูกิ (歌舞伎) ซึ่งผู้ชายแต่งตัวและแสดงบทบาทของผู้หญิงบนเวทีได้ เช่นเดียวกับการแสดงของคณะละครหญิงล้วนทะเลาะระชุกะ (宝塚歌劇団) ที่ผู้หญิงจะเล่นบทและแต่งตัวเป็นผู้ชายได้ การข้ามเพศจึงได้รับการยอมรับในฐานะการแสดงเป็นหลัก ในขณะที่ในพื้นที่จริงในสังคมคนข้ามเพศไม่ได้รับสิทธิเสรีภาพอย่างเต็มที่ ซึ่งจะเห็นได้จากการที่การผ่าตัดแปลงเพศเคยผิดกฎหมายในญี่ปุ่นตั้งแต่ ค.ศ. 1965 การผ่าตัดแปลงเพศถูกมองว่าเป็นการทำให้ผู้ชายหมดประสิทธิภาพในการสืบพันธุ์โดยไม่จำเป็น และถูกใช้เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับสาวประเภทสองหรือทอมที่ทำงานขายบริการทางเพศเท่านั้น

การเคลื่อนไหวทางการเมืองของคนข้ามเพศญี่ปุ่นได้เดินทางมาถึงจุดเปลี่ยนแปลงสำคัญในก่อนที่จะเข้า ค.ศ. 2000 แนวคิดเรื่อง GID กระจายไปถึงญี่ปุ่นและทำให้บุคคลข้ามเพศหลายคนได้รับข้อมูลและความรู้ใหม่เกี่ยวกับการข้ามเพศที่แตกต่างจากความรู้ในอดีต ตอนนี้พวกเขาเรียนรู้แล้วว่าพวกเขาไม่ใช่เพศที่สาม ไม่ใช่ชายใจหญิงหรือหญิงใจชาย แต่คือผู้ป่วยที่เกิดมาพร้อม “สภาวะความผิดปกติเกี่ยวกับอัตลักษณ์ทางเพศ” เมื่อญี่ปุ่นได้ยอมรับความรู้เกี่ยวกับ GID การผ่าตัดแปลงเพศจึงกลับมาถูกต้องตามกฎหมายอีกครั้งในฐานะขั้นตอนการรักษาให้กับผู้ป่วย GID ญี่ปุ่นจึงเป็นกรณีศึกษาพิเศษที่คนข้ามเพศในญี่ปุ่นยอมรับสถานะตัวเองในฐานะผู้ป่วยหรือผู้มีความผิดปกติ ในขณะที่คนข้ามเพศในประเทศอื่น ๆ พยายามอธิบายว่าการข้ามเพศของตัวเองนั้นไม่ใช่ความผิดปกติทางจิต เช่น ในกรณีที่กะเทยและสาวประเภทสองบางส่วนไม่ยอมรับแนวคิดเรื่อง GID ของกลุ่มผู้หญิงข้ามเพศ ความสำคัญของ GID ในญี่ปุ่นไม่ได้จำกัดอยู่ที่การทำให้การผ่าตัดแปลงเพศกลับมาถูกต้องตามกฎหมายอีกครั้ง แต่มันยังทำให้คนข้ามเพศในญี่ปุ่นสามารถใช้ชีวิตร่วมกับคนกลุ่มอื่นในสังคมได้

จากการพูดคุยกับนักเคลื่อนไหวด้านสิทธิในญี่ปุ่นบางส่วนพบว่า สังคมญี่ปุ่นยอมรับ “สภาวะความผิดปกติ” ได้มากกว่าการรักเพศเดียวกัน จึงทำให้สังคมญี่ปุ่นยอมรับผู้ป่วย GID ได้ดีกว่าชายรักชายหรือหญิงรักหญิง แนวคิด GID ได้สนับสนุนให้คนข้ามเพศบางส่วนสร้างความแตกต่างของพวกเขาจาก เกย์ สาวประเภทสอง และทอมที่ทำงานโลกกลางคืน นอกจากนั้นกลุ่มการเคลื่อนไหวของคนข้ามเพศในญี่ปุ่นที่สนับสนุน GID ประสบความสำเร็จในการให้รัฐยอมรับการเปลี่ยนแปลงเพศในทะเบียนครอบครัวของคนข้ามเพศได้

จากการทบทวนงานศึกษาที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างเพศในงานวิจัยของ วิภาดา รัตติก ฌ ภูเก็ต บทความของ อนินท์ญา ชันขาว เรื่องอำนาจ(เพศ)นิยม และบทความของ นรุตม์ ศุภวรรธนะกุล เรื่องญี่ปุ่นจากโลกใต้ดินสู่โลกเบื้องบน ผู้วิจัยได้ประเด็นความรู้เกี่ยวกับ ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างเพศว่าจะมีความแตกต่างโดยแบ่งตามพื้นที่ส่วนตัวและพื้นที่สาธารณะ ซึ่งความสัมพันธ์ที่ไม่เท่าเทียมกันทางเพศนี้ ถูกกำหนดด้วยสังคมชายเป็นใหญ่และค่านิยมของ สังคมที่มีความแตกต่างกัน ซึ่งผู้วิจัยจะนำประเด็นความรู้ที่ได้มาใช้ในการศึกษาความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างเพศที่ปรากฏในภาพยนตร์เรื่อง Close-Knit ได้ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2

2.3 กรอบการศึกษาและการวิเคราะห์

การศึกษาเรื่อง “ภาพแทนความเป็นเพศในประเทศญี่ปุ่นผ่านภาพยนตร์เรื่อง Close-Knit” จากที่ผู้วิจัยได้ทบทวนแนวความคิดทางสังคมศาสตร์และงานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดเรื่องภาพแทนและแนวคิดเรื่องเพศภาวะ เพศวิถี และสตรีนิยม สามารถนำมาวิเคราะห์เป็นกรอบความคิดได้ ดังนี้

ผู้วิจัยพบว่าภาพยนตร์ประกอบสร้างภาพแทนทั้งผู้ชาย ผู้หญิง และเพศที่สาม โดยกำหนดจากบุคลิกและบทบาทที่ตัวละครแสดงออกมา การนำเสนอบุคลิกและบทบาทของผู้ชายจะมีความเข้มแข็งและเป็นผู้นำ การนำเสนอบุคลิกและบทบาทของผู้หญิงจะเป็นแม่บ้านเลี้ยงดูลูกและเป็นผู้ตาม ส่วนการนำเสนอบุคลิกและบทบาทของเพศที่สามจะสนใจเรื่องเพศสัมพันธ์และเป็นผู้ตาม

อีกทั้งพบว่าความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างเพศถูกกำหนดโดยแบ่งเป็นพื้นที่ส่วนตัวและพื้นที่สาธารณะ ได้แก่ ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้ชายกับผู้หญิง โดยแบ่งเป็นผู้ชายมีอำนาจมากกว่า ผู้หญิงและผู้ชายกับผู้หญิงมีความเสมอภาคกัน และความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้ชาย ผู้หญิง และเพศที่สาม ซึ่งเพศที่สามจะมีอำนาจน้อยกว่าผู้ชายและผู้หญิง

ผู้วิจัยจึงได้นำเอาแนวความคิดที่ได้รับการทบทวนเกี่ยวกับแนวคิดเรื่องภาพแทน ซึ่งจะนำมาใช้เป็นกรอบความคิดในการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และแนวความคิดเรื่องเพศภาวะ เพศวิถี และสตรีนิยม มาวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างเพศซึ่งจะนำมาใช้เป็นกรอบความคิดในการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ดังภาพประกอบ

ภาพที่ 2.1 กรอบความคิดจากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3

ข้อมูลของภาพยนตร์เรื่อง Close-knit

การศึกษาเรื่อง “ภาพแทนความเป็นเพศในประเทศญี่ปุ่นผ่านภาพยนตร์เรื่อง Close-knit” เพื่อความสะดวกในการศึกษา ผู้วิจัยจึงได้หาข้อมูลเบื้องต้นของภาพยนตร์เรื่อง Close-knit โดยแบ่งเป็น 4 ประเด็น ได้แก่ ข้อมูลการผลิต คำโครงเรื่องและเนื้อเรื่องย่อ ตัวละครที่สำคัญ และวิธีการดำเนินเรื่องของภาพยนตร์ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ภาพยนตร์เรื่อง Close-knit ตามวัตถุประสงค์ทั้งสองข้อ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ภาพที่ 3.1 โปสเตอร์ภาพยนตร์เรื่อง Close-Knit

ที่มา : <https://www.10nineteen.com/2018/11/20/close-knit>

3.1 ข้อมูลการผลิต

ภาพยนตร์เรื่อง Close-Knit มีข้อมูลการผลิตแบ่งเป็น 4 หัวข้อ ดังนี้

3.1.1 ข้อมูลพื้นฐาน

ภาพยนตร์เรื่อง Close-Knit หรือ คาเรระ กะ ฮอนคิ เดะ อามุ โทคิ วะ (彼らが本気で編むときは) เป็นภาพยนตร์จากประเทศญี่ปุ่น หรือชื่อภาษาไทยคือ ถักทอใจสายใยรัก เริ่มฉายในประเทศญี่ปุ่นเมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2560 ความยาว 127 นาที (tamaeiga.org, 2560)

3.1.2 ประเภทของภาพยนตร์

ภาพยนตร์เรื่อง Close-knit เป็นภาพยนตร์แบบ Non-fiction ผู้กำกับ นาโอโกะ โออิกามิ ได้รับแรงบันดาลใจมาจากเหตุการณ์ในสมัยที่เธออาศัยอยู่ที่อังกฤษ เนื่องจากโออิกามิมีเพื่อนเป็นเพศที่สามอยู่มากทั้งเกย์ เลสเบียน และหญิงข้ามเพศ แต่เมื่อกลับมาที่ญี่ปุ่น กลับพบว่าความหลากหลายทางเพศหาได้ยากมากเมื่อเทียบกับต่างประเทศ จนกระทั่งเธอได้อ่านบทความทางหนังสือพิมพ์ที่เล่าเรื่องหญิงข้ามเพศคนหนึ่งที่อยู่ในช่วงอายุ 14 ปี เขาได้บอกกับแม่ว่าอยากมีหน้าอก อยากเป็นผู้หญิง แม่ของเขาจึงตัดสินใจถักหน้าอกปลอมให้ เหตุการณ์นั้นสร้างแรงบันดาลใจให้กับโออิกามิเป็นอย่างมาก จึงเป็นจุดเริ่มต้นของภาพยนตร์เรื่องนี้ (womjapan, 2561)

ดังนั้น ภาพยนตร์เรื่อง Close-knit จึงเป็นภาพยนตร์เมโลดราม่า ซึ่งแสดงให้เห็นถึงเรื่องเพศภาวะและเพศวิถีในกรอบสังคมญี่ปุ่น โดยในภาพยนตร์จะบ่งบอกเรื่องความเป็นแม่ที่ดี การมีครอบครัวที่ดี และมุมมองเรื่องเพศที่สามในประเทศญี่ปุ่น

3.1.3 ทีมงานและบริษัทผู้สร้าง

ภาพยนตร์เรื่อง Close-knit เขียนบทประพันธ์และกำกับโดย นาโอโกะ โออิกามิ อำนวยการสร้างโดยบริษัทพาราไดซ์ คาเฟ่ (tamaeiga.org, 2560)

3.1.4 นักแสดงนำ

ภาพยนตร์เรื่อง Close-knit แสดงนำโดย โทมะะ อิกุตะ นักแสดงมากฝีมือที่มีผลงานการแสดงทั้งภาพยนตร์และละครมากมาย เช่น หัวใจฉันแอบรักเซนเซย์ (2562) และฮานะมิซึกิ (2557)

3.2 เค้าโครงเรื่องและเนื้อเรื่องย่อ

3.2.1 เค้าโครงเรื่อง

ภาพยนตร์เรื่อง Close-Knit เป็นการเล่าเรื่องราวของ โทโมะ เด็กหญิงที่ต้องการความรักจากแม่และครอบครัว จนเธอได้มาอาศัยอยู่กับมาคิโอะน้าชายของเธอ และได้พบกับรินโกะหญิงข้ามเพศที่ทำให้โทโมะรู้สึกเหมือนเธอเป็นแม่อีกคนและได้รับความรักแบบครอบครัวที่โทโมะไม่เคยสัมผัสมาก่อน

3.2.2 เนื้อเรื่องย่อ

โทโมะเด็กสาววัยประถมที่อาศัยอยู่กับฮิโรมิคุณแม่เลี้ยงเดี่ยวที่ทำหน้าที่แม่ได้ไม่เต็มมากนัก อยู่มาวันหนึ่งฮิโรมิได้ทอดทิ้งโทโมะไป ทำให้โทโมะจำเป็นต้องมาอาศัยอยู่กับมาคิโอะน้าชายของเธอ ซึ่งเหตุการณ์นี้ไม่ใช่ครั้งแรกที่เกิดขึ้น ทำให้โทโมะไม่ได้รู้สึกแปลกใจมากนัก แต่ทว่าคราวนี้มาคิโอะไม่ได้อยู่คนเดียวแล้ว แต่เขาอยู่กับรินโกะหญิงข้ามเพศที่มีรูปร่างหน้าตาต่างดงามราวกับผู้หญิง มาคิโอะกับรินโกะอยู่ด้วยกันในฐานะคู่ชีวิต เมื่อโทโมะเข้ามาอาศัยอยู่ด้วย รินโกะก็ทำหน้าที่เสมือนแม่คนหนึ่ง ทั้งเรื่องการดูแลงานบ้านอย่างไม่ขาดตกบกพร่อง ทั้งเรื่องการทำอาหารให้โทโมะไปทานที่โรงเรียนทุกวัน ทำให้โทโมะรู้สึกเหมือนตัวเองมีครอบครัวที่อบอุ่นเหมือนกับคนอื่น แต่ด้วยสังคมที่ไม่ให้พื้นที่สำหรับเพศที่สามและการยอมรับในเรื่องการรักเพศเดียวกันนั้น ทำให้พวกเขาต้องพบเจอกับอุปสรรคและปัญหาต่าง ๆ

3.3 ตัวละครที่สำคัญ

ภาพยนตร์เรื่อง Close-Knit ประกอบไปด้วยตัวละครที่สำคัญ ดังนี้

3.3.1 คุณครูสอนพละ

คุณครูสอนพละเป็นคุณครูที่สอนพละให้กับรินโกะในวัยเด็ก เขาเป็นที่ชื่นชอบของพวกเด็กผู้ชายในเรื่องสรีระร่างกายที่แข็งแรงและความสามารถในการเล่นยูโดอันเลื่องชื่อ

ภาพที่ 3.2 คุณครูสอนพละ

ที่มา : <https://l.facebook.com/l.php?u>

3.3.2 โยชิโอะ

โยชิโอะเป็นสามีใหม่ของฟูมิโกะแม่ของรินโกะ เขามีนิสัยขี้เล่น และชอบอู่น

ภาพที่ 3.3 โยชิโอะกับฟูมิโกะ

ที่มา : <https://l.facebook.com/l.php?u>

3.3.3 อีโรมิ

อีโรมิเป็นคุณแม่เลี้ยงเดี่ยวที่ต้องทำงานนอกบ้าน จนไม่มีเวลาดูแลโทโมะลูกของเธอ เธอ มักจะเมากลับบ้านดึกตื่นและหายจากบ้านไปเป็นเวลาหลายวัน เธอแทบจะไม่เคยทำหน้าที่แม่ได้ดีเลยสักครั้ง

ภาพที่ 3.4 โทโมะกำลังถอดฮิโรมิ

ที่มา : <http://www.japansociety.org.uk/uploads/2017/10/close-knit>

3.3.4 โทโมะ

โทโมะเป็นเด็กหญิงวัย 11 ปี อาศัยอยู่กับแม่เลี้ยงเดี่ยวที่ไม่ค่อยมีเวลาเอาใจใส่เธอเลย โทโมะเติบโตด้วยอาหารจากร้านสะดวกซื้อ แม่ของเธอมักจะหายจากบ้านไปหลายวัน ทำให้โทโมะมักไปขออาศัยอยู่กับมาคิโอะน้าชายของเธอ

ภาพที่ 3.5 โทโมะกำลังมีความสุข

ที่มา : <http://www.japansociety.org.uk/uploads/2017/10/close-knit>

3.3.5 ฟุมิโกะ

ฟุมิโกะเป็นแม่ของรินโกะ ฟุมิโกะเป็นคนมีความมั่นใจ เข้าใจรินโกะทุกอย่างรวมถึงเรื่องที่รินโกะอยากเป็นผู้หญิงด้วย เธอถักไหมพรมเพื่อทำเป็นเต้านมให้รินโกะในตอนที่เด็ก

ภาพที่ 3.6 ฟุมิโกะ

ที่มา : <http://www.baik.com/wiki>

3.3.6 คุณนายโอกาวะ

คุณนายโอกาวะเป็นคุณแม่ของมาคิโอะและฮิโรมิ และเป็นคุณยายของโทโมะ เธออาศัยอยู่ในสถานสงเคราะห์คนชราที่รินโกะทำงานอยู่

ภาพที่ 3.7 คุณนายโอกาวะ

ที่มา : <http://www.baik.com/wiki>

3.3.7 มาคิโอะ

มาคิโอะเป็นน้ำชายของโทโมะ มาคิโอะเป็นคนจริงจังกับชีวิต ค่อนข้างใจเย็น เขาทำงานในร้านหนังสือแห่งหนึ่ง และมีภรรยาซึ่งเป็นหญิงข้ามเพศชื่อรินโกะ

ภาพที่ 3.8 มาคิโอะ

ที่มา : <https://genkinahito.wordpress.com/2017/10/18/close-knit>

3.3.8 รินโกะ

รินโกะเป็นหญิงข้ามเพศที่ต้องการใช้ชีวิตเหมือนผู้หญิงธรรมดาคนหนึ่ง รินโกะครบเครื่องทั้งงานเรือนและงานนอกบ้านเป็นภรรยาที่สมบูรณ์แบบของมาคิโอะ เธอทำงานในสถานสงเคราะห์คนชรา

ภาพที่ 3.9 รินโกะ

ที่มา : <https://www.google.com/url?sa=i&source=images>

3.3.9 ไค

ไคเป็นเพื่อนชายในโรงเรียนของโทโมะ ไคแอบชอบเด็กในโรงเรียนคนหนึ่งซึ่งเป็นผู้ชายเหมือนกัน ทำให้เพื่อน ๆ ที่โรงเรียนรังเกียจและไม่คุยด้วย บ้านไคค่อนข้างมีฐานะที่ร่ำรวย

ภาพที่ 3.10 ไคและคุณแม่

ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=wNz0m9uajO4>

3.4 วิธีการดำเนินเรื่องของภาพยนตร์

3.4.1 การลำดับเรื่อง

ภาพยนตร์เรื่อง Close-Knit ใช้กลวิธีในการดำเนินเรื่องแบบเรียงลำดับตามเวลา คือ การลำดับเรื่องจากเวลาที่เกิดขึ้นก่อนไปเวลาที่เกิดขึ้นหลัง โดยจะเริ่มจากปัญหาของตัวละคร ต่อมาเป็นการแสดงถึงที่มาของปมปัญหาที่เกิดขึ้น จากนั้นจะนำไปสู่เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดปัญหาเหล่านั้น ซึ่งภาพยนตร์มีวิธีการนำเสนอที่ต่อยอดถึงปมปัญหาที่เกิดขึ้น โดยเหตุการณ์จะรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ จนกระทั่งในตอนท้ายเรื่องภาพยนตร์เลือกจบแบบค้างคาด้วยการทิ้งปมปัญหาเอาไว้ เพื่อให้ผู้ชมตระหนักและตั้งคำถามกับสิ่งที่ภาพยนตร์กำลังจะสื่อต่อผู้รับสาร

3.4.2 การเริ่มต้นของเรื่อง

เริ่มต้นจากการบอกเล่าชีวิตของโทโมะเด็กสาววัยประถมที่ต้องอาศัยอยู่กับฮิโรมิแม่ของเธอ โดยภาพยนตร์พยายามชี้ให้เห็นถึงปัญหาที่โทโมะต้องเผชิญนั่นคือ ฮิโรมิมักจะกลับบ้านดึกตื่นและเมาสุราอยู่บ่อยครั้ง ทำให้โทโมะต้องอยู่คนเดียวและทานอาหารจากร้านสะดวกซื้อเป็นประจำ อีกทั้งบ้านที่ทั้งรักและสกปรก เนื่องจากฮิโรมิไม่มีเวลาดูแลบ้าน เพราะเธอจำเป็นต้องทำงานนอกบ้านเพื่อหาเงินมาเลี้ยงโทมะเพียงลำพังคนเดียว ทำให้ไม่ค่อยมีเงินหมุนเวียนมาใช้จ่ายได้อย่างเพียงพอ ซึ่งทำให้โทมะไม่ได้เรียนพิเศษเหมือนกับเด็กคนอื่นในโรงเรียน

3.4.3 การพัฒนาเหตุการณ์

จนกระทั่งเกิดเหตุการณ์ที่ฮิโรมิได้ทิ้งเงินไว้ให้แล้วเขียนโน้ตว่า เธอจะไม่อยู่บ้าน ให้โทโมะดูแลตัวเอง ทุกครั้งที่โทโมะถูกทิ้งให้อยู่คนเดียว เธอมักจะไปอาศัยกับมาคิโอะซึ่งเป็นนำชายชั่วคราว โทโมะจึงเก็บของไปอยู่กับมาคิโอะ แต่ครั้งนี้มาคิโอะไม่ได้อยู่คนเดียว เขาอาศัยอยู่กับรินโกะในฐานะคู่ชีวิต รินโกะเป็นผู้หญิงข้ามเพศที่สวยงามและเรียบบร้อยราวกับผ้าพับไว้ ซึ่งในช่วงแรกโทโมะทิ้งระยะห่างจากรินโกะเพราะมองว่ารินโกะแปลกประหลาดจึงไม่กล้าสนิทด้วย โทโมะเองยังไม่มั่นใจว่ารินโกะเป็นเพศอะไร อีกทั้งเพื่อนที่โรงเรียนของโทโมะที่ชื่อโคก็ชอบผู้ชายด้วยกันเองอีก แต่พอรินโกะทำอะไรหลายอย่างที่แม่แท้ ๆ ไม่เคยทำให้ ทั้งการทำข้าวกล่องเบนโตะให้ไปทานที่โรงเรียน คอยดูแลและเป็นห่วงโทโมะอยู่เสมอ โทโมะจึงค่อย ๆ เปิดใจยอมรับรินโกะ ขณะเดียวกันรินโกะก็ได้เข้ามาเติมเต็มความรู้สึกทุกข้อใจและความคิดถึงแม่ของโทโมะได้อย่างสมบูรณ์ โทโมะมีความสุขมากขึ้น ทั้งสามคนเข้ากันได้ดี

3.4.4 การจบของเรื่อง

ตอนท้ายเรื่องรินโกะมีความคิดที่จะรับเลี้ยงโทโมะเป็นลูก แต่เพราะเธอเป็นสาวประเภทสอง เธอรู้ว่าแม่ของโทโมะคงไม่ยินยอม อีกทั้งการจดทะเบียนรับรองบุตรสามารถทำได้แค่คู่สามีภรรยาที่เป็นชายหญิงเท่านั้น เพราะเพศที่สามในสังคมญี่ปุ่นยังไม่ได้รับอนุญาตให้จดทะเบียนสมรสได้ ซึ่งในตอนสุดท้ายฮิโรมิได้ขอโอกาสกลับมาทำหน้าที่แม่อีกครั้ง โทโมะจึงต้องเลือกที่จะกลับไปอยู่กับแม่ที่แท้จริงของตัวเอง

3.5 สรุปท้ายบท

จากข้อมูลของภาพยนตร์เรื่อง Close-Knit ทำให้ได้ทำความรู้จักกับภาพยนตร์จากประวัติความเป็นมาของภาพยนตร์ที่ได้รับแรงบันดาลใจมาจากสังคมที่แตกต่างกัน และเกิดการตั้งคำถามกับสังคมที่ตนอาศัยอยู่ ผู้กำกับจึงต้องการสร้างภาพยนตร์ที่สะท้อนสังคมญี่ปุ่นในเรื่องความหลากหลายทางเพศ โดยเฉพาะในประเด็นของหญิงข้ามเพศที่ไม่เคยถูกนำเสนอในภาพยนตร์ญี่ปุ่นมาก่อน และได้ทำความรู้จักตัวละครในเบื้องต้น อีกทั้งได้ทราบถึงเหตุการณ์ในเนื้อเรื่องที่จะสามารถนำมาวิเคราะห์ภาพแทนความเป็นเพศของภาพยนตร์เรื่อง Close-Knit ได้ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และสามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างเพศที่ปรากฏในภาพยนตร์เรื่อง Close-Knit ได้ตาม

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 โดยดูจากบุคลิกและบทบาทของตัวละคร ประกอบกับฉากและเหตุการณ์ โดยใช้
แนวความคิดเรื่องการสร้างภาพแทน (Representation) ของ สจ๊วต ฮอลล์ และแนวความคิดเรื่อง
เพศภาวะ เพศวิถี และสตรีนิยม มาประกอบการวิเคราะห์ในบทต่อไป

บทที่ 4

ภาพแทนความเป็นเพศของภาพยนตร์เรื่อง Close-Knit

งานวิจัยเรื่อง “ภาพแทนความเป็นเพศในประเทศญี่ปุ่นผ่านภาพยนตร์เรื่อง Close-Knit” ในบทที่ 4 นี้ เป็นผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 คือ เพื่อศึกษาภาพแทนความเป็นเพศของภาพยนตร์เรื่อง Close-Knit โดยใช้ข้อมูลของภาพยนตร์เรื่อง Close-Knit มาวิเคราะห์กับแนวความคิดการสร้างภาพแทนและแนวความคิดเรื่องเพศภาวะ เพศวิถี และสตรีนิยม ซึ่งจะวิเคราะห์จากการนำเสนอบุคลิกและบทบาทของตัวละคร ผู้ชาย ผู้หญิง และเพศที่สาม โดยดูจากเหตุการณ์ที่ปรากฏในภาพยนตร์ประกอบกับฉาก การใช้มุขก๊อ้ง และการใช้แสงสี และนำมาสรุปผลการศึกษาโดยมีรายละเอียดดังนี้

4.1 ภาพแทนความเป็นเพศของภาพยนตร์เรื่อง Close-Knit

การศึกษาเรื่องภาพแทนความเป็นเพศที่ผู้วิจัยพบในภาพยนตร์เรื่องนี้มีทั้งหมด 3 รูปแบบ คือ การนำเสนอภาพแทนความเป็นชาย หญิง และเพศที่สาม ซึ่งในแต่ละรูปแบบที่พบนั้นมีการนำเสนอในลักษณะที่แตกต่างกันออกไป ดังนี้

4.1.1 การนำเสนอภาพแทนความเป็นชาย

การนำเสนอภาพแทนความเป็นชายในภาพยนตร์เรื่องนี้มี 2 รูปแบบ คือ ภาพแทนผู้ชายโง่ผางและภาพแทนผู้ชายอบอุ่น โดยมีรายละเอียดดังนี้

ก. ภาพแทนผู้ชายโง่ผาง

ตัวละครที่มีลักษณะเป็นผู้ชายที่โง่ผางที่ปรากฏในภาพยนตร์เรื่องนี้ คือ คุณครูพละ โดยมีลักษณะดังนี้

บุคลิกภาพและการแสดงออก

คุณครูพละเป็นชายที่มีลักษณะท่าทางโง่ผางแข็งกระด้างไม่เรียบร้อย พูดจาตรงไปตรงมา ไม่มีความเกรงใจ มั่นใจในตัวเอง และมักจะใช้ภาษาที่ไม่สุภาพและใช้ถ้อยคำที่หยาบคายด้วยน้ำเสียง

ที่ดังคล้ายกับนักเลง ลักษณะภายนอกของคุณครูพลจะเป็นคนรูปร่างสูงหุ่นดีดูสุขภาพดีและแข็งแรง

การแต่งกาย

คุณครูพลมักจะแต่งกายด้วยชุดยูนิฟอร์มสำหรับออกกำลังกายด้วยเสื้อและกางเกงวอร์ม เพื่อความคล่องตัวและสะดวกในการสอน

บทบาทหน้าที่

คุณครูพลมีอาชีพเป็นคุณครูสอนพลในโรงเรียนมัธยมของรินโกะ เขามองว่าผู้ชายจะต้องเป็นผู้นำต้องคอยปกป้องผู้อื่นที่อ่อนแอกว่า รวมถึงสนับสนุนการใช้กำลังสำหรับผู้ชาย

ฉากและเหตุการณ์

ฉากของคุณครูพลในภาพยนตร์ส่วนใหญ่จะใช้ภาพและมุมมองที่เห็นเต็มตัวบ่งบอกถึง สรีระร่างกายที่แข็งแรง จากเหตุการณ์ที่ฟูมิโกะถูกทางโรงเรียนเรียกพบ จะเห็นว่าคุณครูพลมีท่าทีที่ไม่ให้เกียรติฟูมิโกะ ด้วยการยืนกอดอกและมองฟูมิโกะด้วยสีหน้าที่มีอารมณ์ฉุนเฉียวแสดงถึงความมั่นใจในตนเอง ตามธรรมเนียมของคนญี่ปุ่นแล้วการกระทำในลักษณะนี้ถือว่าเป็นเรื่องเสียมารยาทเป็นอย่างมาก

ภาพที่ 4.1 คุณครูพลกับฟูมิโกะ

ที่มา <https://l.facebook.com/l.php?u=https>

จากภาพประกอบที่ 4.1 จะเห็นว่าภาพมุมมองของฟูมิโกะเป็นมุมมองในระยะใกล้กว่าภาพมุมมองของคุณครูพล แต่คุณครูพลกลับดูน่าเกรงขามและดูมีอำนาจมากกว่าฟูมิโกะ

ข. ภาพแทนผู้ชายอบอุ่น

ตัวละครที่มีลักษณะเป็นผู้ชายอบอุ่นที่ปรากฏในภาพยนตร์เรื่องนี้ คือ โยชิโอะ โดยมีลักษณะดังนี้

บุคลิกภาพและการแสดงออก

โยชิโอะเป็นผู้ชายที่มีลักษณะอ่อนโยนมีความเป็นกันเอง ชี้เล่น สามารถเข้ากับคนอื่นได้ง่าย และจะเชื่อฟังภรรยา ลักษณะภายนอกของโยชิโอะจึงดูเป็นผู้ชายที่มีอารมณ์อ่อนไหวหรือผู้ชายที่เกรงกลัวภรรยา

การแต่งกาย

โยชิโอะเมื่อออกไปข้างนอกมักจะแต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่ใส่สบายไม่เป็นทางการ แต่ดูสุภาพใช้โทนสีที่เข้ากันดูมีรสนิยม เมื่อเขาออกไปข้างนอกจะสวมใส่เสื้อยืดลายสก๊อตกับกางเกงสแล็ค โดยไม่เอาเสื้อใส่ในกางเกง ซึ่งเป็นการแต่งตัวแบบไม่เป็นทางการแต่ก็ดูมีสไตล์ และเมื่อเขาอยู่บ้านก็จะแต่งกายด้วยเสื้อแขนยาวสีพื้น บ่งบอกถึงบุคลิกของเขาที่เป็นคนสบาย ๆ

บทบาทและหน้าที่

โยชิโอะมีอาชีพเป็นนักร้องแบบฟรีแลนซ์หรือนักร้องแบบอิสระที่ไม่จำเป็นต้องไปทำงานประจำในออฟฟิศ ทำให้เขาต่างจากผู้ชายที่ทำงานเป็นพนักงานออฟฟิศทั่วไป นอกจากนี้ ภายในบ้าน โยชิโอะยังมีหน้าที่ในการทำอาหาร

ฉากและเหตุการณ์

ฉากที่โยชิโอะปรากฏตัวครั้งแรกนั้นเป็นฉากที่เขาและฟูมิโกะจะพาโทโมะไปทานอาหาร จะเห็นว่า โยชิโอะสังเกตเห็นคนในบ้านของรินโกะ แสดงถึงการที่เขาใส่ใจเรื่องความสะอาดในบ้าน โยชิโอะเป็นคนตลกและชี้เล่น เขาจะชอบหยอกล้อกับฟูมิโกะ แต่ก็ให้เกียรติฟูมิโกะเสมอ และโยชิโอะยอมรับเรื่องของรินโกะที่เป็นหญิงข้ามเพศได้ และจากฉากที่โยชิโอะทำอาหารให้ทุกคนทาน ตามธรรมเนียมญี่ปุ่นแล้วหน้าที่ตักอาหารจะเป็นหน้าที่ของผู้หญิงหรือภรรยาที่ต้องตักอาหารให้สามี แต่จะเห็นว่าโยชิโอะซึ่งเป็นผู้ชายทำหน้าที่นั้นแทน และเขายังมีความรู้เรื่องวัตถุดิบในการทำอาหารอีกด้วย

ภาพที่ 4.2 โยชิโอะตักอาหารให้ทุกคนทาน

ที่มา <https://l.facebook.com/l.php?u=https://www.facebook.com/yoshi-oe>

จากภาพประกอบที่ 4.2 จะเห็นว่าโยชิโอะนั่งหัวโต๊ะและคอยตักอาหารให้กับทุกคน แต่มุมมองกลับแสดงให้เห็นว่าโยชิโอะมีความเป็นผู้นำ ขณะเดียวกันก็แสดงออกถึงความอ่อนโยนหรือผู้ชายทำงานบ้าน นอกจากนี้ โทนีสึในฉากก็ใช้สีโทนที่ดูอบอุ่นไม่มีดและสว่างจนเกินไป แสดงถึงการอยู่ทานข้าวกันพร้อมหน้าในแบบครอบครัวที่มีบรรยากาศที่อบอุ่นและเป็นกันเอง

4.1.2 การนำเสนอภาพแทนความเป็นหญิง

การนำเสนอภาพแทนความเป็นหญิงในภาพยนตร์เรื่องนี้มี 2 รูปแบบ คือ ภาพแทนผู้หญิงสมัยเก่า และภาพแทนผู้หญิงสมัยใหม่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ก. ภาพแทนผู้หญิงสมัยเก่า

ตัวละครที่มีลักษณะเป็นผู้หญิงสมัยเก่าที่ปรากฏในภาพยนตร์เรื่องนี้ คือ คุณนายโอภาวะ โดยมีลักษณะดังนี้

บุคลิกภาพและการแสดงออก

คุณนายโอภาวะเป็นผู้หญิงที่มีลักษณะที่มีความเป็นกุลสตรีหรือเป็นผู้หญิงญี่ปุ่นในอุดมคติ กิริยามารยาทดีไม่พูดจาหยาบคายและซื่อสัตย์ต่อสามี แม้เธอจะมีอายุมากแล้วแต่เธอก็ยังมีรูปร่างหน้าตาและบุคลิกที่ดี เธอจะไม่แสดงความรู้สึกโกรธต่อหน้าผู้อื่น แต่จะเก็บซ่อนความรู้สึกนั้นไว้คนเดียว

การแต่งกาย

คุณนายโอภาวะจะแต่งกายด้วยชุดที่ค่อนข้างเรียบร้อยไม่เน้นตามแฟชั่น แต่จะเน้นความเป็นระเบียบเรียบร้อย โทนสีไม่ฉูดฉาดและติดกระดุมทุกเม็ด เพื่อให้แต่งตัวได้มิดชิด บ่งบอกถึงความเจ้าระเบียบในตัวเองและความเป็นผู้หญิงสมัยเก่า

บทบาทหน้าที่

คุณนายโอภาวะเป็นแม่บ้านมาตลอดทั้งชีวิตก่อนที่เธอจะมาอยู่ในสถานสงเคราะห์คนชรา เธอจะมีหน้าที่ทำงานบ้าน ดูแลสามี และเลี้ยงดูลูกในฐานะแม่

ฉากและเหตุการณ์

ฉากที่คุณนายโอภาวะเจอกับโทโมะ แล้วต่อว่าโทโมะว่าเป็นผู้หญิงควรจะต้องแต่งตัวให้เรียบร้อย แสดงถึงความเป็นผู้หญิงสมัยเก่าที่ยึดติดกับการแต่งกายที่มิดชิด และเธอเป็นคนเจ้าระเบียบ โดยเฉพาะกับลูกของเธอ นั่นคือ ฮิโรมิแม่โทโมะนั้นเอง คุณนายโอภาวะมีความคิดที่ว่า ผู้หญิงจะต้องมีความเป็นกุลสตรี กิริยามารยาทดี และต้องทำงานบ้านงานได้ดี

ภาพที่ 4.3 คุณนายโอภาวะตักเตือนโทโมะ

ที่มา <https://l.facebook.com/l.php?u=https>

นอกจากนี้ ฉากที่คุณนายโอภาวะเล่าถึงอดีตอันขมขื่นของเธอว่า สามีของเธอออกไปอยู่กับหญิงอื่น แต่เธอก็ยังรอคอยวันที่สามีของเธอจะกลับมา อีกทั้งเพื่อจะได้ไม่ต้องคิดถึงเรื่องสามี เธอจึงต้องทำตัวให้ยุ่งเข้าไว้ ด้วยการถักถุงเท้าและผ้าพันคอให้ลูก เมื่อสามีของเธอเสียชีวิต เธอจึงใส่สิ่งที่เธอถักลงไปในโลกศพของสามีของเธอด้วย เพราะเธอยังอยากให้เขาได้คิดถึงเธอแม้เขาจะไม่มีชีวิตอยู่แล้ว

ก็ตาม จะเห็นว่าคุณนายโอภาวามีความเป็นผู้หญิงในอุดมคติของสังคมชายเป็นใหญ่ เธอยอมรับชะตากรรมของตัวเองและต้องแบกรับความรู้สึกที่ทนทุกข์ทรมานในการที่สามีของเธออกใจ และแก้ปัญหาด้วยการเย็บปักถักร้อย เพื่อจะได้ไม่คิดถึงเรื่องที่ทำให้ร้ายจิตใจ

ข. ภาพแทนผู้หญิงสมัยใหม่

ภาพแทนผู้หญิงสมัยใหม่ที่ปรากฏในภาพยนตร์เรื่องนี้จะแบ่งได้เป็น ผู้หญิงที่ไม่ดีและผู้หญิงที่ดี โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) ภาพแทนผู้หญิงสมัยใหม่ที่เป็นผู้หญิงที่ไม่ดี

ตัวละครที่มีลักษณะเป็นผู้หญิงสมัยใหม่ที่เป็นผู้หญิงที่ไม่ดีที่ปรากฏในภาพยนตร์เรื่องนี้ คือ อีโรมิ โดยมีลักษณะดังนี้

บุคลิกภาพและการแสดงออก

อีโรมิเป็นผู้หญิงที่มีลักษณะนิสัยหัวรั้นไม่เชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ ชอบดื่มสุราและเปลี่ยนผู้ชายหลายคน เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวและยึดความสุขของตัวเองเป็นที่ตั้ง แต่เธอก็รักแม่และลูกมาก อีโรมิเป็นคนแข็งนอกอ่อนใน ลักษณะภายนอกเธอดูเป็นผู้หญิงสมัยใหม่ที่ทำงานนอกบ้านเป็นสาวออฟฟิศที่ดูทะมัดทะแมง

การแต่งกาย

อีโรมิมักแต่งกายด้วยเสื้อผ้าแฟชั่นสีฉูดฉาด บ่งบอกว่าเธอเป็นคนที่ตามเทรนด์แฟชั่น ในส่วนของชุดทำงาน เธอแต่งกายไม่ค่อยเรียบร้อยมากนัก เธอมักจะเอาเสื้อออกนอกกางเกงและไม่รัดเสื้อผ้า บ่งบอกถึงลักษณะนิสัยของเธอที่ไม่ชอบอยู่ในกฎเกณฑ์

บทบาทหน้าที่

อีโรมิมืออาชีพเป็นพนักงานบริษัทแห่งหนึ่งและเธอเป็นคุณแม่เลี้ยงเดี่ยวที่ต้องส่งเสียเลี้ยงดูโทโมะเพียงคนเดียว ทำให้เธอต้องทำงานนอกบ้านและงานในบ้านไปด้วย แต่ด้วยงานที่หนักและนิสัยของเธอที่ชอบเที่ยวกลางคืน ทำให้เธอละเลยหน้าที่ในบ้านหรือเรื่องการทำงานบ้านและไม่มีเวลาเลี้ยงดูโทโมะแบบแม่คนอื่น อีกทั้งเธอยังเป็นคนที่มีปัญหาไม่มีความเป็นผู้นำที่พึ่งพาได้

ฉากและเหตุการณ์

จากเหตุการณ์ในฉากที่ถ่ายในบ้านตอนเริ่มเรื่อง ภายในบ้านมีซามที่ได้ไม่ถึงสัปดาห์ ผ่าที่ไม่ได้ซักอยู่จำนวนมาก โทโมะลูกของอิโรมิต้องกินข้าวห่อสาหร่ายจากร้านสะดวกซื้อเป็นอาหารเช้าทุกวัน และการที่โทโมะต้องมัดผมด้วยตัวเองทุกวัน จะเห็นว่า อิโรมิเป็นคุณแม่เลี้ยงเดี่ยวที่ต้องทำงานนอกบ้านและดูแลโทโมะลูกสาวของเธอเพียงลำพังคนเดียว ทำให้อิโรมิไม่สนใจงานบ้านและเธอมักจะกลับบ้านดึกตื่นเป็นประจำ หรือบางครั้งเธอก็หนีหายไปอยู่กับผู้ชายหลายวัน ทั้งให้โทโมะลูกของเธออยู่ตามลำพัง และจากฉากในตอนสุดท้ายอิโรมิบอกกับโทโมะว่า อยากจะเป็นแม่ที่ดีเหมือนกับแม่คนอื่น แต่เธอทำไม่ได้ แล้วเธอก็ร้องไห้เสียใจกับสิ่งที่ตัวเองทำกับโทโมะลูกของเธอ และบอกถึงสาเหตุที่เธอกลับมาก็เพราะเธอไม่มีเงินแล้ว ขณะเดียวกันโทโมะก็ได้แสดงความในใจที่เธอคาดหวังกับอิโรมิมาตลอด โทโมะเพียงต้องการแค่แม่ที่ดูแลเอาใจใส่เธอ ทำอาหารให้ทาน มัดผมให้เวลาไปโรงเรียน นอนกอดเวลาฝันร้าย แต่อิโรมิไม่เคยทำสิ่งนั้นเลย

ภาพที่ 4.4 โทโมะพับผ้า

ที่มา <https://l.facebook.com/l.php?u=https>

จากภาพประกอบที่ 4.4 ภาพด้านบนที่เป็นฉากในตอนเริ่มต้นเรื่อง จะเห็นว่ามีการใช้มุมกล้องแบบกว้างและใช้แสงที่สลัว เพื่อให้เห็นสภาพของบ้านที่รกและเห็นเงาของเด็กที่พับผ้าอยู่คน

เดียว บ่งบอกถึงความโดดเดี่ยวของโทโมะที่ต้องอาศัยอยู่ในบ้านเพียงลำพัง และหากเปรียบเทียบกับภาพด้านล่างที่เป็นฉากปิดเรื่องในตอนฮีโรมิกกลับมาหาโทโมะแล้ว จะเห็นว่าสภาพของบ้านมีการทำความสะอาดดูเป็นระเบียบเรียบร้อย แต่ก็ยังคงแสดงถึงความโดดเดี่ยวของโทโมะ บ่งบอกว่าแท้จริงแล้วความต้องการของโทโมะไม่ใช่แค่เพียงให้ฮีโรมิกกลับมาเท่านั้น แต่โทโมะต้องการคนที่อยู่กับเธอในฐานะแม่

ภาพที่ 4.5 รินโกะพูดตักเตือนฮีโรมิ

ที่มา <https://l.facebook.com/l.php?u=https>

จากภาพประกอบที่ 4.5 รินโกะบอกกับฮีโรมิว่า “การเป็นแม่จะต้องคอยปกป้องลูก ในฐานะมนุษย์และฐานะผู้ใหญ่” จะเห็นว่ามุกกล้องในระยะหลังของตัวรินโกะมีการใช้แสงและสีที่สว่าง ขณะที่มุกกล้องในระยะหน้ามีการใช้แสงที่มีมืด แสดงถึงการที่รินโกะพยายามจะชี้แจงความถูกต้องให้กับฮีโรมิว่าอย่าลืมนหน้าที่ของตัวเอง

ภาพที่ 4.6 ฮีโรมิแอบไปหาแม่

ที่มา <https://l.facebook.com/l.php?u=https>

จากภาพประกอบที่ 4.6 ฉากที่อีโรมิแอบไปหาแม่ จะเห็นว่าฉากนี้เป็นฉากที่ลูกกลับมาหาแม่ แต่กลับมีการใช้แสงที่สลัวดูมืดหม่น บ่งบอกถึงความย้อนแย้งของอีโรมิที่ถึงแม้ว่าเธอจะเป็นคนหัวรั้น ไม่เชื่อฟังแม่ แต่เธอก็ยังคงเป็นห่วงแม่ของเธออยู่เสมอ

จากเหตุการณ์ดังกล่าวจะเห็นว่า ผู้หญิงแบบอีโรมิเป็นผู้หญิงสมัยใหม่ที่ไม่ดี ทำให้ไม่ประสบความสำเร็จในชีวิต ทั้งในเรื่องการงาน ความรัก และในฐานะของความเป็นแม่ เนื่องจากภูมิหลังของอีโรมิเป็นคนที่ไม่เชื่อฟังแม่ ไม่มีความเป็นกุลสตรี โดยจะเห็นว่าอีโรมิเป็นคุณแม่ที่ไร้ความรับผิดชอบ เรื่องงานบ้าน รวมไปถึงการตอกย้ำว่าอีโรมิเป็นคนไม่รักครอบครัวเป็นลูกอกตัญญู และแสดงถึงการที่เธอไม่เผชิญหน้ากับปัญหา แต่เธอกลับเลือกที่จะหนีปัญหาด้วยการทอดทิ้งลูกของเธอ

2) ภาพแทนผู้หญิงสมัยใหม่ที่เป็นผู้หญิงที่ดี

ตัวละครที่มีลักษณะเป็นผู้หญิงสมัยใหม่ที่เป็นผู้หญิงที่ดีที่ปรากฏในภาพยนตร์เรื่องนี้ คือ พุมิโกะ โดยมีลักษณะดังนี้

บุคลิกภาพและการแสดงออก

พุมิโกะมีลักษณะเป็นผู้หญิงสมัยใหม่ที่ไม่ค่อยสนใจเรื่องมารยาท โดยเฉพาะมารยาทในการพูด เธอมักจะพูดจาไม่เหมาะสมกับกาลเทศะ เธอเป็นคนอารมณ์ดีนิสัยขี้เล่นและตลก ลักษณะภายนอกของเธอดูเป็นคนสดใสอารมณ์ดี

การแต่งกาย

พุมิโกะจะแต่งกายด้วยเสื้อผ้าแฟชั่นมีลายและสีที่ทันสมัย เธอมักจะใส่กระโปรงหรือชุดเดรสที่มีสีสัน บ่งบอกว่าเธอเป็นผู้หญิงสมัยใหม่

บทบาทหน้าที่

พุมิโกะมีบทบาทหน้าที่เป็นแม่บ้านทำงานบ้านและเลี้ยงดูลูก เมื่อรินโกะโตแล้วพุมิโกะมีสามีใหม่คือโยชิโอะ แต่เธอก็ยังคงมีบทบาทหน้าที่เป็นแม่บ้านอยู่ บ่งบอกว่าเธอไม่สนใจในเรื่องความคิดแบบคู่สามีภรรยาเดี่ยวและยอมรับเรื่องเพศที่สาม

ฉากและเหตุการณ์

จากเหตุการณ์ที่ฟูมิโกะรับรู้ได้ว่ารินโกะอยากเป็นผู้หญิง ทำให้รินโกะไม่อยากเข้าเรียนในวิชาพลศึกษา ฟูมิโกะจึงถักไหมพรมเป็นรูปนมให้รินโกะ เพื่อให้รินโกะได้รู้สึกที่ตัวเองเป็นผู้หญิง จะเห็นว่า ฟูมิโกะไม่แม้แต่โกรธรินโกะและเธอยังเข้าใจและสนับสนุนการที่รินโกะอยากเป็นผู้หญิงอีกด้วย

แต่ตอนนี้.. นี่เป็นนมปลอมของหนู

ภาพที่ 4.7 นมปลอมของรินโกะ

ที่มา <https://l.facebook.com/l.php?u=https>

ภาพที่ 4.8 ฟูมิโกะถักไหมพรมเป็นรูปเต้านมให้รินโกะ

ที่มา <https://l.facebook.com/l.php?u=https>

จากภาพประกอบที่ 4.8 การใช้ชาวดอเฟฟเฟคด้วยเสียงเพลงที่ช้าและให้ความรู้สึกที่อบอุ่น บ่งบอกถึงความรักที่ฟูมิโกะผู้เป็นแม่มีให้กับรินโกะผู้เป็นลูก

จากฉากที่ฟูมิโกะถามโทโมะว่า “หัวนมขึ้นรึยัง เธอปวดหัวนมบ้างรึเปล่า” และในหลายฉากที่เธอชอบพูดจาไม่รู้กาลเทศะ แสดงถึงการที่เธอไม่ค่อยใส่ใจเรื่องมารยาทในการพูดมากนักจึงพูดจาไม่เกรงใจใคร แต่ถ้าหากกล่าวถึงบทบาทของฟูมิโกะจะเห็นว่าเธอเป็นคนที่รักลูกและไม่ละเลยเรื่องงาน

บ้าน พูมิโกะที่มีบทบาทหน้าที่เป็นแม่บ้านทำงานบ้านและเลี้ยงดูรินโกะตั้งแต่เด็ก และเมื่อรินโกะลูกของเธอโตไปมีชีวิตเป็นของตัวเองแล้ว ถึงแม้พูมิโกะจะมีสามีใหม่อย่างโยชิโอะ บทบาทหน้าที่ของเธอก็ยังคงเป็นแม่บ้านเหมือนเดิม แต่เธอก็มีการสลับบทบาทในการทำอาหารกับโยชิโอะสามีของเธอ ซึ่งจะเห็นว่าพูมิโกะไม่สนใจเรื่องการมีชีวิตแบบคู่สามีภรรยาเดียว และเธอยังมองว่าบทบาทของการเป็นแม่บ้านสามารถสลับบทบาทกับผู้ชายได้ อีกทั้งเธอยังยอมรับในตัวรินโกะที่เป็นเพศที่สามและเธอยังสนับสนุนในตัวรินโกะอีกด้วย แสดงถึงการที่เธอมีความคิดแบบผู้หญิงสมัยใหม่

4.1.3 การนำเสนอภาพแทนความเป็นเพศที่สาม

การนำเสนอภาพแทนความเป็นเพศที่สามที่ปรากฏในภาพยนตร์เรื่องนี้มี 2 รูปแบบ คือ ภาพแทนเพศที่สามที่เป็นเกย์ คือ ภาพแทนเพศที่สามที่มีลักษณะภายนอกเหมือนเพศสรีระ และภาพแทนเพศที่สามที่เป็นหญิงข้ามเพศ คือ ภาพแทนเพศที่สามที่มีลักษณะภายนอกตรงข้ามกับเพศสรีระ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ก. ภาพแทนเพศที่สามที่เป็นเกย์

เพศที่สามที่เป็นเกย์หรือมีลักษณะภายนอกเหมือนเพศสรีระที่ปรากฏในภาพยนตร์เรื่องนี้สามารถแบ่งได้เป็น เพศที่สามที่เป็นเกย์ในวัยผู้ใหญ่และเพศที่สามที่เป็นเกย์ในวัยเด็ก โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) ภาพแทนเพศที่สามที่เป็นเกย์ในวัยผู้ใหญ่

ตัวละครที่มีลักษณะเป็นเพศที่สามที่เป็นเกย์ในวัยผู้ใหญ่ที่ปรากฏในภาพยนตร์เรื่องนี้ คือ มาคิโอะ โดยมีลักษณะดังนี้

บุคลิกภาพและการแสดงออก

มาคิโอะเป็นเพศที่สามที่เป็นเกย์ในวัยผู้ใหญ่ซึ่งจะมีบุคลิกเงียบขรึม ใจเย็น ขี้อาย ไม่ค่อยแสดงอารมณ์ความรู้สึกของตัวเองออกมา พูดจาด้วยภาษาที่สุภาพอ่อนน้อม เมื่อมองจากภายนอกดูเหมือนผู้ชายที่เรียบร้อยและสุภาพ สามารถฟังพาได้และมีความเป็นผู้นำ

การแต่งกาย

มาคิโอะจะแต่งกายเรียบร้อยและเป็นระเบียบอยู่เสมอ บ่งบอกถึงการใส่ใจภาพลักษณ์ของตัวเองและควมมีระเบียบวินัยของเขา

บทบาทหน้าที่

มาคิโอะมีอาชีพเป็นพนักงานแคชเชียร์ร้านหนังสือแห่งหนึ่ง และเขาไม่สนใจเรื่องทำงานบ้าน

ฉากและเหตุการณ์

จากในหลาย ๆ เหตุการณ์จะเห็นว่ามาคิโอะจะมีบุคลิกและบทบาทที่คล้ายคลึงกับผู้ชาย เขาจะคอยปลอบใจรินโกะเวลาที่เธอทุกข์ใจและในเวลาที่โทโมะไม่มีใครเธอจะมาพังกามาคิโอะ โดยที่มาคิโอะจะแสดงความเข้มแข็งอยู่เสมอและเป็นที่พึ่งในยามทุกข์ยาก ส่วนบทบาทหน้าที่ในบ้านมาคิโอะไม่มีความสนใจเรื่องงานบ้านเลย รินโกะจะเป็นคนที่ทำอาหารและดูแลงานบ้านทั้งหมดให้กับมาคิโอะ และจากในฉากที่รินโกะกับโทโมะสอนมาคิโอะถักไหมพรม แต่มาคิโอะก็ทำได้ไม่ค่อยดีนัก เพราะเขาไม่เคยถักไหมพรมมาก่อน แสดงถึงการที่เขาไม่สนใจกิจกรรมการถักไหมพรมที่ส่วนมากเป็นงานอดิเรกของผู้หญิง

ภาพที่ 4.9 รินโกะโทโมะและมาคิโอะถักไหมพรม

ที่มา <https://l.facebook.com/l.php?u=https>

จากภาพประกอบที่ 4.9 จะเห็นว่าการถักไหมพรมของทั้งสามนั้น หมายถึงชื่อเรื่อง Close-Knit ที่มีความหมายสองนัยยะ ความหมายแรกหมายถึงการถักไหมพรม และความหมายที่สองหมายถึง

สายใยครอบครัวที่อบอุ่น ซึ่งจากภาพยนตร์จะเห็นว่าการถักไหมพรมของตัวละครหลักทั้งสามนั้นสื่อถึงกิจกรรมอย่างหนึ่งในการเชื่อมความสัมพันธ์ของครอบครัว

ภาพที่ 4.10 มาคิโอะปลอบรินโกะ

ที่มา <https://l.facebook.com/l.php?u=https>

จากภาพประกอบที่ 4.10 จะเห็นว่ามาคิโอะพยายามปลอบประโลมรินโกะที่กำลังโศกเศร้า ด้วยการโอบกอดจากด้านหลัง แสดงถึงนัยยะที่เขาต้องการจะปกป้องรินโกะในยามทุกข์ใจ

ภาพที่ 4.11 การรับประทานอาหารของครอบครัว

ที่มา <https://l.facebook.com/l.php?u=https>

จากภาพประกอบที่ 4.11 จะเห็นว่าตำแหน่งในการนั่งรับประทานอาหารของมาคิโอะเป็นตำแหน่งหัวโต๊ะ ตามธรรมเนียมญี่ปุ่นแล้วการนั่งในตำแหน่งหัวโต๊ะในบ้านจะเป็นที่นั่งของสามี บ่งบอกถึงการที่มาคิโอะเปรียบเสมือนสามีและเป็นผู้นำครอบครัว

2) ภาพแทนเพศที่สามที่เป็นเกย์ในวัยเด็ก

ตัวละครที่มีลักษณะเป็นเพศที่สามที่เป็นเกย์ในวัยเด็กที่ปรากฏในภาพยนตร์เรื่องนี้ คือ ไค โดยมีลักษณะดังนี้

บุคลิกภาพและการแสดงออก

ไคเป็นเพื่อนร่วมชั้นของโทโมะ ลักษณะภายนอกของไคจะดูเป็นเด็กที่เจียบ ๆ ชอบเก็บตัว ไม่ค่อยสูงส่งกับใครส่วนมากมักจะอยู่คนเดียว ไคชอบเล่นไวโอลินและเขาเป็นคนรักสัตว์และมีอารมณ์อ่อนไหวต่างจากเด็กผู้ชายคนอื่น

การแต่งกาย

ไคมักจะสวมใส่เสื้อผ้ามืดและดูดี เนื่องจากฐานะทางบ้านค่อนข้างรวย ส่วนมากจะเป็นเสื้อเชิ้ตและกางเกงขายาว ซึ่งไคจะแต่งตัวเรียบร้อยเสมอ บ่งบอกถึงความเป็นระเบียบวินัย

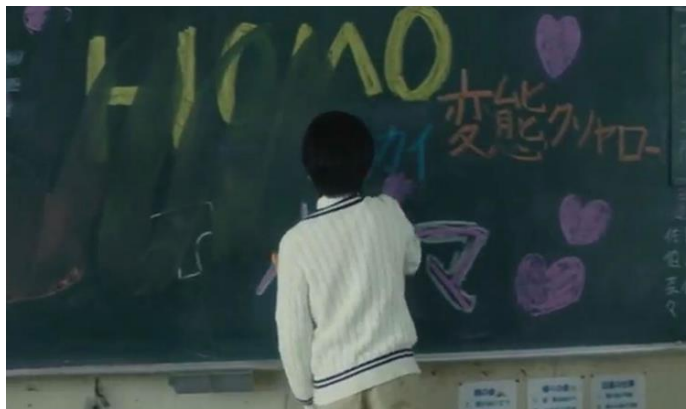
ฉากและเหตุการณ์

จากเหตุการณ์ในตอนแรกที่เพื่อนนักเรียนชายหัวโปกในโรงเรียนซิดเซียนเล่นบนกระดานดำ เพื่อนนักเรียนคนอื่นในห้อง ไคเป็นคนเดียวที่ลุกออกไปลบกระดาน อีกทั้งเขาจะไม่พูดจาในภาษาที่ไม่สุภาพ แสดงให้เห็นว่าไคไม่เหมือนกับนักเรียนชายคนอื่น ๆ ในห้องเรียน ทำให้ไคไม่มีเพื่อนผู้ชายคบ อีกทั้งจะเห็นว่าความชอบของไคจะแตกต่างไปจากเด็กผู้ชายทั่วไปอีกด้วย นั่นคือไคชอบสัตว์และชอบเล่นดนตรี ซึ่งแตกต่างจากเด็กผู้ชายคนอื่นที่ส่วนใหญ่ชอบเตะบอลและชอบเล่นกีฬา

ภาพที่ 4.12 ไคมองดูเต่าทอง

ที่มา <https://l.facebook.com/l.php?u=https>

ภาพที่ 4.13 ไคกำลังลบกระดาน

ที่มา <https://l.facebook.com/l.php?u=https>

จากภาพประกอบที่ 4.13 จะเห็นว่าไคเป็นผู้ชายคนเดียวที่ออกมาลบกระดานที่เขียนว่า “Homo ซี้ซ่า” ซึ่งเป็นการเขียนเล่นของเด็กผู้ชาย โดยมีนัยยะของคำว่า “Homosexual หรือ รสนิยมการรักร่วมเพศ” แสดงถึงการที่ไคนั้นไม่เห็นด้วยกับการเหยียดเพศที่สาม

ข. ภาพแทนความเป็นเพศที่สามที่เป็นผู้หญิงข้ามเพศ

เพศที่สามที่เป็นหญิงข้ามเพศหรือเพศที่สามที่มีลักษณะภายนอกตรงข้ามกับเพศสรีระที่ปรากฏในภาพยนตร์เรื่องนี้ คือ รินโกะ โดยมีลักษณะดังนี้

บุคลิกภาพและการแสดงออก

รินโกะเป็นคนอ่อนหวาน เรียบร้อย เชื่อมั่นในความคิดของตัวเอง แต่ไม่กล้าที่จะเปิดเผยความรู้สึกของตัวเองมากนัก เธอเลือกที่จะเก็บความรู้สึกที่ไม่ดีเอาไว้กับตัวเองคนเดียว เธอไม่ชอบให้ผู้ชายมาแตะเนื้อต้องตัว ไม่ชอบเล่นกีฬาที่ต้องใช้พลังกำลัง รินโกะพูดจาด้วยภาษาของผู้หญิง แต่บางครั้งเธอก็พูดจาในเชิงหยอกล้อเรื่องอวัยวะเพศ

การแต่งกาย

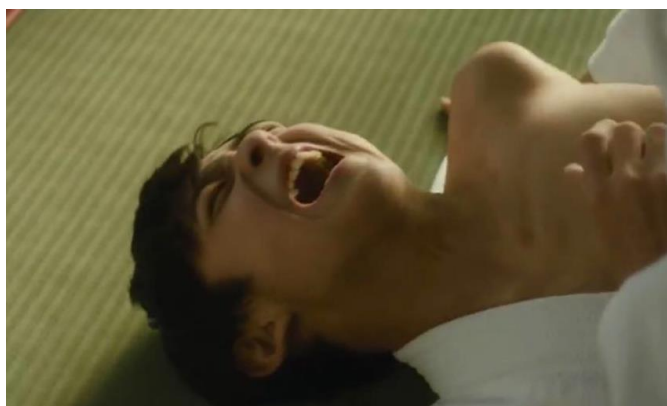
รินโกะมักจะแต่งกายในชุดเดรสและสวมผ้ากันเปื้อนทับเหมือนแม่บ้านเมื่ออยู่บ้าน เพื่อความสะดวกในการทำงานบ้าน เมื่ออยู่สถานสงเคราะห์คนชรา รินโกะจะสวมชุดยูนิฟอร์มสีขาวและใส่ผ้ากันเปื้อนสีชมพูซึ่งเป็นชุดยูนิฟอร์มแบบผู้หญิง เพราะผู้ชายจะใส่สีฟ้า บ่งบอกว่าเธอมองว่าตัวเองเป็นผู้หญิงและต้องการเปิดเผยตัวว่าเป็นผู้หญิง

บทบาทหน้าที่

รินโกะมีอาชีพเป็นผู้ดูแลคนชราในสถานสงเคราะห์คนชราและเป็นแม่บ้านมีหน้าที่ดูแลงานบ้านทั้งหมด รวมถึงการดูแลมาคิโอะและโทมะในเรื่องการทำอาหาร ซักผ้า เตรียมน้ำร้อน และปูที่นอน

ฉากและเหตุการณ์

จากเหตุการณ์ในสมัยตอนมัธยมรินโกะอยู่โรงเรียนชายล้วนจึงจำเป็นต้องเข้าเรียนวิชาพลศึกษา คุณครูพลศึกษาจะสอนทักษะกีฬาโยโดที่ใช้ในการการป้องกันตัวและใช้ปกป้องผู้อื่น ทำให้รินโกะในวัยมัธยมที่มีจิตใจเป็นผู้หญิงไม่ชอบวิชาที่ต้องใช้กำลังเช่นนี้ พอถูกเพื่อนจับทุ่มในวิชาพลศึกษา รินโกะจึงกรี๊ดร้องออกมา ทำให้เพื่อนผู้ชายทั้งหมดหัวเราะเยาะรินโกะ จากวันนั้นรินโกะจึงไม่เข้าเรียนวิชาพลศึกษาอีก โดยอ้างว่าทำชูดุโยโดหาย และเมื่อกลับไปบ้านรินโกะก็ร้องไห้และบอกกับฟูมิโกะแม่ของรินโกะว่าเธออยากเป็นผู้หญิงและเธอไม่ชอบร่างกายที่เป็นผู้ชายเช่นนี้

ภาพที่ 4.14 รินโกะกรี๊ดร้องในวิชาโยโด

ที่มา <https://l.facebook.com/l.php?u=https://www.facebook.com/1000000000000000>

จากภาพประกอบที่ 4.14 จะเห็นว่ามีการถ่ายภาพจากมุมบนและถ่ายในระยะใกล้ เพื่อแสดงให้เห็นสีหน้าของรินโกะอย่างชัดเจน อีกทั้งมีการใช้มุมกล้องที่แคบ ให้อารมณ์ความรู้สึกความอึดอัด ไม่สบายตา บ่งบอกถึงสิ่งที่รินโกะต้องเผชิญในเหตุการณ์นั้น

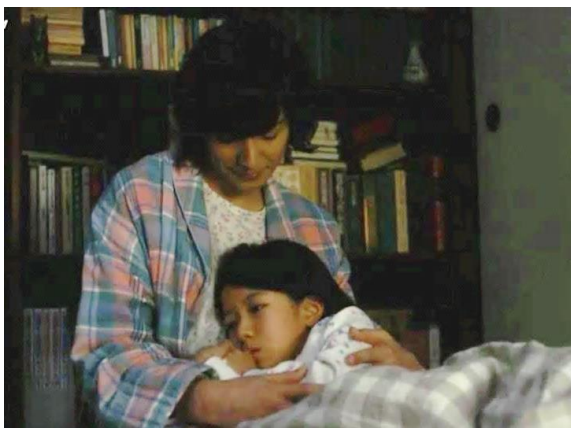
ภาพที่ 4.15 ภาพรินโกะในหัวของมาคิโอะ
ที่มา <https://l.facebook.com/l.php?u=https>

จากภาพประกอบที่ 4.15 ฉากที่มาคิโอะกำลังเล่าตอนที่เจอกับรินโกะครั้งแรก จะเห็นว่า กล้องจะถ่ายไล่ระดับจากมือแล้วขึ้นไปยังใบหน้า ซึ่งเป็นการถ่ายในมุมมองแบบผู้หญิง แสดงถึงการที่มาคิโอะมองรินโกะเหมือนผู้ชายมองผู้หญิง

นอกจากนี้ จากเหตุการณ์หลายฉากจะเห็นว่ารินโกะชอบพูดหยอกล้อมาคิโอะในเรื่องอวัยวะเพศ ยกตัวอย่างเช่น รินโกะถามมาคิโอะว่าอาบน้ำเร็วเกินไปแล้ว ได้ล้างที่อวัยวะเพศหรือเปล่า หรือ การที่รินโกะพูดว่าอวัยวะเพศของมาคิโอะมีขนาดเล็ก แสดงถึงการที่เธอสนใจและหมกมุ่นในเรื่องอวัยวะเพศ

ภาพที่ 4.16 รินโกะกำลังมดผมให้โทโมะ
ที่มา <https://l.facebook.com/l.php?u=https>

ภาพที่ 4.17 รินโกะกอดโทโมะ
ที่มา <https://l.facebook.com/l.php?u=https>

จากเหตุการณ์ดังกล่าวจะเห็นว่า รินโกะมีบทบาทหน้าที่คล้ายคลึงกับผู้หญิง นั่นคือจะทำงานบ้าน ดูแลคู่รัก และอยากเลี้ยงลูก สามารถเห็นได้จากบทบาทของรินโกะที่เป็นผู้หญิงข้ามเพศที่ทำงานอยู่สถานสงเคราะห์คนชรา เธอถนัดในเรื่องงานบ้านและการทำอาหาร อีกทั้งเธอยังทำหน้าที่คุณแม่ได้ดีอีกด้วย แม้ว่าเพศสภาพของเธอจะไม่ใช่นักหญิง จะเห็นว่ารินโกะทำข้าวกล่องให้โทโมะไปกินที่โรงเรียน มดผมให้โทโมะก่อนไปโรงเรียน และทำอาหารอร่อย ๆ ให้ทุกวัน รวมไปถึงนอนกอดโทโมะ ซึ่งรินโกะเปรียบเสมือนแม่ในอุดมคติที่โทโมะถวิลหาตลอด ทำให้โทโมะเริ่มยอมรับในตัวรินโกะมากขึ้น

4.2 สรุปท้ายบท

จากการวิเคราะห์ภาพแทนความเป็นเพศของภาพยนตร์เรื่อง Close-Knit สามารถสรุปได้ดังนี้ การสร้างภาพแทนความเป็นเพศที่ถูกนำเสนอออกมา ทำให้เห็นว่าการแสดงออกทางด้านบุคลิกลักษณะมีความหลากหลาย แต่ยังคงประกอบสร้างความเป็นเพศในลักษณะการสร้างมายาคติภายใต้บทบาทของสังคมชายเป็นใหญ่ทั้งผู้ชาย ผู้หญิง และเพศที่สาม

ภาพแทนความเป็นชายทั้งสองลักษณะ คือ ภาพแทนผู้ชายโผงผางและภาพแทนผู้ชายอบอุ่น ถึงแม้จะมีบุคลิกลักษณะที่ตรงกันข้ามกัน โดยเฉพาะผู้ชายอบอุ่นที่มีบทบาทในบ้านมากขึ้น แต่ก็ต้องทำงานหาเลี้ยงภรรยาที่เป็นแม่บ้าน ทำให้ผู้ชายยังคงบทบาทการเป็นผู้นำครอบครัว

ภาพแทนความเป็นหญิงทั้งสองลักษณะ การนำเสนอผู้หญิงสมัยใหม่ที่มีบุคลิกลักษณะที่แตกต่างจากผู้หญิงสมัยเก่า แต่ในแง่ของบทบาทและหน้าที่ของผู้หญิงในเรื่องยังคงต้องทำงานบ้าน เลี้ยงลูกและปรนนิบัติสามี ซึ่งจะเห็นว่าผู้หญิงแบบฮีโรมิที่เป็นผู้หญิงสมัยใหม่ที่ไม่ดี ละเลยบทบาทหน้าที่ในการทำงานบ้านและเลี้ยงดูลูกจะกลายเป็นบุคคลที่ไม่ประสบความสำเร็จในชีวิต

ภาพแทนความเป็นเพศที่สามทั้งสองลักษณะมีความแตกต่างกันในเรื่องของลักษณะภายนอกที่แสดงออกมาและเรื่องของวัย จะเห็นว่าภาพยนตร์ยังคงกำหนดบทบาทหน้าที่ของเพศที่สามโดยใช้แนวความคิดคู่ตรงข้ามชายหญิง แม้ว่าตัวแสดงภายนอกจะเป็นเพศที่สาม แต่สังคมจะกำหนดบทบาทความเป็นชายหญิงให้กับเพศที่สาม โดยเพศที่สามที่เป็นเกย์จะสวมบทบาทหน้าที่ในแบบผู้ชาย ส่วนเพศที่สามที่เป็นหญิงข้ามเพศจะสวมบทบาทหน้าที่ในแบบผู้หญิง นอกจากนี้ ภาพยนตร์ยังคงผลิตซ้ำมายาคติความเป็นเพศที่สามที่มักจะหมกมุ่นอยู่กับเรื่องอวัยวะเพศอีกด้วย ส่วนเพศที่สามที่เป็นเกย์ในวัยเด็กการแสดงออกเรื่องเพศวิถียังคงคลุมเครือเพราะยังอยู่ในช่วงวัยที่สับสนในตัวเอง

บทที่ 5

ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างเพศที่ปรากฏในภาพยนตร์เรื่อง Close-Knit

งานวิจัยเรื่อง “ภาพแทนความเป็นเพศในประเทศญี่ปุ่นผ่านภาพยนตร์เรื่อง Close-Knit” ในบทที่ 5 นี้ เป็นผลการศึกษาดำเนินการตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างเพศที่ปรากฏในภาพยนตร์เรื่อง Close-Knit โดยใช้ข้อมูลของภาพยนตร์เรื่อง Close-Knit เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้ชาย ผู้หญิง และเพศที่สาม

นิยามความหมายของพื้นที่ส่วนตัวและพื้นที่สาธารณะ

การกำหนดบทบาทหน้าที่ของสังคม ส่งผลให้ให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันทางเพศหรือความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างเพศ สามารถแบ่งได้เป็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจในพื้นที่ส่วนตัวและพื้นที่สาธารณะ

พื้นที่ส่วนตัว หมายถึงพื้นที่หรือปริมาตรส่วนตัวในทางกายภาพ เช่น พื้นที่ในบ้าน ห้องครัว อีกนัยยะหนึ่งจะหมายถึงพื้นที่ทางด้านร่างกาย การแสดงออกในเรื่องรสนิยมความรักใคร่

พื้นที่สาธารณะ หมายถึงพื้นที่ในการปฏิสัมพันธ์กันทางสังคมหรือพื้นที่ซึ่งบุคคลที่เข้าไปโดยมีสถานะเป็นผู้ทำการ เช่น นอกบ้าน ที่ทำงาน อีกนัยยะหนึ่งจะหมายถึงพื้นที่ทางการเมือง เรื่องทางเศรษฐกิจ รายได้ ค่าตอบแทน

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างเพศปรากฏในภาพยนตร์เรื่อง Close-Knit สามารถแบ่งได้เป็น 3 หัวข้อ ดังนี้

- 5.1 ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้ชายกับผู้หญิง
- 5.2 ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้ชาย ผู้หญิง และเพศที่สาม
- 5.3 ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างเพศที่สามกับเพศที่สาม

5.1 ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้ชายกับผู้หญิง

ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้ชายกับผู้หญิงที่ปรากฏในภาพยนตร์เรื่องนี้มี 2 รูปแบบ คือ ผู้ชายมีอำนาจมากกว่าผู้หญิงและผู้ชายกับผู้หญิงมีความเสมอภาคกัน โดยมีรายละเอียดดังนี้

5.1.1 ผู้ชายมีอำนาจมากกว่าผู้หญิง

ก. พื้นที่ส่วนตัว

ผู้ชายไม่ต้องมีหน้าที่ทำงานบ้านและเลี้ยงดูลูก

ความเป็นชายที่มีอำนาจนำได้รับการสนับสนุนจากสถาบันความเป็นแม่ที่เอื้อผลประโยชน์ให้กับผู้ชาย ภาพยนตร์ใช้ความคาดหวังของโทโมะที่ต้องการให้อิโรมิผู้เป็นแม่ทำในสิ่งที่แม่ที่ดีพึงกระทำ และเป็นการตอกย้ำว่าความเป็นแม่ที่ดีควรจะต้องเป็นอย่างไร ซึ่งจะเห็นว่าอิโรมิที่เป็นตัวแทนของแม่ที่ไม่ดี เนื่องจากเธอไม่มีเวลาดูแลลูกและละเลยเรื่องงานในบ้าน เพราะเธอเป็นคุณแม่เลี้ยงเดี่ยวที่จำเป็นต้องทำงานนอกบ้าน ทั้งที่เธอก็รักโทโมะมาก จากที่เห็นในตอนสุดท้ายที่อิโรมิกลับมาหาโทโมะอีกครั้ง ความเป็นแม่ในแบบของอิโรมินั้นขัดต่อความเป็นแม่ในอุดมคติที่โทโมะต้องการ แต่แท้จริงแล้วเป็นการเอื้อประโยชน์ให้กับผู้ชายที่ไม่ต้องถูกคาดหวังให้ทำงานบ้านและเลี้ยงดูลูก ซึ่งเป็นการผลักภาระหน้าที่เหล่านี้ให้เป็นความรับผิดชอบของผู้หญิงเพียงอย่างเดียว ด้วยการสร้างสถาบันความเป็นแม่ขึ้นมา เพื่อกดดันให้ผู้หญิงถูกจำกัดอยู่ในพื้นที่ส่วนตัวหรือพื้นที่ในบ้าน

ข. พื้นที่สาธารณะ

ผู้ชายจะมีบทบาทหน้าที่ในการปกป้องผู้หญิง

ความเป็นชายที่มีอำนาจนำในเรื่องบุคลิกภาพ สามารถวิเคราะห์ความแตกต่างในเรื่องสรีระร่างกายของผู้ชายและผู้หญิงในภาพยนตร์เรื่อง Close-Knit ได้จากเหตุการณ์ที่คุณครูพละสอนยูโดให้กับเด็กผู้ชาย โดยคุณครูพละอ้างว่า ผู้ชายควรจะต้องเรียนพละเพื่อปกป้องผู้หญิงซึ่งเป็นเพศที่อ่อนแอกว่า แสดงให้เห็นว่า ผู้ชายจะต้องมีพลังกำลังที่แข็งแกร่งกว่าผู้หญิง เพื่อนำไปสู่ความเป็นผู้นำครอบครัวยุคใหม่ และสามารถวิเคราะห์ได้จากกิจกรรมยามว่างที่ตัวละครผู้ชายทำจะเป็นกิจกรรมที่ใช้กำลังเป็นส่วนใหญ่ เช่น การเตะฟุตบอลและการเข้าชมรมยูโดของเด็กผู้ชาย ส่วนกิจกรรมที่ตัว

ละครผู้หญิงทำจะเป็นกิจกรรมในหมวดหมู่ที่ไม่จำเป็นต้องใช้พลังกำลัง เช่น งานเย็บปักถักร้อยอย่าง การถักไหมพรมที่พบเจอในตัวละครผู้หญิงที่มีความเป็นแม่บ้านอย่างพุมิโกะกับคุณนายโอคิกาวะ

ผู้ชายจะมีตำแหน่งที่สูงกว่าและได้รับค่าตอบแทนมากกว่าผู้หญิง

ความเป็นชายที่มีอำนาจนำในเรื่องเศรษฐกิจ สามารถวิเคราะห์ได้จากฉากในสถานสงเคราะห์ คนชราจะเห็นว่า งานดูแลคนชรานั้นเป็นงานของผู้หญิงและเพศที่สาม ส่วนงานในตำแหน่งผู้บริหาร สถานสงเคราะห์คนชราจะเป็นงานของผู้ชาย และจากในฉากที่เพื่อนร่วมงานที่เป็นผู้หญิงของรินโกะ บอกว่า ตัวเองมีฐานะยากจน เพราะเป็นได้แค่พนักงานในสถานสงเคราะห์คนชรา อีกทั้งเธอยังพูดติดตลกว่า สามีของเธอให้เธอทำเค้กแต่งงานเอง เพื่อที่จะได้ประหยัดเงินค่าเค้กแต่งงาน จะเห็นว่าอาชีพของผู้หญิงจะถูกจำกัดในเรื่องของงานบริการ แต่อาชีพของผู้ชายจะเป็นผู้บริหารสั่งการหรือเป็นหัวหน้างานซึ่งจะมีตำแหน่งหน้าที่การงานที่สูงกว่าผู้หญิงและได้รับค่าตอบแทนมากกว่าผู้หญิง

ภาพที่ 5.1 รินโกะในสถานสงเคราะห์คนชรา

ที่มา : <https://l.facebook.com/l.php?u>

ผู้ชายมีอิสระในทางภาษามากกว่าผู้หญิง

ความเป็นชายที่มีอำนาจนำในเรื่องอิสระทางภาษา สามารถวิเคราะห์ได้จากภาษาที่ตัวละครผู้ชายในวัยผู้ใหญ่ส่วนมากใช้สื่อสารกับผู้ชายด้วยกันเองหรือสื่อสารกับผู้อื่น มักจะใช้ภาษาที่ไม่สุภาพ และหยาบคายเป็นเรื่องปกติ แต่สำหรับภาษาที่ตัวละครผู้หญิงในวัยผู้ใหญ่ใช้สื่อสารนั้น มักจะเป็นภาษาที่สุภาพกว่าผู้ชาย จากในฉากที่คุณครูพละพูดจาด้วยภาษาที่หยาบคาย แต่เด็กนักเรียนชายหลายคนกลับชื่นชม ขณะที่คุณนายโอคิกาวะสั่งสอนโทโมะว่า กุสสตรีต้องพูดจาไพเราะอยู่เสมอ

5.1.2 ผู้ชายกับผู้หญิงมีความเสมอภาคกัน

ผู้วิจัยพบว่าภาพยนตร์เรื่องนี้มีความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ผู้ชายกับผู้หญิงมีความเสมอภาคกัน แต่จำกัดอยู่เพียงแค่นั้นในพื้นที่ส่วนตัวเท่านั้น โดยมีรายละเอียดดังนี้

ก. พื้นที่ส่วนตัว

ผู้ชายและผู้หญิงมีการสลับบทบาทในการทำอาหาร

จากภาพยนตร์จะเห็นว่าในฉากที่ทุกคนมากินข้าวที่บ้านของพุมิโกะ จะเห็นว่าโยชิโอะเป็นคนทำอาหารและคอยตักอาหารให้ทุกคนทาน และโยชิโอะกับพุมิโกะมีการสลับบทบาทหน้าที่ในบ้าน เรื่องการทำอาหารกันเป็นประจำอีกด้วย สังเกตจากการที่โยชิโอะพูดว่า พุมิโกะก็ทำอาหารเก่ง แต่คราวนี้เป็นคราวของฉัน แสดงถึงการแบ่งบทบาทหน้าที่ในบ้านได้เป็นอย่างดี ทำให้ไม่มีใครที่ถูกเอาเปรียบในเรื่องนี้

5.2 ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้ชาย ผู้หญิง และเพศที่สาม

ผู้วิจัยพบว่าภาพยนตร์เรื่องนี้มีความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้ชาย ผู้หญิง และเพศที่สาม โดยผู้ชายและผู้หญิงจะมีอำนาจมากกว่าเพศที่สาม โดยมีรายละเอียดดังนี้

5.2.1 ผู้ชายและผู้หญิงมีอำนาจมากกว่าเพศที่สาม

ก. พื้นที่ส่วนตัว

เพศที่สามไม่สามารถเป็นแม่ได้

ความไม่เท่าเทียมกันในด้านร่างกาย สามารถวิเคราะห์ได้จากเหตุการณ์ที่รินโกะอยากมีร่างกายที่เหมือนกับผู้หญิง ทำให้เธอรู้สึกแปลกแยกกับตัวเองที่เกิดมาในร่างกายของผู้ชาย ทำให้รินโกะตัดสินใจแปลงเพศ เพื่อให้มีร่างกายเหมือนกับผู้หญิง แต่รินโกะก็ยังมีรูปร่างภายนอกที่เหมือนกับผู้ชายอยู่

จากในฉากที่คณนายโองาวะพูดกับรินโกะว่า มือของรินโกะใหญ่ไป เลย์ลักไหมพรมได้เข้า และจากการที่รินโกะดูแลโทโมะได้ดีกว่าแม่ที่แท้จริงอย่างฮิโรมิ แต่เธอก็ไม่สามารถเป็นแม่ของโทโมะ

ได้ ในตอนสุดท้ายที่อีโรมิพูดว่า รินโกะไม่สามารถเป็นแม่คนได้ ถ้าโทโมะมีประจำเดือน เธอจะรู้วิธีจัดการอย่างไร แสดงถึงการตอกย้ำว่า ถึงแม้อรินโกะจะเป็นเพศที่สามที่สามารถทำในสิ่งที่ผู้หญิงทำได้ก็ตาม แต่เพราะเธอไม่ได้เกิดมาเป็นผู้หญิงตั้งแต่ต้น ทำให้เธอทำสิ่งนั้นได้ไม่ดีเท่ากับผู้หญิง

เพศที่สามจะแสดงออกทางความรักในพื้นที่ส่วนตัว

เพศที่สามจะแสดงออกทางความรักแคในพื้นที่ส่วนตัว เนื่องจากเพศวิถีที่ถูกจำกัดจึงต้องไม่แสดงให้คนอื่นรู้ว่าตัวเองเป็นคนที่มีความนิยมแบบรักเพศเดียวกัน (Homosexual)

จากภาพยนตร์จะเห็นว่า มาคิโอะและรินโกะทั้งคู่จะแสดงความรักกันในบ้านของพวกเขาเท่านั้น และจากฉากที่โคเอบชอบเด็กผู้ชายในโรงเรียนเดียวกันนั้น เขาเลือกที่จะเก็บมันเป็นความลับหรือจะบอกคนที่เขาไว้วางใจได้เท่านั้น

ข. พื้นที่สาธารณะ

เพศที่สามจะถูกมองว่าเป็นตัวประหลาดและดูแปลกแยก

เพศที่สามจะมีลักษณะภายนอกตรงข้ามกับเพศสรีระหรือคนข้ามเพศจะถูกมองว่าเป็นคนที่ผิดปกติและดูไม่ปลอดภัยในสังคม ทำให้เพศที่สามกลายเป็นคนนอกและน่ารังเกียจ

จากเหตุการณ์ที่คุณแม่ของโคเอจอรินโกะกับโทโมะกำลังซื้อวัตถุดิบเพื่อไปทำอาหารที่ซูเปอร์มาร์เก็ต คุณแม่ของโคเอจอรินโกะมองว่า รินโกะเป็นตัวประหลาดและดูไม่ปลอดภัย เธอจึงแนะนำโทโมะให้ออกห่างจากรินโกะ อีกทั้งเหตุการณ์ที่แม่ของโคเอบว่าลูกของตนนั้นไปคลุกคลีอยู่กับรินโกะ เธอจึงแจ้งสถานคุ้มครองเยาวชนที่ทำหน้าที่จัดหาบ้านสำหรับเด็กที่ไร้ผู้ปกครองดูแล หรือเด็กที่อยู่ในความดูแลของบุคคลอื่นที่ไม่ใช่บิดามารดาอย่างถูกกฎหมาย เนื่องจากคุณแม่ของโคเอต้องการให้โทโมะและโคเออยู่ให้ห่างจากรินโกะ จากเหตุการณ์ทั้งสองนี้แสดงถึงทัศนคติที่แม่ของโคเอมีต่อรินโกะว่า รินโกะดูแปลกแยก ไม่ควรคบค้าสมาคมด้วย

นอกจากนี้ ในกรณีของโคเอด้วยบุคลิกภาพของเขาที่แตกต่างจากเด็กผู้ชายทั่วไป ทำให้โคเอไม่มีเพื่อนผู้ชายในโรงเรียน โคเอบอกโทโมะว่าเขาชอบเด็กผู้ชายคนหนึ่ง โทโมะรู้สึกว่าการชอบเพศเดียวกันเป็นเรื่องที่น่าขยะแขยง ในตอนหลังโคเอตัดสินใจกินยาฆ่าตัวตายเพราะแม่ของโคเอไปเจอจดหมายที่โคเอ

เป็นคนเขียนสารภาพรักกับผู้ชายที่เขาชอบ แม่ของโคโธรุมากและฉีกจดหมายนั้นทิ้ง ผนวกกับเหตุการณ์ที่แม่ของโคโธบอกว่า รินโกะเป็นพวกผิดปกติ ทำให้โคโธตัดสินใจฆ่าตัวตาย

ภาพที่ 5.2 ยาที่วางเป็นรูปปลา

ที่มา : <https://l.facebook.com/l.php?u>

จากภาพประกอบที่ 5.2 เป็นภาพเหตุการณ์ก่อนที่โคโจะกินยา เขาได้นำยามาเรียงเป็นรูปปลา เพื่อบ่งบอกว่าเขาอยากใช้ชีวิตที่อยากจะเลือกเป็นอะไรก็ได้ เหมือนปลาที่ว่ายน้ำได้อย่างอิสระ จะเห็นว่าในสายตาของเด็กและผู้ใหญ่ที่มีรสนิยมรักต่างเพศคิดว่าการชอบเพศเดียวกันหรือการเป็นเพศที่สาม เป็นเรื่องที่ไม่ได้รับการยอมรับในสังคม

ภาพที่ 5.3 เด็กนักเรียนชายกำลังเขียนกระดาน

ที่มา <https://l.facebook.com/l.php?u=https>

จากภาพประกอบที่ 5.3 จะเห็นว่าเด็กนักเรียนชายมีการเขียนคำว่า “Homo ชี้ซ่า” บนกระดานดำ ซึ่งมีนัยยะถึงคำว่า Homosexual หรือ รสนิยมการรักเพศเดียวกัน แสดงถึงนัยยะการไม่ยอมรับพวกที่มีรสนิยมการรักร่วมเพศของกลุ่มเด็กผู้ชายในโรงเรียน

เพศที่สามไม่ได้รับความเป็นธรรมในเรื่องกฎหมาย

เพศที่สามถูกทำให้กลายเป็นชายขอบ โดยถูกเลือกปฏิบัติอย่างเป็นรอง ทำให้สังคมมองข้ามและไม่ให้ความสำคัญเท่ากับผู้ชายและผู้หญิง

จากในฉากที่รินโกะประสบอุบัติเหตุจนต้องเข้าโรงพยาบาล รินโกะถูกนำเข้าพักรักษาตัวในห้องรวมสำหรับผู้ชาย ซึ่งทำให้รินโกะรู้สึกว่าคุณไม่ปลอดภัย มาคิโอะจึงพยายามพูดคุยกับทางโรงพยาบาลให้ย้ายตัวรินโกะไปในห้องรวมสำหรับผู้หญิง แต่พยาบาลอ้างว่าในบัตรประจำตัวของรินโกะระบุว่าเป็นเพศชายจึงไม่สามารถย้ายห้องได้

ภาพที่ 5.4 รินโกะ โทโมะ และมาคิโอะ

ที่มา : <https://l.facebook.com/l.php?u>

จากภาพประกอบที่ 5.4 เป็นเหตุการณ์ที่รินโกะมีความเชื่อว่า หากพยายามถักไหมพรมให้ได้ครบ 108 ชิ้น แล้วนำไปเผาที่ริมทะเล จากนั้นคำอธิษฐานจะเป็นจริง รินโกะมีความตั้งใจว่า เธอจะแจ้งความประสงค์เพื่อจดทะเบียนขอเปลี่ยนแปลงเพศของเธอในบัตรประชาชนให้เป็นผู้หญิง เพื่อรินโกะและมาคิโอะจะได้รับอุปการะโทโมะเป็นบุตรได้อย่างชอบธรรม รวมไปถึงกรรมสิทธิ์ในการจดทะเบียนสมรสระหว่างรินโกะกับมาคิโอะได้อย่างถูกกฎหมาย

5.3 ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างเพศที่สามกับเพศที่สาม

ภาพยนตร์เรื่องนี้มีการนำเสนอความไม่เท่าเทียมกันระหว่างเพศที่สามกับเพศที่สาม โดยพบว่าเพศที่สามที่เป็นเกย์จะมีอำนาจมากกว่าเพศที่สามที่เป็นหญิงข้ามเพศ โดยมีรายละเอียดดังนี้

5.3.1 เพศที่สามที่เป็นเกย์มีอำนาจมากกว่าเพศที่สามที่เป็นหญิงข้ามเพศ

ก. พื้นที่ส่วนตัว

เพศที่สามที่เป็นเกย์ไม่ต้องมีหน้าที่ทำงานบ้าน

เพศที่สามที่เป็นหญิงข้ามเพศอย่างรินโกะจะถูกเอาเปรียบในเรื่องของการจัดสรรงานในบ้านที่ถูกยกให้เป็นหน้าที่ของรินโกะเพียงผู้เดียว และการเลี้ยงดูโทโมะก็กลายเป็นส่วนหนึ่งของงานที่ต้องรับผิดชอบไปด้วย

จากภาพยนตร์จะเห็นว่า รินโกะจะได้รับบทบาทหน้าที่เหมือนผู้หญิงที่ต้องทำงานบ้านและเลี้ยงดูสามีอย่างมาคิโอะ หลังจากที่โทโมะต้องเข้ามาอยู่ร่วมกันกับรินโกะและมาคิโอะ จะเห็นว่ารินโกะก็ยังคงรับหน้าที่ในการทำงานในบ้านเหมือนเดิม และต้องเลี้ยงดูโทโมะที่เปรียบเสมือนลูกของทั้งสองอีกด้วย อีกทั้งยังต้องทำงานนอกบ้านไปด้วย

ข. พื้นที่สาธารณะ

เพศที่สามที่เป็นเกย์จะมีความเป็นผู้นำมากกว่าเพศที่สามที่เป็นหญิงข้ามเพศ

มาคิโอะเป็นเพศที่สามที่เป็นเกย์ที่มีลักษณะเหมือนกับผู้ชายจะมีความเป็นผู้นำมากกว่ารินโกะที่เป็นหญิงข้ามเพศมีลักษณะเหมือนกับผู้หญิง จะเห็นว่า มาคิโอะจะคอยปกป้องประโลมรินโกะในเวลาที่เธอรู้สึกอ่อนแอและจะคอยแก้ปัญหา รวมถึงเป็นที่พึ่งพาให้กับรินโกะ จากในฉากที่ฟูมิโกะพูดกับมาคิโอะว่า รินโกะโชคดีที่ได้สามีที่ดีและพึ่งพาได้อย่างมาคิโอะ

เพศที่สามที่เป็นเกย์จะไม่แปลกแยกเท่ากับเพศที่สามที่เป็นหญิงข้ามเพศ

มาคิโอะที่มีบุคลิกลักษณะที่เหมือนกับผู้ชายหรือเหมือนกับเพศโดยกำเนิดจะไม่ถูกมองว่าแปลกแยกเท่ากับรินโกะที่เป็นหญิงข้ามเพศหรือมีลักษณะเป็นเพศที่สามอย่างเปิดเผย

ภาพที่ 5.5 สายตาของเจ้าหน้าที่ศูนย์คุ้มครองเด็กมองรินโกะ

ที่มา : <https://l.facebook.com/l.php?u>

จากภาพประกอบที่ 5.5 ฉากเหตุการณ์ที่เจ้าหน้าที่จากศูนย์คุ้มครองเด็กมองว่า มาคิโอะดูมีความน่าเชื่อถือมากกว่ารินโกะและมองรินโกะด้วยสายตาจากบนลงล่าง

5.4 สรุปท้ายบท

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างเพศที่ปรากฏในภาพยนตร์เรื่อง Close-Knit สามารถสรุปได้ดังนี้

ผู้ชายจะเป็นเพศที่โดนกดทับน้อยที่สุด รองลงมาคือผู้หญิง ส่วนเพศที่สามจะเป็นเพศที่โดนกดทับมากที่สุด พื้นที่ส่วนตัวจะเป็นพื้นที่ที่สำคัญที่สุด โดยมีสาเหตุมาจากโครงสร้างของระบบชายเป็นใหญ่และระบบทุนนิยมชายเป็นใหญ่ที่วางรากฐานในสังคมผ่านกระบวนการขัดเกลาทางสังคม ทำให้การแสดงบทบาทหน้าที่ในพื้นที่ส่วนตัวและพื้นที่สาธารณะมีความไม่เท่าเทียมกัน ดังนี้

โครงสร้างของระบบชายเป็นใหญ่จะเน้นบทบาทของผู้ชายในการเป็นผู้นำและมีอิสระทางสังคมมากกว่าบทบาทของผู้หญิงที่ถูกจำกัดอยู่ในพื้นที่ส่วนตัว ด้วยการกำหนดบทบาทให้ผู้หญิงมีหน้าที่ทำงานบ้านดูแลลูกและสามี ส่วนบทบาทหน้าที่ของผู้ชายจะเป็นการออกไปทำงานหารายได้เข้าครอบครัว อีกทั้งการเชิดชูสถาบันความเป็นแม่ที่ควบคุมให้ผู้หญิงมีจิตสำนึกของความเป็นแม่และสร้างผลประโยชน์ให้ผู้ชายที่ไม่ต้องมีหน้าที่รับผิดชอบงานบ้านและเลี้ยงดูลูก ขณะที่ผู้หญิงเมื่อออกไปทำงานข้างนอกก็จะถูกเอาเปรียบด้วยการได้รับค่าตอบแทนที่น้อยกว่าผู้ชายและมีตำแหน่งหน้าที่การงานเป็นรองผู้ชาย เนื่องจากโครงสร้างของระบบทุนนิยมชายเป็นใหญ่ที่ลดทอนงานบ้านเป็นงานอวัตุ

ในระบบทุนนิยม ทำให้งานบ้านที่เป็นหน้าที่ของผู้หญิงถูกลดทอนและไม่ได้รับค่าตอบแทน ซึ่งจะเห็นว่าผู้หญิงจะถูกกดทับทั้งพื้นที่ส่วนตัวและพื้นที่สาธารณะ นอกจากนี้ ระบบชายเป็นใหญ่ยังเน้นเรื่องความรักต่างเพศ ทำให้เพศที่สามหรือกลุ่มคนรักเพศเดียวกัน (Homosexual) สังคมจะมองว่าผิดปกติ บทบาทของเพศที่สามจะถูกทำให้กลายเป็นชายขอบ เพศที่สามจะไม่ได้รับความเป็นธรรมจากสังคม การแสดงตัวตนทั้งในพื้นที่ส่วนตัวและพื้นที่สาธารณะของเพศที่สาม จึงถูกจำกัดและมีสถานะเป็นรองต่อกลุ่มคนรักต่างเพศ (Heterosexual)

บทที่ 6

สรุปผลและข้อเสนอแนะ

สารนิพนธ์เรื่อง “ภาพแทนความเป็นเพศในประเทศญี่ปุ่นผ่านภาพยนตร์เรื่อง Close-Knit” ที่ศึกษาภาพแทนความเป็นเพศและความสัมพันธ์เชิงอำนาจของภาพยนตร์เรื่อง Close-Knit ซึ่งจากการศึกษาสามารถสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

6.1 สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาภาพแทนความเป็นเพศในประเทศญี่ปุ่นผ่านภาพยนตร์เรื่อง Close-Knit พบว่า ภาพยนตร์จะนำเสนอภาพแทนความเป็นผู้ชายในสองลักษณะที่แตกต่างกันด้วยการเพิ่มบทบาทผู้ชายอบอุ่นที่สามารถทำอาหารได้และยอมรับเรื่องเพศที่สาม จะเห็นว่าภาพยนตร์สร้างภาพผู้ชายที่มีความเป็นผู้หญิงที่หากพอมายู่ในผู้ชายก็จะอบอุ่นและรักครอบครัวมีความซื่อสัตย์และดี แต่ก็ยังคงมีบทบาทเป็นผู้นำครอบครัวและมีสรีระร่างกายที่แข็งแรงกว่าเพศอื่น ส่วนภาพแทนความเป็นผู้หญิงสมัยใหม่ที่ถูกนำเสนอให้มีทัศนคติที่แตกต่างจากผู้หญิงสมัยก่อนนั้น ภาพยนตร์มีการเพิ่มบทบาทให้ผู้หญิงสมัยใหม่ที่ตื่นตัวและไม่ดีได้เหมือนกับผู้ชาย แต่จะไม่ละทิ้งงานในบ้านและการเลี้ยงดูลูก ขณะที่บทบาทของผู้หญิงที่ไม่ทำงานบ้านและเลี้ยงดูลูกก็จะถูกตัดสินว่าเป็นผู้หญิงสมัยใหม่ที่ไม่ดี จะเห็นว่าบทบาทหน้าที่ของผู้หญิงยังคงถูกผลิตซ้ำให้เป็นแม่บ้านและเลี้ยงดูลูก ในส่วนภาพแทนความเป็นเพศที่สามพบว่า บทบาทหน้าที่ของเพศที่สามถูกกำหนดด้วยแนวคิดอัตลักษณ์คู่ตรงข้ามแบบชายหญิง เพศที่สามที่เป็นเกย์จะมีบุคลิกที่แตกต่างจากผู้ชายทั่วไป แต่จะมีภาวะความเป็นผู้นำ ส่วนเพศที่สามที่เป็นหญิงข้ามเพศจะมีบุคลิกและบทบาทที่คล้ายกับผู้หญิง อีกทั้งภาพยนตร์ยังตอกย้ำว่าเพศที่สามเป็นเพศที่หมกมุ่นกับเรื่องบนเตียง รวมถึงเป็นเพศที่ไร้สาระและงมงาย ดังนั้นจะเห็นว่า ภาพยนตร์นำเสนอภาพแทนความเป็นเพศโดยกำหนดให้มีบุคลิกภาพที่หลากหลายทั้งผู้ชาย ผู้หญิง เพศที่สาม แต่ก็ยังคงผลิตซ้ำบทบาทหน้าที่ที่ภายใต้กรอบความคิดของสังคมชายเป็นใหญ่

ผลการศึกษาความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ปรากฏในภาพยนตร์เรื่อง Close-Knit พบว่า ผู้ที่มีรสนิยมรักต่างเพศ (Heterosexual) จะมีอำนาจมากกว่าผู้ที่มีรสนิยมรักร่วมเพศ (Homosexual) โดยผู้ชายจะมีอำนาจมากที่สุด รองลงมาจะเป็นผู้หญิง และเพศที่สามมีอำนาจน้อยสุด เนื่องจากการกำหนดบทบาทหน้าที่ของระบบทุนนิยมชายเป็นใหญ่ที่ลดทอนพื้นที่ส่วนตัวและทำให้งานบ้านเป็นงาน

ที่ไม่มีคุณค่าและเป็นหน้าที่ของผู้หญิงผ่านการสนับสนุนสถาบันความเป็นแม่ที่เอื้อประโยชน์ให้ผู้ชาย อีกทั้งการมีบทบาทของผู้หญิงในพื้นที่สาธารณะถูกทำให้เป็นรองต่อผู้ชายในเรื่องค่าตอบแทน ผู้ชายจึงมีอำนาจทั้งในพื้นที่ส่วนตัวและพื้นที่สาธารณะ ขณะที่เพศที่สามหรือผู้ที่มีรสนิยมรักร่วมเพศ (Homosexual) ถูกสังคมทำให้เป็นเพศชายขอบและไม่ได้รับการยอมรับในเรื่องรสนิยมทางเพศ โดยเฉพาะเพศที่สามที่มีลักษณะภายนอกตรงข้ามกับเพศสรีระหรือกลุ่มคนข้ามเพศจะมีสถานะเป็นรองต่อเพศที่สามที่มีลักษณะภายนอกเหมือนกับเพศสรีระ

6.2 อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาภาพแทนความเป็นเพศของภาพยนตร์เรื่อง Close-Knit พบว่า ภาพยนตร์มีการนำเสนอภาพแทนของผู้หญิงสมัยใหม่ที่สามารถทำได้เหมือนผู้ชายทั้งเรื่องอิสระภาษาและการออกไปทำงานนอกบ้าน แต่ยังคงผลิตซ้ำความเป็นผู้หญิงที่ต้องอ่อนแอและเป็นแม่บ้านทำงานบ้านดูแลสามี เช่นเดียวกับประเด็นของผู้หญิงข้ามเพศที่ถูกนำเสนอให้มีบทบาทของความเป็นแม่บ้านและมีบุคลิกภาพที่คล้ายคลึงกับผู้หญิง เพียงแต่เปลี่ยนความเป็นหญิงให้มาอยู่ในเพศที่สามที่เป็นหญิงข้ามเพศ ขณะที่ผู้ชายและเพศที่สามที่เป็นเกย์ยังคงแสดงบทบาทความเป็นชายด้วยการเป็นผู้นำครอบครัว ผู้วิจัยพบว่าการนำเสนอภาพแทนความเป็นผู้ชาย ผู้หญิง และเพศที่สาม ยังคงถูกผลิตซ้ำให้ยึดติดกับอัตลักษณ์ทางเพศที่ตายตัว และการนำเสนอภาพแทนความเป็นเพศที่สามยังคงสร้างภาพในเชิงอคติว่าเพศที่สามหมกมุ่นกับเรื่องเพศสัมพันธ์ ผู้วิจัยจึงได้ตั้งคำถามต่อไปว่า “การนำเสนอภาพแทนความเป็นเพศจำเป็นต้องขึ้นอยู่กับเพศภาวะที่สังคมกำหนดบทบาทหน้าที่ให้เท่านั้นหรือ สามารถนำเสนอความแตกต่างจากกรอบที่สังคมกำหนดได้หรือไม่” เพื่อเป็นประเด็นที่จะศึกษาเกี่ยวกับภาพแทนความเป็นเพศต่อไป

จากการศึกษาความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างเพศของภาพยนตร์เรื่อง Close-Knit พบว่า สังคมญี่ปุ่นถูกหล่อหลอมด้วยระบบชายเป็นใหญ่และระบบทุนนิยมชายเป็นใหญ่ ซึ่งเป็นเสมือนกลไกการกำหนดบทบาทหน้าที่ทางสังคม ส่งผลให้มีฝ่ายที่กระทำและฝ่ายที่ถูกกระทำจึงนำไปสู่ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างเพศ โดยมีความเป็นชายที่เป็นผู้กำหนดและควบคุมอำนาจทั้งพื้นที่ส่วนตัวและพื้นที่สาธารณะ เมื่อผู้หญิงออกไปทำงานนอกบ้านพบว่าบทบาทภายในบ้านยังคงเป็นหน้าที่ของผู้หญิง ทำให้ผู้หญิงถูกจำกัดให้อยู่ในพื้นที่ส่วนตัวจากการกดทับของระบบชายเป็นใหญ่ และ

ในพื้นที่สาธารณะผู้หญิงยังคงถูกระบบทุนนิยมชายเป็นใหญ่กดทับให้มีสถานะเป็นรองด้วยการจำกัดงานของผู้หญิงที่มักจะเป็นงานบริการมีตำแหน่งงานที่เป็นรองและได้รับค่าตอบแทนที่น้อยกว่าผู้ชาย เช่นเดียวกับเพศที่สามที่มีสถานะที่เป็นรองเหมือนกับผู้หญิง แต่ด้วยระบบชายเป็นใหญ่ที่เน้นรสนิยมรักต่างเพศ (Heterosexuality) ทำให้เพศที่สามมีสถานะเป็นรองต่อทั้งผู้ชายและผู้หญิง อีกทั้งพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างเพศที่สามกับเพศที่สาม เพศที่สามที่เป็นหญิงข้ามเพศจะมีสถานะเป็นรองต่อเพศที่สามที่เป็นเกย์อีกด้วยเช่นเดียวกัน ระบบชายเป็นใหญ่จึงไม่ได้แค่ควบคุมความสัมพันธ์แค่ชายหญิงเท่านั้น แต่ยังปรากฏอยู่ในความสัมพันธ์ของเพศที่สามกับเพศที่สามด้วย

6.3 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่อง “ภาพแทนความเป็นเพศในประเทศญี่ปุ่นผ่านภาพยนตร์เรื่อง Close-Knit” มีข้อเสนอแนะดังนี้

6.3.1 ภาพยนตร์ญี่ปุ่นเรื่อง Close-Knit แม้จะมีการนำเสนอเพศที่สามในมุมมองที่แปลกใหม่ด้วยการนำเสนอภาพของหญิงข้ามเพศ แต่ก็ยังคงผลิตซ้ำแนวความคิดเรื่องอัตลักษณ์คู่ตรงข้ามชายหญิง ด้วยการกำหนดบทบาทหน้าที่ภายใต้คติของชายเป็นใหญ่ ดังนั้น ภาพยนตร์ที่นับเป็นสื่อแขนงหนึ่งควรมีเนื้อหาที่แสดงถึงความเท่าเทียมด้วยการนำเสนอภาพความเป็นเพศ โดยที่ทุกเพศมีบทบาทหน้าที่เท่าเทียมกันไม่ควรมีคนที่ถูกมองข้ามหรือทำให้กลายเป็นชายขอบ และยอมรับความแตกต่างซึ่งกันและกัน ด้วยการนำเสนอการแสดงออกทางเพศที่หลากหลายโดยไม่จำเป็นต้องยึดอยู่กับอัตลักษณ์ทางเพศที่ตายตัว และแสดงให้เห็นว่ารสนิยมทางเพศมีความลื่นไหลสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา การมีรสนิยมรักเพศเดียวกัน (Homosexuality) จึงไม่ใช่เรื่องที่ผิดปกติหรือน่ารังเกียจ

6.3.2 งานวิจัยเรื่องภาพแทนความเป็นเพศในประเทศญี่ปุ่นผ่านภาพยนตร์เรื่อง Close-Knit ยังขาดการสัมภาษณ์ผู้ชม ควรมีการศึกษามุมมองของผู้ชมที่มีต่อภาพยนตร์ เพื่อให้ได้มุมมองที่หลากหลายและทำให้งานวิจัยมีประสิทธิภาพมากขึ้น

บรรณานุกรม

สื่อสิ่งตีพิมพ์

ภาษาไทย

กาญจนา แก้วเทพ และ สมสุข หินวิมาน. (2553). **เศรษฐศาสตร์การเมืองกับการสื่อสารศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์.

กฤตยา อาชวนิจกุล. (2554). **เพศวิถีที่กำลังเปลี่ยนไปในสังคมไทย, วารสารประชากรและสังคม**. 15 (1) : 14.

กุลวรา เลาสุวรรณพานิช. (2559). **ความกลัวกับความเป็นเพศกรณีกศึกษาคำตอบเรื่อง Your Lie in April**. สารนิพนธ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, สาขาวิชาเอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์.

ฉันทชนก กันทะวงศ์. (2561). **ภาพแทนเพศทางเลือกในภาพยนตร์ไทย**. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.

นัตยา อยู่คง. (ม.ป.ป.) **แนวความคิดเรื่องเพศภาวะ (Gender) และเพศวิถี (Sexuality)**. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

นาถดี เต๋นดวง. (2552). **อำนาจและความขัดแย้งบนร่างกายของผู้หญิง**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : บริษัท รันนิง ฟรีเพรส ซิสเต็ม จำกัด.

ปนิดา ตันตเมืองยศ. (2557). **ภาพผู้หญิงที่สะท้อนในวรรณกรรมเรื่องฟุตง**. วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, สาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น คณะมนุษยศาสตร์.

บุญยวีร์ จตุรวิทยาภรณ์. (2560). **เพศที่สามในสังคมเวียดนาม**. สารนิพนธ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, สาขาวิชาเอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์.

สิลาพร เจริญสาธิต. (2553). **การนำเสนอภาพความเป็นชายผ่านโฆษณาบนหน้านิตยสารสำหรับผู้ชายในสังคมเมืองในบริบทของสังคมไทยในปัจจุบัน**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, สาขาการบริหารการตลาด คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี.

เอกรัฐ เลหาททัยวาณิชย์. (2552). **ภาพแทนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของชุมชน**. เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สื่อออนไลน์

ภาษาไทย

ชีรา ทองกระจาย. (ม.ป.ป.) **ความเท่าเทียมกันทางเพศสภาพ**. เรียกใช้เมื่อ 19 ตุลาคม 2562. จาก <https://www.stou.ac.th/Schoolnew/polsci/UploadedFile/82427-8.pdf>

นรุตม์ ศุภวรรธนะกุล. (มกราคม 2561). **ญี่ปุ่น: จากโลกใต้ดินสู่โลกเบื้องบน**. เรียกใช้เมื่อ 20 ธันวาคม 2562. จาก <https://prachatai.com/journal/2018/01/74868>

นฤพนธ์ ดั่งวิเศษ. (มิถุนายน 2558). **การทำความเข้าใจเบื้องต้นเรื่อง Queer Theory**. เรียกใช้เมื่อ 19 ตุลาคม 2562. จาก <https://www.sac.or.th/databases/anthropology-concepts/articles/1>

เย็นจิตร ถิ่นขาม. (สิงหาคม 2553). **สตรีนิยม (Feminism)**. เรียกใช้เมื่อ 19 ตุลาคม 2562. จาก <https://www.gotoknow.org/posts/357827>

รัตนาดิศร. (ตุลาคม 2559). **บทที่ 56 รักเพศเดียวกัน (homosexual) ในญี่ปุ่น**. เรียกใช้เมื่อ 10 ธันวาคม 2561. จาก <https://www.facebook.com/JapanNutshell/posts/%>

สุรเดช โชติอุดมพันธ์. (พฤศจิกายน 2548). **วรรณกรรม ภาพแทน และอัตลักษณ์ วรรณคดีศึกษาในบริบทสังคมและวัฒนธรรม 2**. เรียกใช้เมื่อ 25 ตุลาคม 2562. จาก <http://www.phd-lit.arts.chula.ac.th/Download/discourse.pdf>

Ki_Sama. (มกราคม 2557). **“กระเทย” กับสังคมญี่ปุ่น**. เรียกใช้เมื่อ 10 พฤศจิกายน 2561. จาก <https://anngle.org/th/j-culture/culture/okama.html>

Seksanmutl. (มีนาคม 2556). **แนวคิดการสร้างภาพแทน (Representation)**. เรียกใช้เมื่อ 10 พฤศจิกายน 2561. จาก <https://phdcommunication.wordpress.com>

Womjapan. (ตุลาคม 2561). รีวิว ถักทอใจ สายใยรัก Close-knit ภาพยนตร์ญี่ปุ่น LGBT เรื่องแรกที่ได้รางวัลบนเวทีเทศกาลหนังเบอร์ลิน 2017. เรียกใช้เมื่อ 20 ธันวาคม 2562. จาก <https://www.womjapan.com/column/trend/update-trend/movie/>

ภาษาญี่ปุ่น

TAMA CINEMA FORUM、彼らが本気で編むときは. (2017). Accessed December 21. Available from <https://www.tamaeiga.org/2017/program/C-10.php>

ประวัติของผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล	นางสาวปัญญาพร อุ่นบริบูรณ์
วันเกิด	15 มกราคม พ.ศ. 2540
ที่อยู่ปัจจุบัน	10/4 ต.พระปฐมเจดีย์ อ.เมือง จ.นครปฐม 73000
ประวัติการศึกษา	
2559-ปัจจุบัน	ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาลัยเขตพระราชวัง สนามจันทร์ คณะอักษรศาสตร์ สาขาเอเชียศึกษา ภาษาญี่ปุ่น
2552-2558	สำเร็จการศึกษาระดับชั้นมัธยมปลาย จากโรงเรียนสุคนธ์วิทย์ จังหวัดนครปฐม

แบบโอนลิขสิทธิ์ภาคนิพนธ์

สาขาเอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ข้าพเจ้า	นางสาวปัญญาพร อุ๋นบริบูรณ์
นักศึกษาชั้นปีที่ 4	วิชาเอกเอเชียศึกษา ภาษาเลือกภาษาญี่ปุ่น
ภาคนิพนธ์	การศึกษาภาพแทนความเป็นเพศในประเทศญี่ปุ่นผ่าน ภาพยนตร์เรื่อง Close-Knit
อาจารย์ที่ปรึกษาภาคนิพนธ์	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นาทยา อยู่คง
ที่อยู่ติดต่อได้ภายหลังสำเร็จการศึกษา	10/4 ซอยโรงเรียนบำรุง ต.พระปฐมเจดีย์ อ.เมือง จังหวัดนครปฐม 73000
หมายเลขโทรศัพท์ที่สามารถติดต่อได้	0944345554

ลิขสิทธิ์ของภาคนิพนธ์อันเป็นผลจากการศึกษาเล่าเรียน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรระดับปริญญาบัณฑิต ข้าพเจ้ายินดีโอนลิขสิทธิ์ตามมาตรา 17 วรรค 2 แห่ง พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 เป็นของคณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร โดยมีกำหนดตลอดอายุคุ้มครองสิทธิ์

ลงนามผู้โอน.....

(นางสาวปัญญาพร อุ๋นบริบูรณ์)

ลงนามผู้รับโอน.....

(.....)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....